

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE MIASTA I GMINY KOLBUSZOWA

Opracowanie:
FIRMA PROJEKTOWA „BOGACZ”
mgr inż. arch. Patrycja Pszczółka

Międzyrzecze Dolne – marzec 2025 r.

Spis treści

1. WSTĘP	2
1.1. PODSTAWA PRAWNA I METODYKA OPRACOWANIA	2
1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	2
1.3. POŁOŻENIE OBSZARU OPRACOWANIA	2
2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	4
2.1. Charakterystyka elementów fizjograficznych.....	4
2.1.1. Budowa geologiczna i surowce mineralne	4
2.1.2. Rzeźba terenu.....	10
2.1.3. Gleby i użytkowanie terenu	11
2.1.4. Wody powierzchniowe	13
2.1.5. Wody podziemne.....	17
2.1.6. Warunki klimatyczne i topoklimatyczne	22
2.2. Struktura przyrodnicza obszaru w tym różnorodność biologiczna	23
2.3. Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna.....	25
2.4. Obszary, na których występują ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska.....	38
2.5. Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem.....	41
2.6. Walory krajobrazowe oraz zasoby kulturowe i ich ochrona prawna.....	48
2.7. Dotychczasowe zmiany w środowisku	59
2.8. Jakość środowiska, jego zagrożenia i identyfikacja źródeł tych zagrożeń	65
3. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	69
3.1. Ocena odporności środowiska na degradację i zdolności do regeneracji	70
3.2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych.....	73
3.3. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi	75
3.4. Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku.....	76
4.5. Ocena stanu środowiska, zagrożeń i możliwości ich ograniczenia	76
4. PROGNOZA DALSZYCH ZMIAN W ŚRODOWISKU POD WPLYWEM DOTYCHCZASOWEGO UŻYTKOWANIA.....	77
5. PRZYRODNICZE PREDYSPOZYCJE DO KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	77
6. OCENA PRZYDATNOŚCI ŚRODOWISKA DLA RÓŻNYCH RODZAJÓW UŻYTKOWANIA I FORM ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU	78
7. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ EKOFIZJOGRAFICZNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI ROZWOJU DLA RÓŻNYCH FUNKCJI (RODZAJÓW) UŻYTKOWANIA TERENU.....	80
8. WYKORZYSTANE OPRACOWANIA I MATERIAŁY	89

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA I METODYKA OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Kolbuszowa wykonane zostało na zlecenie Gminy Kolbuszowa na potrzeby planu ogólnego Gminy Kolbuszowa.

Przedmiotem niniejszego elaboratu jest opracowanie ekofizjograficzne, będące dokumentacją przyrodniczą, charakteryzującą i oceniającą walory środowiska na potrzeby planu ogólnego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, które będą opracowywane na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Opracowanie ekofizjograficzne charakteryzuje poszczególne elementy przyrodnicze środowiska na obszarze opracowania i ich wzajemne powiązania oraz stanowi podstawę do zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju w formułowaniu ustaleń dokumentów planistycznych. Podstawą prawną sporządzenia niniejszego dokumentu jest Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, według art. 72 ust. 5 „Przez opracowanie ekofizjograficzne rozumie się dokumentację sporządzaną na potrzeby planu ogólnego, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym planem i ich wzajemne powiązania.” Aktem wykonawczym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie opracowań ekofizjograficznych z dnia 9 września 2002. Oprócz wyżej wymienionych głównych aktów normatywnych uzupełniającą rolę pełniły przepisy aktów prawny.

1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska określając ustalenia planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- „1) ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania gruntami;
- 2) uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
- 3) zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;
- 4) uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;
- 5) zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;
- 5a) uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- 6) uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi”.

Opracowanie ekofizjograficzne składa się z części opisowej i kartograficznej oraz zawiera dostępne informacje i dane o środowisku przyrodniczym, które obejmują:

- rozpoznanie i charakterystykę stanu oraz funkcjonowanie środowiska, udokumentowaną i zinterpretowaną przestrzennie,
- diagnozę stanu, zagrożeń i funkcjonowania środowiska,
- wstępną prognozę dalszych zmian zachodzących w środowisku,
- określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktur funkcjonalno-przestrzennych,
- ocenę przydatności środowiska przyrodniczego do różnych form zagospodarowania,
- określenie uwarunkowań ekofizjograficznych, sformułowanych w postaci wniosków na podstawie dokonanych analiz, prognoz i ocen.

W opracowaniu ekofizjograficznym wykorzystane zostały istniejące materiały archiwalne w postaci opracowań studialnych, kartograficznych i zdjęć. Weryfikację danych uzyskanych z materiałów archiwalnych przeprowadzono w oparciu o własne obserwacje terenowe.

Dostarczenie, poprzez charakterystykę środowiska naturalnego, niezbędnych informacji pozwoli na właściwe, z punktu widzenia zasad ochrony środowiska, zarządzanie terenem i zaprojektowanie przestrzeni, podjęcie w procesie planistycznym właściwych decyzji i rozwiązań. Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne ułatwi sporządzenie planu ogólnego dla gminy Kolbuszowa oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które będą realizowane w późniejszym okresie. Stanowi również dokument wykorzystywany przy sporządzaniu prognoz oddziaływania tych zmian na środowisko.

1.3. POŁOŻENIE OBSZARU OPRACOWANIA

Gmina Kolbuszowa zajmuje powierzchnię 171 km² [GUS, stan na 31.12.2023 r.]. W skład gminy wchodzi miasto Kolbuszowa oraz sołectwa:

- Bukowiec,
- Domatków,
- Kolbuszowa Dolna,
- Kolbuszowa Górna,
- Kupno,
- Nowa Wieś,

- Przedbórz,
- Widelka,
- Zarębki,
- Werynia,
- Kłapówka,
- Świerczów,
- Huta Przedborska,
- Poręby Kupieńskie.

Gmina Kolbuszowa graniczy z następującymi gminami:

- od południowego wschodu z gminą Głogów Małopolski i Świlcza
- od południa z gminą Sędziszów Małopolski,
- od zachodu z gminą Niwiska,
- od północy z gminami Cmolas, Dzikowiec i Raniżów.

Gmina stanowi dobry punkt komunikacyjny. Położona jest w niewielkiej odległości od Rzeszowa - 30 km i Mielca - 27 km, Tarnobrzega - 45 km, Krakowa - 150 km, Warszawy - 285 km. Do granicznych miejscowości jest tylko 125 km, do Medyki jak i do Barwinka. Gmina położona jest na przecięciu szlaków komunikacyjnych Rzeszów - Radom oraz Leżajsk - Mielec. Połączenia komunikacyjne w skali subregionalnej zapewnia zamknięta sieć dróg powiatowych.

Sieć komunikacyjna gminy współtworzona jest przede wszystkim przez transport drogowy.

Składa się ona z:

- drogi krajowej: – DK 9 - Radom - Ilża - Ostrowiec Świętokrzyski - Opatów - Lipnik - Klimontów - Łoniów - Nagnajów - Kolbuszowa - Głogów Małopolski - Rzeszów (Węzeł Rzeszów Północ) (długość na terenie gminy Kolbuszowa 17,155 km w kilometrażu: 161,700+178,855);
- dróg wojewódzkich: – DW 875 Mielec - Kolbuszowa - Sokół Małopolski - Leżajsk (długość na terenie gminy Kolbuszowa 12,926 km); – DW 987 Kolbuszowa - Sędziszów Małopolski (długość na terenie gminy Kolbuszowa 7,700 km);
- dróg powiatowych o łącznej długości na terenie gminy 76,958 km;
 - 1176R Tuszyma – Niwiska – Kolbuszowa + ul. Obrońców Pokoju o długości 6,276 km;
 - 1212R Lipnica – Dzikowiec – Widelka o długości 6,014 km;
 - 1213R Widelka – Hucisko o długości 3,740 km;
 - 1214R Widelka – Głogów o długości 0,978 km;
 - 1215R Werynia – Kłapówka o długości 4,678 km;
 - 1216R Kolbuszowa Górna – Kłapówka o długości 5,612 km;
 - 1217R Kłapówka – Pogwizdów – Hucisko o długości 3,874 km;
 - 1218R Kolbuszowa Dolna – Kopcie o długości 3,916 km;
 - 1226R Cmolas – Świerczów o długości 0,243 km;
 - 1227R Trześć – Domatków – Bukowiec - Kupno o długości 9,624 km;
 - 1228R Nowa Wieś – Domatków o długości 3,980 km;
 - 1229R Niwiska – Huta Przedborska o długości 0,889 km;
 - 1230R Nowa Wieś – Domatków o długości 1,212 km;
 - 1231R Domatków – Przedbórz o długości 2,072 km;
 - 1232R Huta Przedborska – Kamionka o długości 2,157 km;
 - 1325R Blizna – Leszcze – Przedbórz – Poręby Kupieńskie o długości 11,847 km;
 - 2150R Kupno – Bratkowice – Trzciana o długości 5,945 km;
 - 3101R Kolbuszowa – Werynia – Dzikowiec o długości 3,931 km;
- dróg gminnych o łącznej długości 78,760 km, które mają znaczenie lokalne stanowią uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom.

Transport rowerowy

W Gminie Kolbuszowa występują cztery oznakowane trasy rowerowe, z różnym stopniem trudności o łącznej długości 56 km.

- Kolor trasy: niebieski. Trudność trasy: średnia. Długość: 32,2 km. Czas przejazdu: 3 -4 godziny. Przebieg trasy: Kolbuszowa - Domatków - Przedbórz - Huta Przedborska - Poręby Kupieńskie - Kupno - Bukowiec - Kolbuszowa.
- Kolor trasy: zielony. Trudność trasy: średnia. Długość: 17,2 km Czas przejazdu: 2-3 godziny. Przebieg trasy: Kolbuszowa - Kolbuszowa Górna - Kłapówka - Werynia - Kolbuszowa. Trasa przebiega głównie drogami asfaltowymi.
- Kolor trasy: czerwony. Trudność trasy: łatwa. Długość: 3,5 km. Czas przejazdu: 0,5 godziny. Przebieg trasy: Brzezówka - Nowa Wieś.

- Kolor trasy: żółty. Trudność trasy: łatwa. Długość: 5,5 km Czas przejazdu: 1 godzina. Przebieg trasy: Werynia - Zarębki (Mechowiec).

Transport kolejowy

Przez gminę Kolbuszowa przebiega linia kolejowa nr 71 relacji Ocice - Rzeszów Główny. Linia ta jest jednotorowa, zelektryfikowana a jej stan techniczny określany jest jako bardzo dobry.

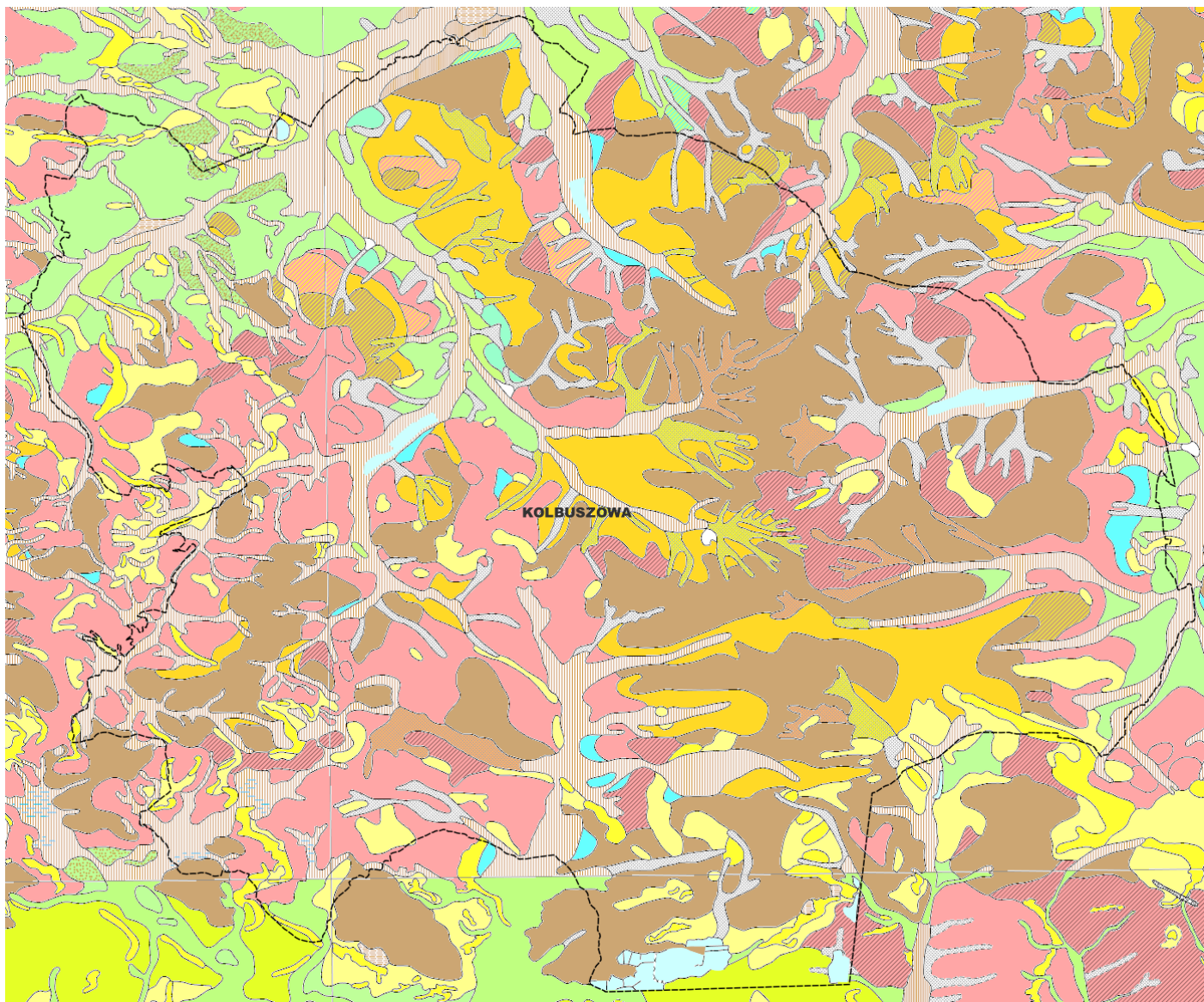
2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Charakterystyka elementów fizjograficznych

2.1.1. Budowa geologiczna i surowce mineralne

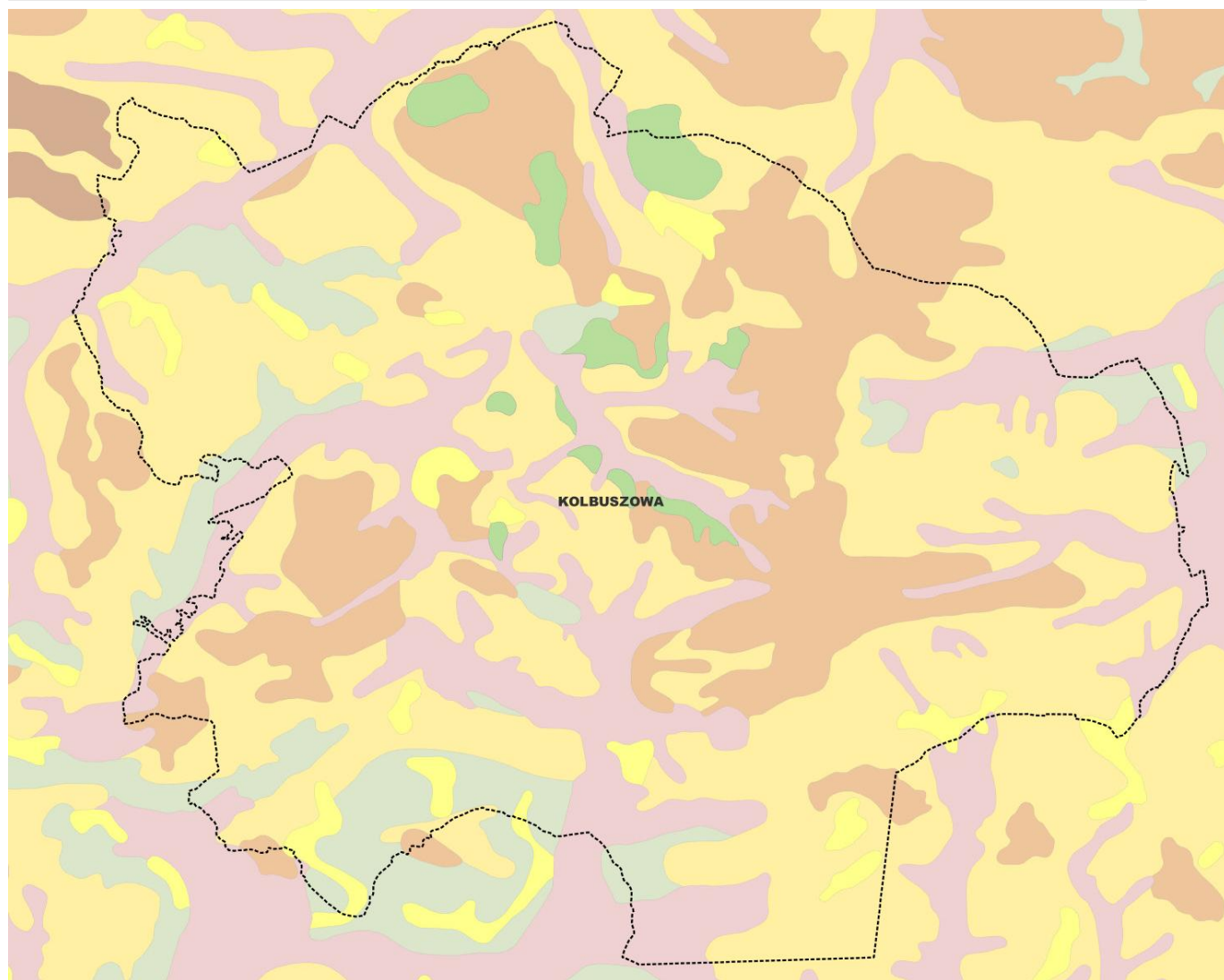
Budowa geologiczna

Gmina Kolbuszowa położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, które ma charakter rozległej niecki wypełnionej utworami pochodzenia morskiego. Są to trzeciorzędowe iły miocenijskie tzw. iły krakowieckie, których miąższość dochodzi do ponad 2000 m. Strop iłów na terenie gminy zalega na różnej głębokości od 0,6 m do 14 m p.p.t. Trzeciorzędowe iły miocenijskie przykryte są utworami czwartorzędowymi, reprezentowanymi przez utwory glacialne, fluwioglacialne, eoliczne i rzeczne. Osady glacialne i fluwioglacialne reprezentowane są przez utwory spoiste - gliny, gliny pylaste, gliny zwięzłe, gliny piaszczyste oraz grunty sypkie - piaski, żwiry i pospółki. Grunty sypkie reprezentowane są przez piaski drobne, średnie, zawierające domieszki żwirów i otoczków. Miąższość utworów piaszczystych jest zróżnicowana i wynosi od 0,6 do 14 m. Piaski zalegają na glinach lub na iłach miocenijskich. Tereny znajdujące się we wschodniej i północno - wschodniej części gminy budują gliny zwałowe. Miąższość glin jest zróżnicowana i wynosi od 2,0 do ponad 4,0 m. Są to przeważnie utwory o konsystencji twaroplastycznej. Lokalnie zawierają domieszki żwirów lub otoczków. W obrębie dolin rzecznych występują holocenijskie utwory rzeczne reprezentowane przez piaski i mady. Piaski występują w przewadze w obrębie dolin rzecznych. Reprezentowane są one przez piaski drobne i średnie lokalnie pylaste. Piaski zalegają na warstwie żwirów lub bezpośrednio na iłach miocenijskich. Miąższość utworów piaszczystych jest zróżnicowana, lokalnie dochodzi nawet do 13 m. Lokalnie napotkać można w obrębie piasków wkładki mad o niewielkiej miąższości. Mady rzeczne występują w dolinie Nilu. Reprezentowane są przez pyły i pyły piaszczyste. Są to grunty o zróżnicowanej konsystencji w przewadze jednak plastyczne. Miąższość mad jest zróżnicowana i wynosi od 0,6 m do 4,5 m. Lokalnie w obrębie wysoczyzny Płaskowyżu występują wydmy będące efektem działalności eolicznej, zbudowane z piasków drobnych lub średnich. Są to piaski przewiane, luźne o znacznej miąższości. Oceniając rzeźbę badanego terenu pod kątem przydatności dla zabudowy należy stwierdzić, że nie występują ograniczenia dla budownictwa.

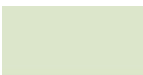
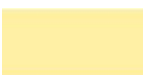
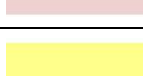
Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50000

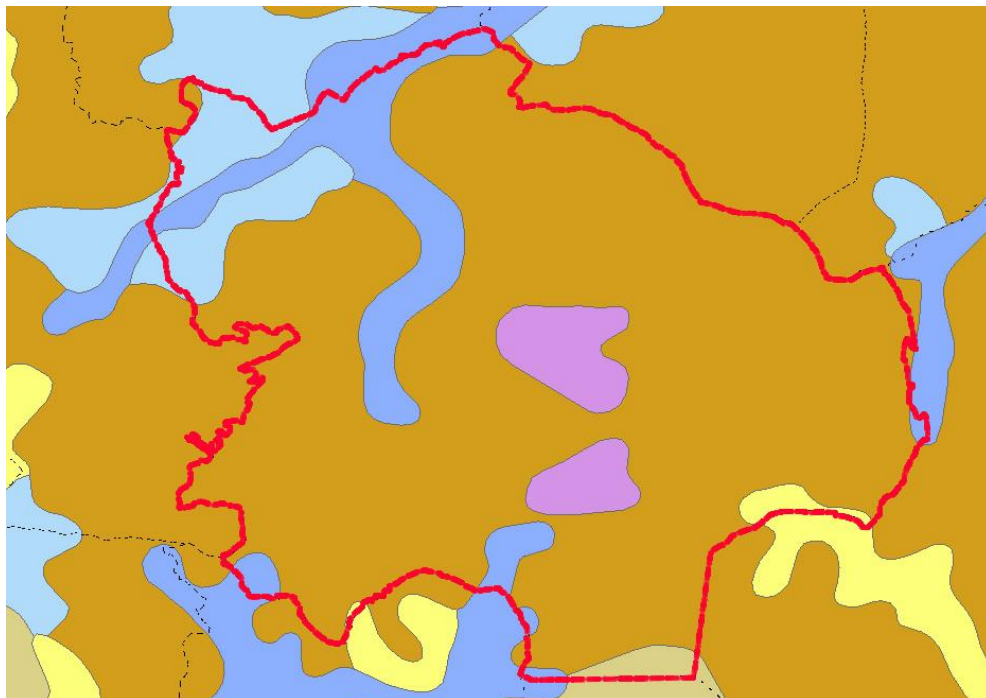
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/>

Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski 1:300 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/>

	8 - Obszar gruntów skalistych iło-lupkowych	→ Warunki budowlane dobre lub dostateczne; pogarszają się w miarę wzrostu zawodnienia oraz nachylenia zboczy
	12 - Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych tarasów powietrznych - powyżej 4-6 m	→ Warunki budowlane dobre; polepszają się w miarę obniżania się zwierciadła wody gruntowej
	14 - Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych akumulacji wodnolodowcowej i lodowcowej o nachyleniu zboczy powyżej 3%	→ Warunki budowlane dostateczne lub dobre; polepszają się ze wzrostem średnicy ziarna i obniżaniem się zwierciadła wody gruntowej
	18 - Obszar glin zwałowych o nachyleniu zboczy 0-3%	→ Warunki budowlane dobre; pogarszają się w miarę wzrostu zawodnienia
	19 - Obszar glin zwałowych wysoczyzn morenowych o nachyleniu zboczy powyżej 3%	→ Warunki budowlane dobre; uzależnione od morfologii i zawodnienia
	22 - Obszar gruntów piaszczysto-madowych tarasów niższych - poniżej 4-6 m	→ Warunki budowlane przeważnie złe
	23 - Obszar piasków wydmych	→ Warunki budowlane zmienne i przeważnie niedostateczne

Powierzchniowe utwory geologiczne gminy Kolbuszowa

	Gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe
	Wapień organodetrytyczny, siarkonośny, żwiry, piaskowce i gipsy
	Piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły
	Piaski, żwiry i mułki rzeczne
	Piaski eoliczne, lokalnie w wydmach
	Piaski i żwiry sandrowe

Surowce mineralne:

Gmina Kolbuszowa leży w obrębie złóż:

- Złoże kopalin strategicznych **Kupno** GZ 10132.,
- Złoża pozostałych kopalin ważnych dla regionalnej gospodarki surowcowej:
 - **Kolbuszowa Dolna** IB 2384,
 - **Kolbuszowa – Kupno** IB 2383

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie gminy Kolbuszowa

ID złoża	IB 2384	IB 2383	GZ 10132
Nazwa złoża	Kolbuszowa Dolna	Kolbuszowa-Kupno	Kupno
Główna / towarzysząca	główna	główna	główna
Forma złoża	pokładowa	pokładowa	pokładowa
Sposób eksploatacji	odkrywkowy	odkrywkowy	brak danych
Kopalina	surowce ilaste ceramiki budowlanej	surowce ilaste ceramiki budowlanej	gazy ziemne
Powierzchnia złoża [ha]	44,88	61,91	283,00
Zasoby geologiczne bilansowe	7 767 tys. m ³	23 606 tys. m ³	88,74 mln m ³
Zasoby geologiczne przemysłowe	-	7 705 tys. m ³	41,85 mln m ³
Wydobycie	-	-	2,48 mln m ³
Stan zagospodarowania	złoże rozpoznane wstępnie	złoże eksploatowane okresowo	złoże zagospodarowane
Kopalina wg Nkz	Złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	Złoża glin ceramiki budowlanej i pokrewnych	Złoża gazu ziemnego

źródło: PIG, Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.

Lokalizacja złóż surowców na terenie gminy Kolbuszowa

Marszałek Województwa Podkarpackiego jako organ koncesyjny, udzielił koncesji na wydobywanie kopaliny ze złóż położonych na terenie gminy Kolbuszowa:

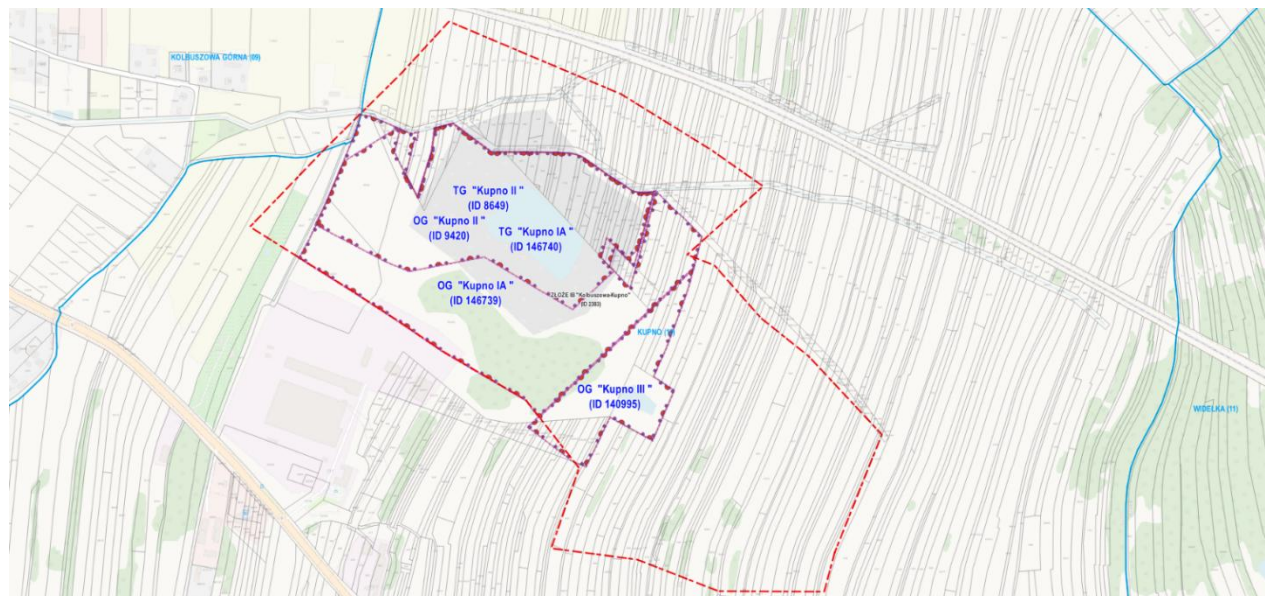
- dla złoża Kolbuszowa-Kupno OS-IV.7422.5.2013.RK z dnia 20 marca 2013 r.;
- dla złoża Kolbuszowa-Kupno OS-IV.7422.5.2019.RK z dnia 2 kwietnia 2020 r.;
- dla złoża Kolbuszowa-Kupno OS-IV.7422.5.2019.RK z dnia 9 lutego 2024 r.

Dla złoża Kupno koncesję dnia 8 marca 2007 r. udzielił Minister Środowiska użytkownikowi ORLEN S.A. z siedzibą w Płocku.

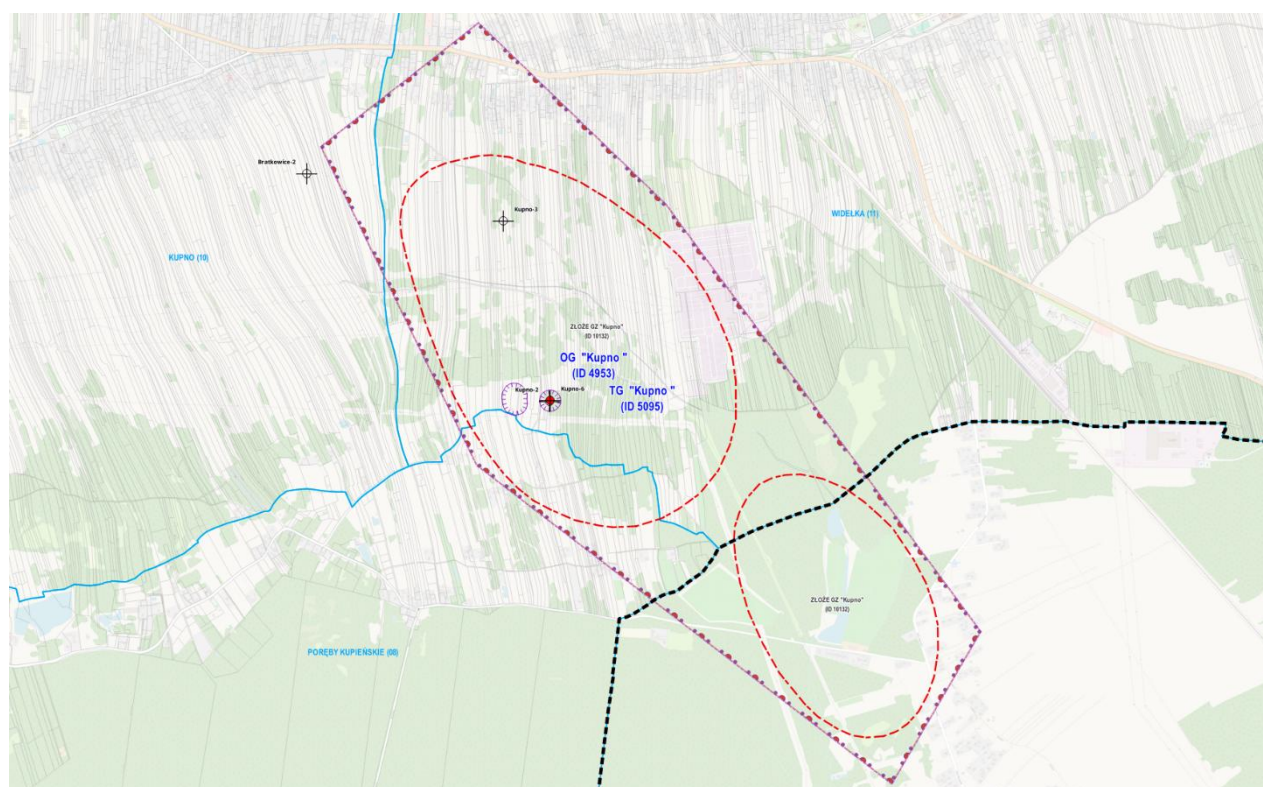
W granicach terenu objętego projektem planu występują następujące tereny górnicze:

- Kupno – wyznaczony decyzją Ministra Środowiska nr 7/2007 z dnia 08.03.2007 r.,
- Kupno IA - wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 09.02.2024 r., znak: OS-TV.7422.03.2024. WZ,
- Kupno II - wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 20.03.2013 r., znak: OS-IV.7422.5.2013.RK,
- Kupno III - wyznaczony decyzją Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 02.04.2020 r., znak: OS-IV.7422.52.2019.RK.

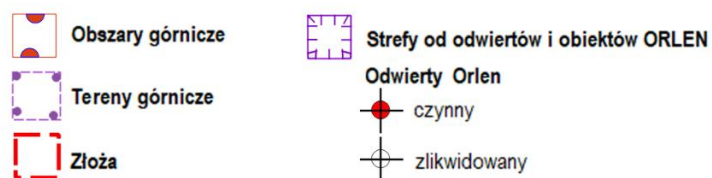
Gaz ziemny eksploatowany jest z czynnego odwiertu Kupno-2.

Tereny i obszary górnicze dla złoży IB „Kolbuszowa-Kupno”.

Teren i obszar górniczy dla złoży GZ „Kupno”.

Na wyżej wymienionych terenach górniczych nie wyznaczono filarów ochronnych.

2.1.2. Rzeźba terenu

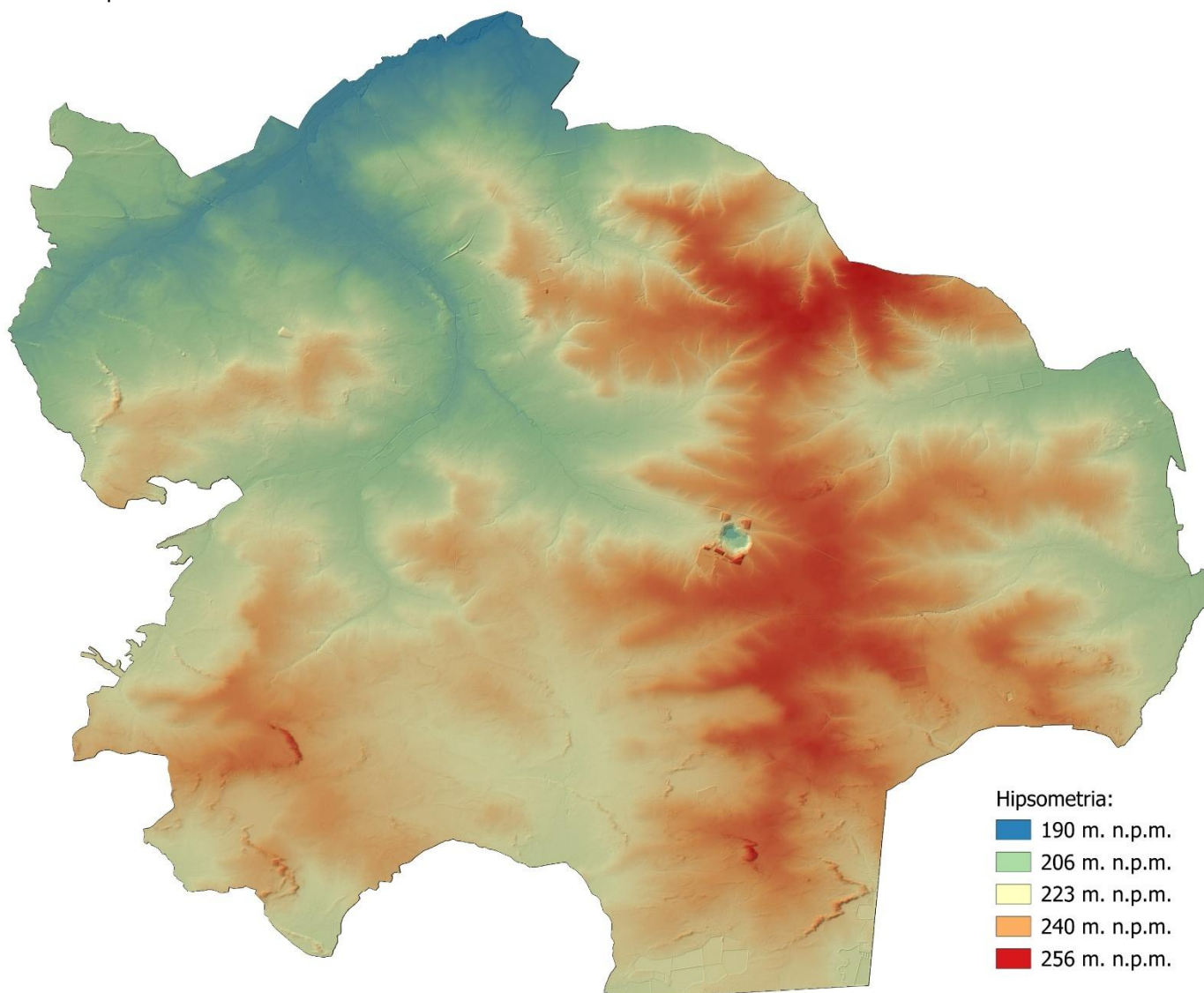
Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne J. Kondrackiego (1998), obszar Gminy Kolbuszowa znajduje się w obrębie 1 podprovincji:

podprovincja **Podkarpacie Północne** (512),
makroregion **Kotlina Sandomierska** (512.4–5),
mezoregion **Płaskowyż Kolbuszowski** (512.48)

Cały obszar gminy położony jest w rejonie **Płaskowyżu Kolbuszowskiego**.

Płaskowyż Kolbuszowski (512.48) – Płaskowyż Kolbuszowski stanowi centralną część wysoczyzny Kotliny Sandomierskiej, ograniczoną ze wszystkich stron wyraźnymi krawędziami. Powierzchnia Płaskowyżu wznosi się od 200 do ponad 250 m n.p.m. Jest to teren o lekko pagórkowatej, mało urozmaiconej powierzchni. Elementem ożywiającymi monotonię krajobrazu są piaszczyste wydmy, przeważnie porośnięte lasami. Powierzchnię Płaskowyżu rozcinają doliny, które odśrodkowo odprowadzają wody powierzchniowe do Łęgu, Wisłoki i Wisłoka. W obrębie tego mezoregionu występują różnorodne formy morfologiczne t.j.:

- **wierzchowina** – obszar zdenudowany, łagodnie pofalowany o deniwelacjach dochodzących do 50 m i nachyleniach do 5%, lokalnie 8 – 10%. Najwyżej wyniesionym fragmentem wysoczyzny na terenie gminy jest dział wodny między dopływami Wisłoki, Łęgu i Wisłoka;
- **doliny** – stanowią formy erozyjno – akumulacyjne, głównie płaskodenne o szerokości od 50 do 700m. Charakteryzują się one wyraźnymi zboczami o wysokości względnej od 5 do 10m;
- **doliny nieckowate** – formy erozyjne o łagodnie nachylonych zboczach i niewyraźnych dnach, którymi płyną niewielkie ciekі stałe lub okresowe;
- **wydmy** – najczęściej tworzące ciągi o długości do 2 km. Ich wysokości względne dochodzą do 19 m;
- **zagłębienia bezodpływowe** – występują w sąsiedztwie wydmy. W ich obrębie występują podmokłości stałe lub okresowe;
- **formy antropocentryczne** – tj. wykopy i nasypy drogowe, rowy melioracyjne oraz zrekultywowane składowisko odpadów.

Ukształtowanie powierzchni gminy Kolbuszowa

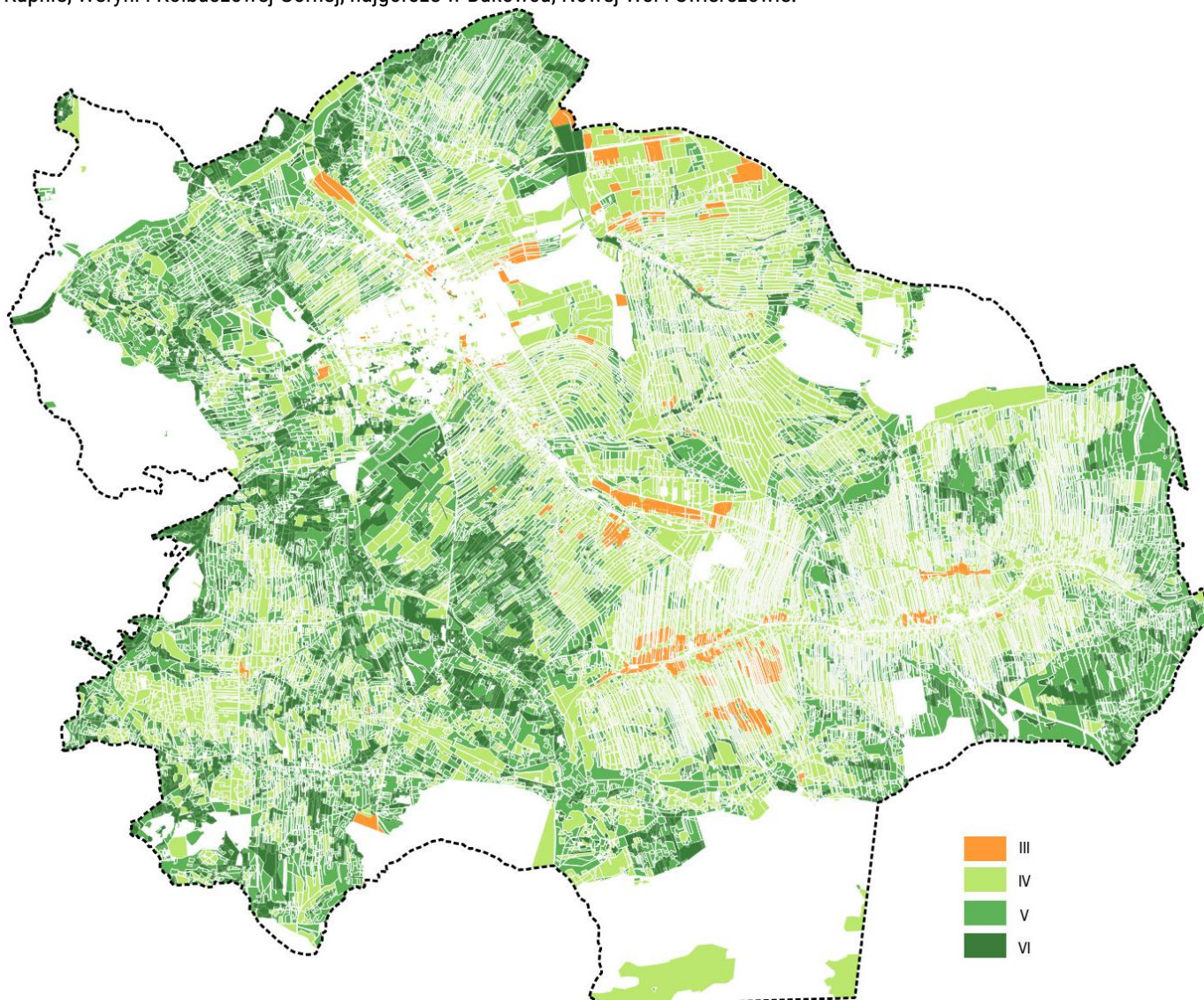
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://mapy.geoportal.gov.pl>

Na terenie Gminy Kolbuszowa nie występują warunki do tworzenia się osuwisk (osuwania się mas ziemnych) w rozumieniu art. 17 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 503) o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z art. 3 pkt 32a ustawy Prawo ochrony środowiska przez pojęcie ruchy masowe ziemi rozumie się powstające naturalnie lub na skutek działalności człowieka osuwanie, spełzanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzliny i gleby. Dane o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenach, na których występują te ruchy, gromadzone są również w bazie Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO) prowadzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

2.1.3. Gleby i użytkowanie terenu

Gleby gminy Kolbuszowa wykazują zróżnicowanie pod względem ich przydatności dla rozwoju rolnictwa, głównie z powodu ich składu mechanicznego i żyzności. Najbardziej przydatne dla rolnictwa są gleby brunatne i bielcowe wytworzone z glin lekkich na glinach średnich i ciężkich. Są to gleby o głębokim poziomie próchnicznym, prawidłowych stosunkach powietrzno – wodnych, łatwe w uprawie i żyzne. Grunty klasy III stanowią zaledwie 1,5% areálu gminy, grunty klasy I i II nie występują. Gleby III klasy gruntów ornych należy do pszenno dobrego i pszenno – żytniego kompleksu przydatności rolniczej i są przydatne dla wszelkich upraw. Winny być przede wszystkim wykorzystywane pod warzywnictwo. Średniokorzystnymi warunkami dla rolnictwa charakteryzują się gleby bielcowe, brunatne wylugowane wytworzone z piasków gliniastych, średniogłęboko i głęboko podścielone łąkami, glinami i pyłami. Są to gleby mało żyzne o małej pojemności wodnej i podsiąkliwości. Zaliczane są głównie do klas bonitacyjnych IVa i IVb, na których można uprawiać rośliny o mniejszych wymaganiach. Najmniej przydatne dla celów rolnictwa są gleby bielcowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków luźnych i słabogliniastych. Są one mało urodzajne, zbyt suche, przewiewne, zaliczane do kompleksów żytnio-lubinowych. W dolinach rzek i cieków wodnych wytworzyły się mady o składzie mechanicznym glin i pyłów napiaskowych. Są to średnie i dobre użytki zielone III – IV klasy o charakterze trwałym. W dolinach bocznych występują gleby murszowe, miejscami czarne ziemie, na których występują użytki zielone zaliczane do IV i V klasy bonitacyjnej o charakterze trwałym.

Większość gleb terenu gminy zaliczono do kompleksów żytniego słabego i żytniego dobrego. Najlepsze warunki występują w Kupnie, Werni i Kolbuszowej Górnej, najgorsze w Bukowcu, Nowej Wsi i Świerczowie.

Użytkowanie powierzchni ziemi w gminie Kolbuszowa

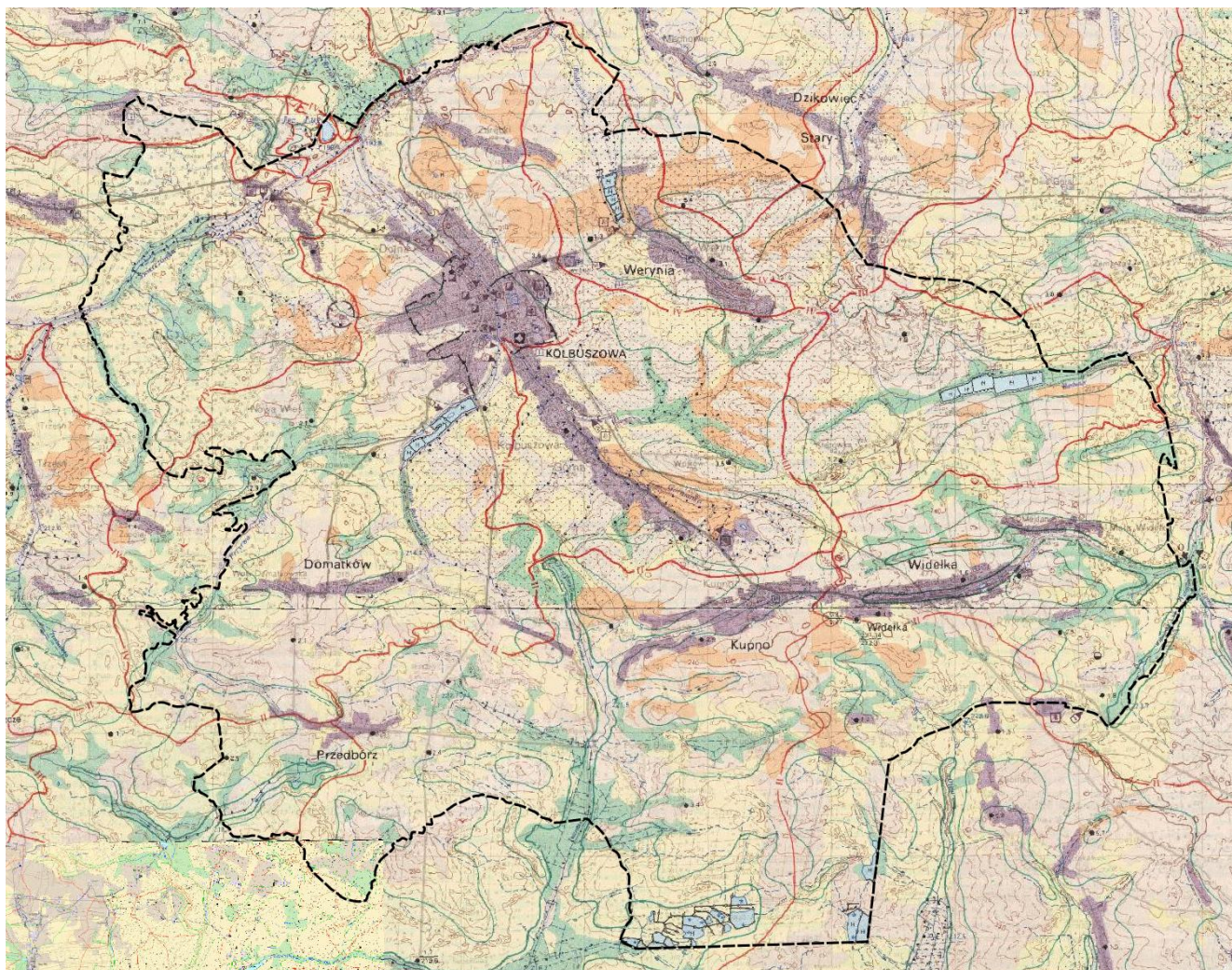
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej, stan na 30.09.2024 r.

Użytki rolne na terenie gminy Kolbuszowa stanowią około **56,51%** całego obszaru. Dane na temat struktury użytkowania powierzchni ziemi zostały zestawione w poniższej tabeli.

Użytek	Jednostka	Powierzchnia	% Udział powierzchni gminy
R IIIa grunty orne	ha	16,8495	0,10%
R IIIb grunty orne	ha	99,7318	0,58%
R IVa grunty orne	ha	1002,4985	5,87%
R IVb grunty orne	ha	1599,6274	9,36%
R V grunty orne	ha	1918,1627	11,23%
R VI grunty orne	ha	563,8312	3,30%
Ł III łąki trwałe	ha	109,0645	0,64%
Ł IV łąki trwałe	ha	1253,5925	7,34%
Ł V łąki trwałe	ha	756,1399	4,43%
Ł VI łąki trwałe	ha	74,5196	0,44%
Ps III pastwiska trwałe	ha	24,7296	0,14%
Ps IV pastwiska trwałe	ha	674,3594	3,95%
Ps V pastwiska trwałe	ha	850,2463	4,98%
Ps VI pastwiska trwałe	ha	137,7422	0,81%
S IIIb sady	ha	0,1047	0,001%
S IVa sady	ha	2,5041	0,01%
S IVb sady	ha	2,6932	0,02%
S V sady	ha	0,6539	0,001%
S-Ps IV sady	ha	2,3448	0,01%
S-Ps V sady	ha	0,4564	0,001%
S-Ps VI sady	ha	0,1333	0,001%
Br grunty rolne zabudowane	ha	563,9586	3,30%
użytki rolne - razem	ha	9653,9441	56,50%
N nieużytki	ha	63,1319	0,35%
Ls lasy	ha	4064,2507	23,79%
Lz grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	19,6181	0,11%
Lzr grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	ha	1842,5348	10,79%
grunty leśne - razem	ha	5926,4036	34,65%
B tereny mieszkaniowe	ha	318,4198	1,86%
Ba tereny przemysłowe	ha	89,9907	0,53%
Bi inne tereny zabudowane	ha	160,1552	0,94%
Bp zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	ha	20,4138	0,12%
Bz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	ha	30,9144	0,18%
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	619,8939	3,60%
dr drogi	ha	448,8550	2,63%
Ti inne tereny komunikacyjne	ha	1,1964	0,01%
Tk tereny kolejowe	ha	40,9450	0,24%
Tp grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	ha	3,5240	0,02%
Tr tereny różne	ha	2,9785	0,02%
tereny komunikacyjne razem	ha	497,4989	2,90%
Wp powierzchniowe płynące	ha	41,8113	0,24%
W grunty pod rowami	ha	61,3957	0,36%
Ws powierzchniowe stojące	ha	8,3198	0,05%
Wsr grunty pod stawami, oznaczone symbolem	ha	230,6894	1,35%
grunty pod wodami razem	ha	342,2162	2,00%
POWIERZCHNIA GMINY OGÓŁEM	ha	17083,4718	100%

źródło: Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej, stan na 30.09.2024 r.

Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa **56,51%** powierzchni stanowią użytki rolne, w tym grunty orne – 30%, łąki – 12,9%, i pastwiska 9,9%, grunty orne zabudowane stanowią 3,3%. Tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią około 3,6% całej gminy.

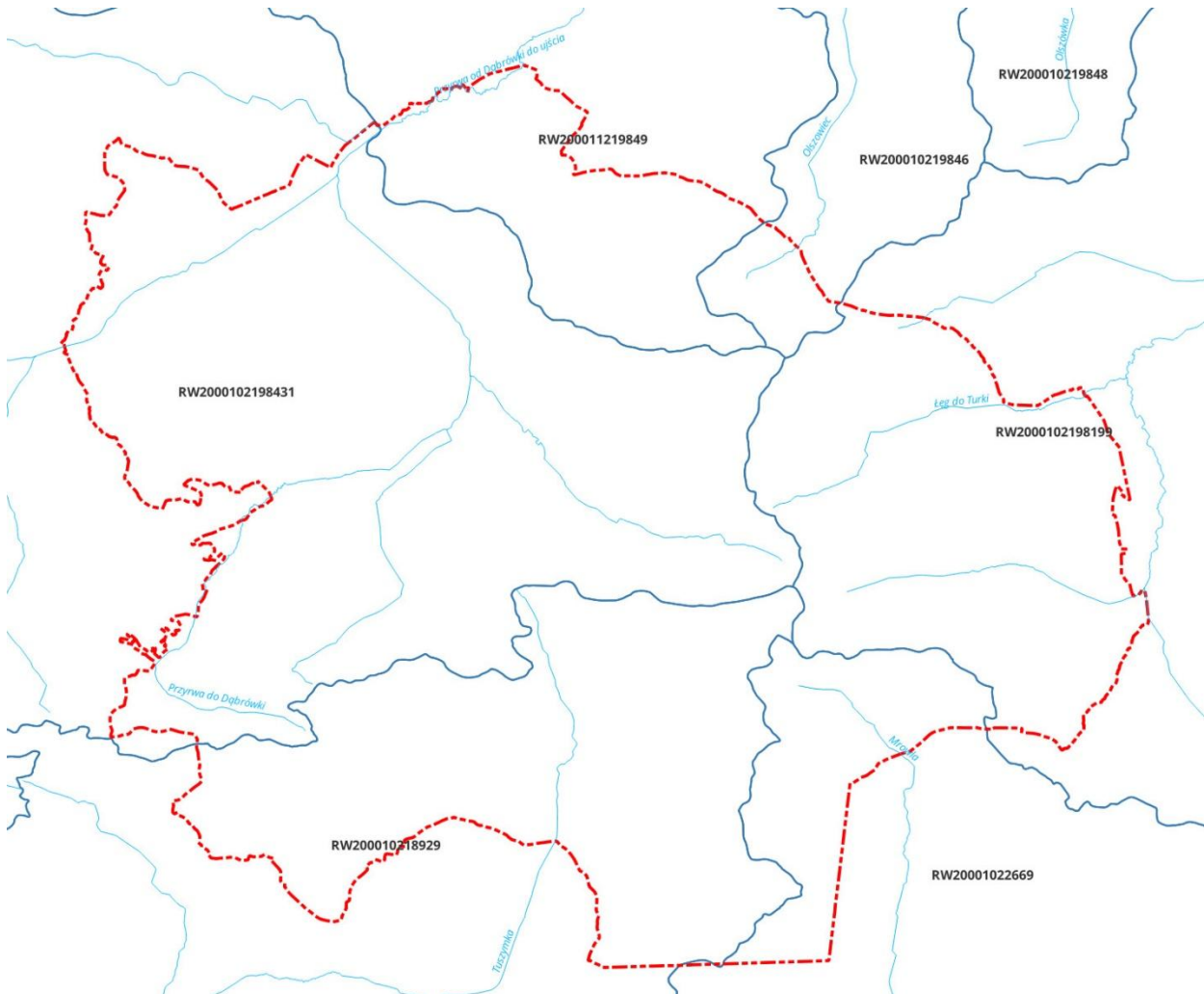

Mapa hydrograficzna Gminy Kolbuszowa

Teren gminy nie należy do zasobnych w wody powierzchniowe i podziemne. Większość obszaru gminy leży w dorzeczu Łęgu, dopływu Wisły, zaś samo południe w dorzeczu Wisłoki i Wisłoka. Na terenie gminy znajduje się dział wód tych rzek oraz obszar źródłowy rzeki Tuszynki dopływu Wisłoki. Północną granicą gminy płynie Przyrwa, której dopływami są Świerczówka i Nil. Rzeczka ta jest na obszarze miasta uregulowana, jednak w okresie wzmożonych długotrwałych opadów nie mieści w swym korycie wszystkich wód, najczęściej zalewane są tereny Kolbuszowej Dolnej.

Analizowany teren przynależy do jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP):

- RW20001022669 – **Mrowla**
- RW200010218929 – **Tuszynka**
- RW2000102198431 – **Przyrwa do Dąbrówki**
- RW200010219846 – **Olszowiec**
- RW200011219849 – **Przyrwa od Dąbrówki do ujścia**
- RW2000102198199 – **Łęg do Turki**

	RW20001022669 Mrowla	RW200010218929 Tuszymka	RW2000102198431 Przyrwa do Dąbrowki	RW200010219846 Olszowiec	RW200011219849 Przyrwa od Dąbrowki do ujścia	RW2000102198199 Łęg do Turki
Region wodny	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły
Obszar dorzecza	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły
RZGW	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów	Rzeszów
Status	SZCW - silnie zmieniona część wód	SZCW - silnie zmieniona część wód	SZCW - silnie zmieniona część wód	SZCW - silnie zmieniona część wód	NAT - naturalna część wód	SZCW - silnie zmieniona część wód
Typ JCWP	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	RzN - Rzeka nizinna	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty
Czy JCWP była monitorowana (posiadała ustalony ppk w okresie 2016-2021)?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
Czy JCWP jest monitorowana (posiada ustalony ppk na okres 2022-2027)?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny	słaby stan ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan	azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny; nie dotyczy	nie dotyczy; fitobentos, makrobezkręgowce	fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrobezkręgowce, ichtiofauna	OWO, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; makrofity, makrobezkręgowce, ichtiofauna	nie dotyczy; ichtiofauna	OWO, azot ogólny, azot amonowy; fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce, ichtiofauna

Stan chemiczny	poniżej dobrego	poniżej dobrego	dobry	poniżej dobrego	stan chemiczny poniżej dobrego	stan chemiczny poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren; nie dotyczy	benzo(a)piren; nie dotyczy	związki tributylocyny; nie dotyczy	benzo(a)piren; nie dotyczy	benzo(a)piren, związki tributylocyny; nie dotyczy	benzo(a)piren, rtęć; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor
Stan (ogólny)	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)
Stan chemiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Termin osiągnięcia celu środowiskowego	do 2027 r	nie dotyczy	do 2027 r.	do 2027 r.	nie dotyczy	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	1. PL.ZIPOP.1393.RP.12 03 rezerwat przyrody Bór 2. PL.ZIPOP.1393.RP.14 57 rezerwat przyrody Zabłocie 3. PL.ZIPOP.1393.OCHK.179 Mielecko-	1. PL.ZIPOP.1393.RP.14 57 rezerwat przyrody Zabłocie 2. PL.ZIPOP.1393.OCHK.179 Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu	1. PL.ZIPOP.1393.OCHK.179 Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu 2. PL.ZIPOP.1393.OCHK.187 Sokołowsko-	1. PL.ZIPOP.1393.OCHK.187 Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu 2. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB180005.B obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska	1. PL.ZIPOP.1393.OCHK.187 Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu 2. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB180005.B obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska	1. PL.ZIPOP.1393.OCHK.187 Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu 2. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB180005.B obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska

	Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu 4. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB180005.B obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska 5. PL.ZIPOP.1393.N2K.P.LH180043.H obszar Natura 2000 Mrowle Łąki 6. PL.ZIPOP.1393.PP.1816063.1410 pomnik przyrody Czarny Staw 7. PL.ZIPOP.1393.UE.1816122.165 użytek ekologiczny Trzciana Olszyny	3. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB180005.B obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska 4. PL.ZIPOP.1393.N2K.P.LH180053.H obszar Natura 2000 Dolna Wisłoka z Dopływami 5. PL.ZIPOP.1393.UE.1816023.458 użytek ekologiczny bez nazwy 6. PL.ZIPOP.1393.UE.1815022.85 użytek ekologiczny bez nazwy	Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu 3. PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB180005.B obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska 4. PL.ZIPOP.1393.UE.181806012.73 użytek ekologiczny bez nazwy 5. PL.ZIPOP.1393.UE.181806023.107 użytek ekologiczny bez nazwy 6. PL.ZIPOP.1393.UE.181806042.91 użytek ekologiczny bez nazwy	Puszcza Sandomierska 3. PL.ZIPOP.1393.UE.181806062.67 użytek ekologiczny bez nazwy	3. PL.ZIPOP.1393.UE.181806062.64 użytek ekologiczny bez nazwy 4. PL.ZIPOP.1393.UE.181806062.68 użytek ekologiczny bez nazwy	
Czy ustanowiono odstępstwo?	Tak, odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej	Nie	Tak, odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej	Tak, odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej	Nie	Tak, odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej
Podsumowanie	*1)	-	*2)	*3)	-	*4)

***1)** odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

***2)** odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: fosfor ogólny, fosforany. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

***3)** odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, OWO. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

***4)** odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot amonowy, OWO; rtęć(w), bromowane difenyletery(b), rtęć(b); heptachlor(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

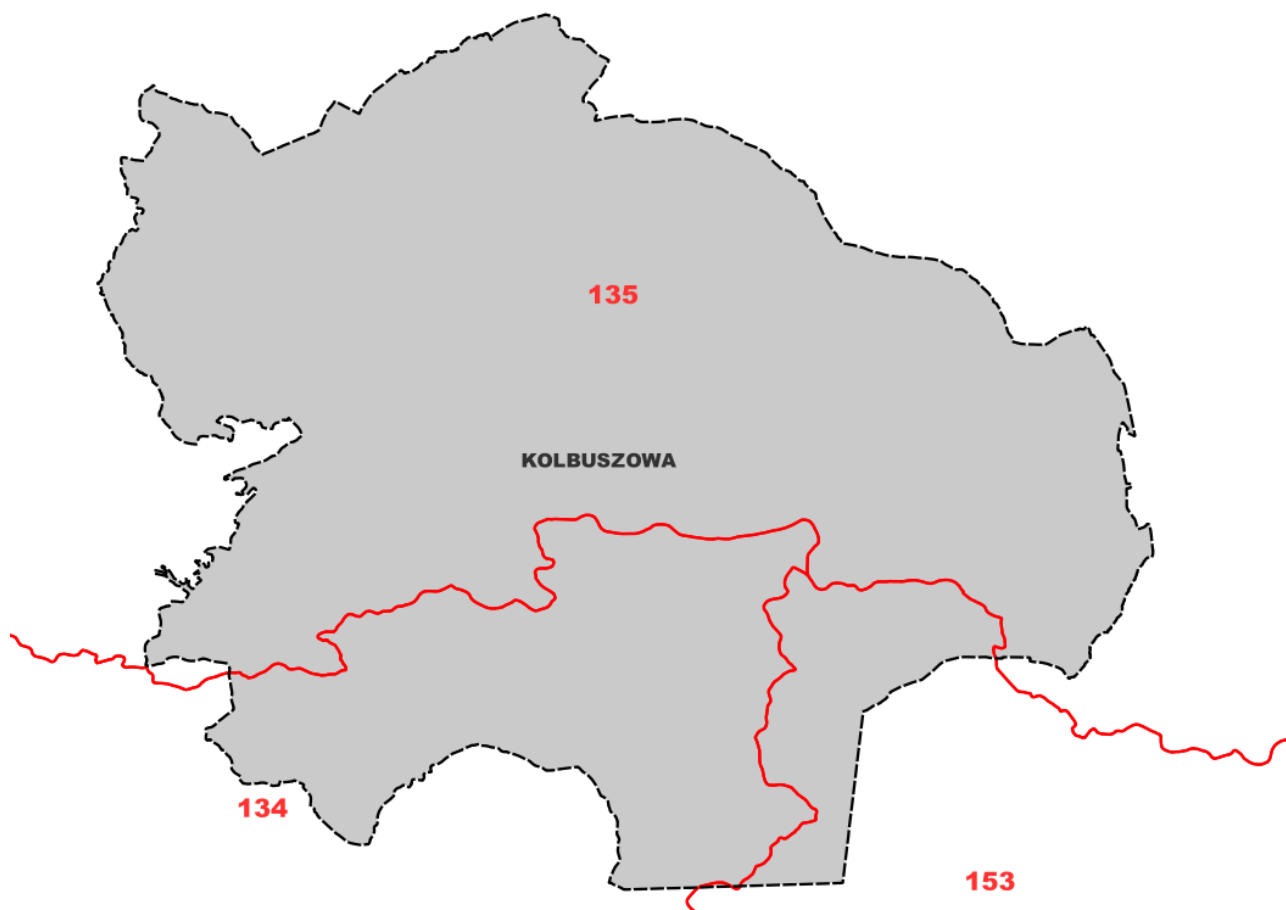
2.1.5. Wody podziemne

Według podziału hydrogeologicznego Polski [Malinowski 1991] obszar gminy Kolbuszowa położony jest w makroregionie południowopolskim, regionie przedkarpackim. W regionie przedkarpackim, w zasadzie w każdym piętrze strukturalnym, występują poziomy wodonośne, jednak dla warunków siedliskowych praktyczne znaczenie mają dwa z nich: piętro trzeciorzędowe oraz czwartorzędowe. Piętro wodonośne trzeciorzędu ma charakter nieciągły i tworzą go nieregularne przewarstwienia i soczewki piasków w ilach. W uśrednionym profilu litologicznym miocenu utwory wodonośne zajmują około 35%, a ich porowatość jest niska i wynosi około 4-8%. Piętro wodonośne czwartorzędu stanowi podstawowe zasoby wód podziemnych, jednak z uwagi na małą miąższość tych utworów sięgającą do 10 - 15 m oraz duże zróżnicowanie litologiczne,

całkowita zasobność piętra jest nieduża i wynosi średnio około 40 m³ /dobę/km². Zasoby omawianego piętra są odnawialne, a ich zwierciadło jest z reguły swobodne, stąd duży wpływ na jakość wód mają zanieczyszczenia z powierzchni terenu. Znaczną część omawianej części regionu stanowi płaskowyż Kolbuszowski, zbudowany w swoich profilach z glin zwałowych, z reguły przykrytych różnej miąższości i genezy, utworami piaszczystymi. Na zasobność i wydajność poziomów wodonośnych, prócz głębokości ich zalegania, ma wpływ również ich litologia i rozmieszczenie przestrzenne. Przewaga glin zwałowych o ciężkim uziarnieniu oraz ilaste wykształcenie utworów miocenijskich sprawiają, że poziomy wodonośne są słabo alimentowane i mało wydajne. W przypadku Płaskowyżu Kolbuszowskiego pełnią one jednak ważne znaczenie jako jedyne poziomy użytkowe tego obszaru. W okolicy Kolbuszowej występują liczne dość głębokie (ponad 60 m) doliny kopalne rozcinające Płaskowyż Kolbuszowski, częściowo tylko związane z doliną Łęgu. W rejonie tym, oprócz dolin rzecznych i struktur kopalnych, stosunkowo dobre warunki hydrogeologiczne wykazują lokalne obniżenia iłów miocenijskich. Wody zwane „wierzchówkami” występują przeważnie na głębokości 0,5 - 2,5 m. Najpłytsze ich występowanie odnotowuje się w dolinach rzek i cieków oraz lokalnych bezodpływowych zagłębieniach (0,2 - 1,2 m), które okresowo mogą ulegać podtapianiu na skutek opadów atmosferycznych. Następny poziom wodny występuje w utworach piaszczystych i piaszczysto-pylastych różnej genezy (około 1,5 - 2,0 m), często podścielonych ciężkimi utworami ilastymi, pełniącymi rolę warstw nieprzepuszczalnych, zatrzymujących infiltrującą w głąb wodę.

Gmina Kolbuszowa zaopatrywana jest w wodę z dwóch niezależnych systemów wodociągowych z ujęcia wody Cmolas oraz ujęcia wody Widelka. Ujęcie wody Cmolas zlokalizowane jest na terenie gminy Cmolas. Na terenie gminy Kolbuszowa zasila miejscowości: Kolbuszowa, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Nowa Wieś, Świerczów, Zarębki oraz Werynia. Składa się z pięciu studni głębinowych, a woda wydobywana jest z drugiego poziomu wodonośnego z głębokości ok. 40 m p.p.t. Ujęcie wody Widelka zlokalizowane jest na terenie miejscowości Widelka i Dworzysko. Zasila miejscowości: Widelka, Kupno, Bukowiec, Domatków, Przedbórz, Huta Przedborska oraz Poręby Kupieńskie. Pobór wody odbywa się na podstawie decyzji Starosty Kolbuszowskiego z dn. 23 lipca 2012 r. w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody z ujęcia w Widelce. Jego maksymalna wydajność to 56 m³/h. Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych o głębokości: 23,7 m (S1), 23,5 m (S2) i 21,0 m (S3). Zgodnie z Rozporządzeniem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 12 września 2016 r. dla ww. ujęcia wody podziemnej ustanowiono strefę ochronną składającą się z terenu ochrony bezpośredniej oraz pośredniej. Ponadto przedmiotowe ujęcie podłączone jest do Stacji Uzdatniania Wody znajdującej się w Widelce. Przepustowość stacji to 1870 m³/d.

Gmina Kolbuszowa położona jest w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych. Obszar gminy w większości leży w obrębie JCWPd nr 135 oraz częściowo znajduje się na JCWPd 134 i 153, co ukazuje poniższy rysunek.

Lokalizacja JCWPd w obszarze Gminy Kolbuszowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez PGW WP

	JCWPd nr 134 (kod: GW2000134)	JCWPd nr 153 (kod: GW2000153).	JCWPd nr 135 (kod: GW2000135)						
Powierzchnia JCWPd [km2]	1771.57	1486.67	1604.04						
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły						
Region wodny	Górnej-Wschodniej Wisły, Górnej-Zachodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły, Górnej-Zachodniej Wisły						
	OCENA STANU JCWPd								
Czy JCWPd jest monitorowana?	Tak	Tak	Tak						
Stan chemiczny	dobry	dobry	słaby						
Stan ilościowy	dobry	dobry	dobry						
Stan JCWPd	dobry	dobry	słaby						
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona	niezagrożona	zagrożona chemicznie						
	OBSZARY CHRONIONE WYMIENIONE W ZAŁ. IV RDW								
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	TAK	TAK	TAK						
	CELE ŚRODOWISKOWE DLA JCWPd								
Stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny						
Stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)						
Postęp w osiągnięciu celów środowiskowych JCWPd w okresie 2011-2019 (porównanie wyników oceny stanu JCWPd z 2012, 2016 i 2019 roku)									
	2012	2016	2019	2012	2016	2019	2012	2016	2019
Stan ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry
Stan chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	słaby	słaby
Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych	nie dotyczy			nie dotyczy			Odstępstwo z tytułu art. 4.4 RDW - odstępstwo czasowe Odstępstwo z tytułu art.4.5 RDW – mniej rygorystyczny cel		
Stan chemiczny	nie dotyczy			nie dotyczy			przekroczenie wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: K, Fe, Mn, As, pH, Al, SO4, TOC zgodnie z wynikiem testu C1 (ocena stanu JCWPd za rok 2019)		
Stan ilościowy	nie dotyczy			nie dotyczy			nie dotyczy		
Inne informacje									
Główne Zbiorniki Wód Podziemnych / Lokalne Zbiorniki Wód Podziemnych	GZWP 424 Dolina Borowa GZWP 425 Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów			GZWP 425 Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów			GZWP 426 Dolina kopalna Kolbuszowa GZWP 425 Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów		
Kompleksy wodonośne w obrębie JCWPd	Kompleks nr 1: czwartorzęd→porowy Kompleks nr 2: Neogen → porowo-szczelinowy paleogen-kreda→szczelinowy			Kompleks nr 1: czwartorzęd→porowy Kompleks nr 2: paleogen-kreda→szczelinowo-porowy			Kompleks nr 1: czwartorzęd→porowy		

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. 2021. poz. 624 ze zm.), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan. Na terenie gminy nie znajduje się żaden punkt pomiarowy monitoringu wód podziemnych, punkt położony najbliżej gminy, to punkt Nr 1874. Aktualna ocena stanu jednolitych części wód podziemnych wydzielonych w obszarze województwa podkarpackiego, wykonana na podstawie wyników monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego z 2019 r. oraz danych Państwowej Służby Hydrogeologicznej w zakresie stanu ilościowego, wykazała dobry stan ilościowy i dobry stan chemiczny wód we wszystkich JCWPd.

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
PLGW2000134	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW2000135	słaby	dobry	słaby	zagrożona chemicznie
PLGW2000153	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Obszar Gminy Kolbuszowa (jego północne krańce) położony jest częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 426 „**Dolina kopalna Kolbuszowa**”.

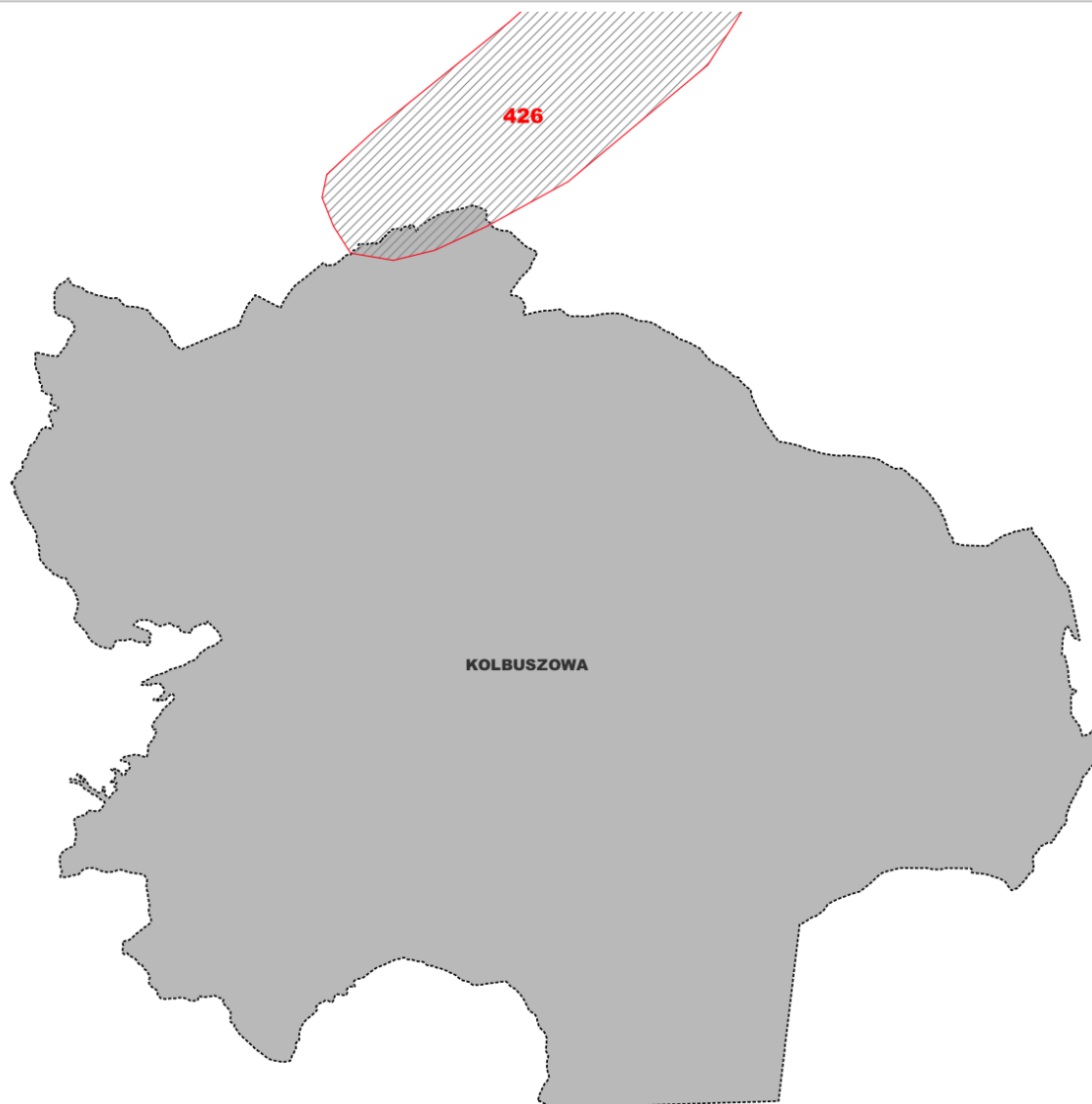
GZWP nr 426 – powierzchnia zbiornika i obszaru ochronnego

Powierzchnia		Według Kleczkowskiego (1990a)	Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 426 (1996)
Zbiornik [km ²]		20	60
Proponowany obszar ochronny [km ²]		40	135

GZWP nr 426 – wybrane informacje

Parametry hydrogeologiczne warstw wodonośnych	Dokumentacja hydrogeologiczna LZWP nr 348 (2015)
Typ zbiornika	porowy
Stratygrafia	czwartorzęd
Klasa jakości wody*	na przeważającym obszarze II, lokalnie III
Wodoprzewodność [m ² /d]	0,125–210,0
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d × km ²]	280,08
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	16 804,8
Podatność zbiornika na antropopresję	na przeważającym obszarze bardzo podatny, lokalnie podatny

* wg PIOŚ, 1995.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych 426 Dolina kopalna Kolbuszowa w obszarze gminy Kolbuszowa.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez PGW WP

Obszar GZWP nr 426 jest położony w Kotlinie Sandomierskiej i ma powierzchnię 60,0 km². Obszar GZWP nr 426 jest praktycznie słabo i nierównomiernie rozpoznany pod względem budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych. Stosunkowo dobrze jest rozpoznana jego południowo-zachodnia część, dzięki licznym wierceniom badawczym i studziennym związanym z budową ujęcia wody w Cmolasie. Nieliczne wiercenia studzienne wykonano również w centralnej części zbiornika w rejonie Wilczej Woli. Wyniki badań geologicznych i hydrogeologicznych oraz wyniki prac geofizycznych posłużyły do wyznaczenia granic zbiornika. GZWP nr 426 jest wąską doliną kopalną o przebiegu SW–NE o szerokości przeciętnie 2 km, rozszerzającą się w centralnej części do ok. 5 km. Miąższość utworów czwartorzędowych dochodzi do 45–50 m. Zbiornik charakteryzuje się słabą izolacją od powierzchni terenu, w związku z czym jest podatny na antropopresję. Wodoprzewodność warstw zbiornikowych osiąga wartości 0,125–210,0 m²/d, zaś współczynnik filtracji zmienia się w przedziale 0,096 – 228,0 m/d. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 426 następuje na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika oraz częściowo przez dopływ boczny spoza granic zbiornika. Zasoby dyspozycyjne dla obszaru zbiornika wynoszą 16 804,8 m³/d. Stan jakościowy wód podziemnych na obszarze całego zbiornika zaklasyfikowano jako dobry, dominują wody zaliczone do II klasy. Stężenia głównych składników fizyczno-chemicznych wód podziemnych ogólnie mieszczą się w granicach stężeń dla wód do picia. Tylko lokalnie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń związków żelaza i manganu. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności są zarówno wody powierzchniowe, jak i podziemne. Sumaryczna wielkość zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w granicach zbiornika wynosi 11 791,2 m³/d i stanowi 70,2% zasobów dyspozycyjnych. Sumaryczny pobór wody w 1994 r. na obszarze zbiornika wynosił 2514 m³/d, co stanowi ok. 21,3% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych i ok. 14,9% obliczonych zasobów dyspozycyjnych GZWP nr 426. Na obszarze GZWP nr 426 funkcjonuje jedno duże ujęcie komunalne w Cmolasie, zaopatrujące w wodę gminę oraz miasto Kolbuszowa. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą 9600 m³/d, zaś pobór w 1994 r. wyniósł 2500 m³/d. Obszar zbiornika ma charakter głównie rolniczy z wiejską zabudową. Użytki rolne na obszarze GZWP zajmują powyżej 40% jego powierzchni, z czego największą część stanowią grunty orne. Znaczną część zbiornika pokrywają lasy. Jest to teren o niskim ruchu turystycznym oraz ze słabo rozwiniętą siecią komunikacyjną. Dla GZWP nr 426 wydzielono obszar ochronny ze względu na występowanie terenów podatnych na zanieczyszczenia. Proponowany obszar ochronny wynosi ok. 135 km². Koncepcję ochrony zbiornika proponuje się zrealizować

na podstawie systemu zakazów i nakazów nałożonych na użytkowników oraz prowadzenia odpowiedniej polityki planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną.

2.1.6. Warunki klimatyczne

Według E. Romera rejon gminy Kolbuszowa położony jest w Krainie Sandomierskiej, należącej do regionu Klimatów Podgórskich Nizin i Kotlin. Klimaty tego typu charakteryzują się surowymi zimami i ciepłymi latami. Opady średnie roczne są większe niż na obszarach nizinnych Polski. Przeważają wiatry z zachodniej połowy horyzontu, z przewagą kierunku zachodniego. Charakterystyka poszczególnych elementów meteorologicznych przedstawia się następująco:

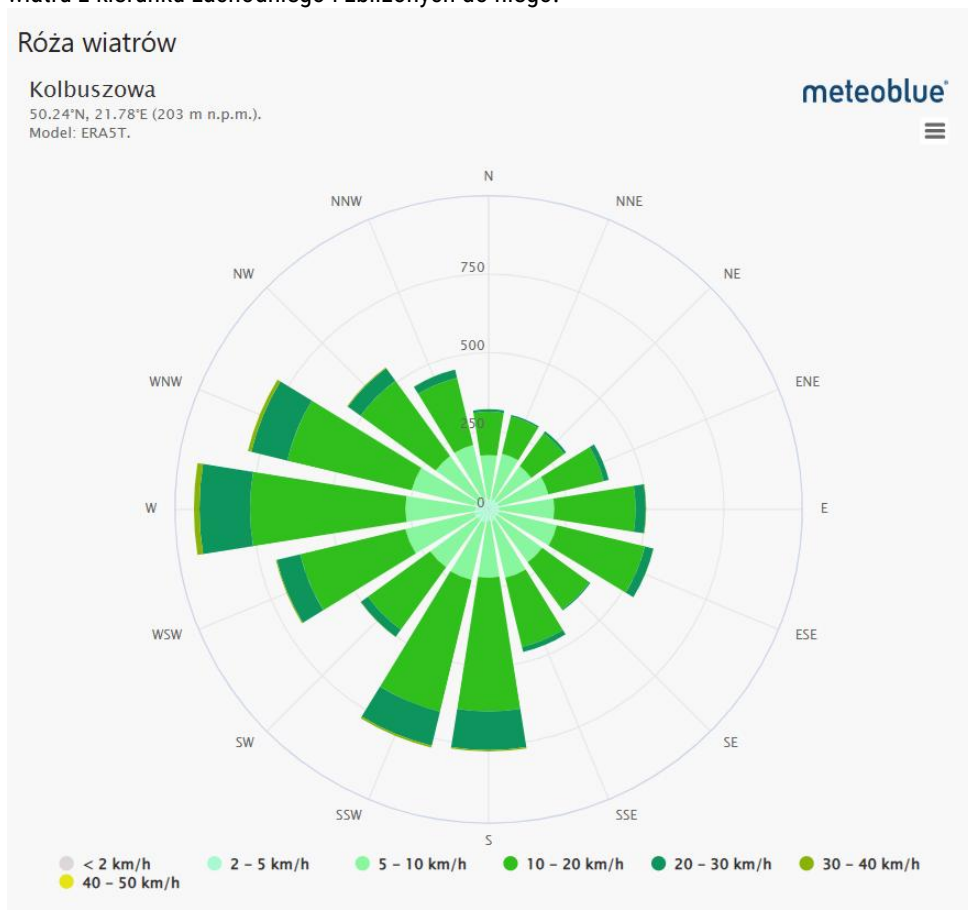
Temperatura powietrza. Omawiany teren leży w strefie o mało zróżnicowanych warunkach termicznych. Najniższe temperatury występują w styczniu ($-4,6^{\circ}\text{C}$), najwyższe w lipcu ($18,5^{\circ}\text{C}$), średnią roczną wynosi $7,5^{\circ}\text{C}$.

Wilgotność powietrza. Średnie roczne wilgotności względne wynoszą 80 - 85%. W przebiegu rocznym najwyższa wartość wilgotności względnej występuje późną jesienią i zimą, najniższe natomiast w maju i czerwcu. Stosunki wilgotnościowe wykazują zróżnicowanie przestrzenne uzależnione głównie od głębokości występowania wód podziemnych. W rejonach, gdzie występują one płycej, wartości wilgotności względnej są znacznie wyższe, a częstotliwość występowania mgieł znacznie większa. Najwyższe wartości występują w godzinach wczesnoporannych i późnowieczornych, a najmniejsze w godzinach wczesnopołudniowych.

Zachmurzenie. Najmniejsze średnie zachmurzenie, największą liczbę dni pogodnych i najmniejszą liczbę dni pochmurnych notuje się we wrześniu. Najmniej pogodny okres w roku występuje od listopada do lutego.

Opady. Średnia roczna suma opadów wynosi 560mm. Najwięcej opadów spada w okresie letnim, najmniej w okresie zimy. Najczęściej opady notowane są zimą, późną jesienią i wiosną, najrzadziej, ale bardziej obficie latem.

Wiatry. Jest to element meteorologiczny wywierający duży wpływ na formowanie się warunków topoklimatycznych oraz warunkujący kierunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz ich rozpraszanie. W rejonie gminy Kolbuszowa dominują wiatry z kierunku zachodniego i zbliżonych do niego.

Róża wiatrów Gminy Kolbuszowa pokazuje liczbę godzin w ciągu roku, gdy wiatr wieje we wskazanym kierunku.

źródło: [internet https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/climatemodelled/kolbuszowa_polska_768805](https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/climatemodelled/kolbuszowa_polska_768805)

Warunki topoklimatyczne. Badany teren charakteryzuje się topoklimatem właściwym dla terenów płaskich o dobrych warunkach solarnych, termicznych i wilgotnościowych, położonych w obrębie polan śródleśnych, wpływających na ich dużą zacisłość, o szczególnie korzystnych warunkach bioklimatycznych powodowanych przez obecność drzewostanów sosnowych wydzielających dużą ilość olejków eterycznych.

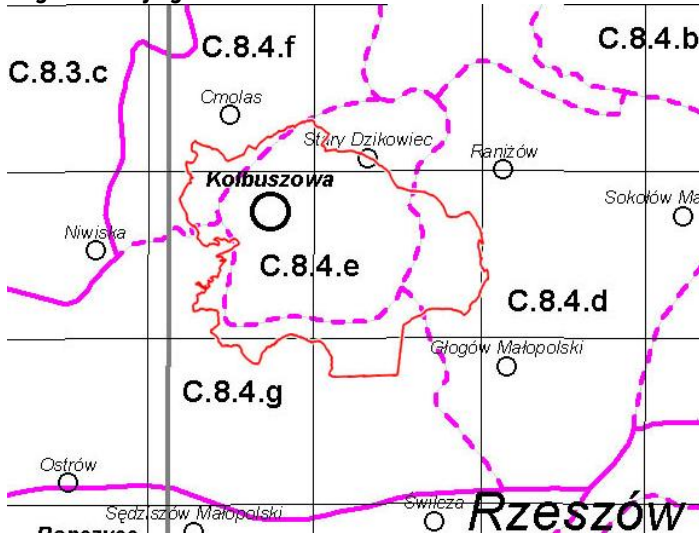
2.2. Struktura przyrodnicza obszaru w tym różnorodność biologiczna

Struktura przyrodnicza obszaru składa się z trzech pozostających we wzajemnych oddziaływaniach podsystemów, tj. osadnictwa, infrastruktury i podsystemu przyrodniczego. W każdym systemie występują trzy główne relacje:

- urbanizacja pociąga za sobą modyfikację lub degradację podsystemu przyrodniczego,
- podsystem przyrodniczy wpływa na strukturę i funkcjonowanie obszaru, w tym na jego rozwój przestrzenny,
- infrastruktura techniczna a zwłaszcza drogi łączą poszczególne jednostki osadnicze, dzieląc jednocześnie podsystem przyrodniczy na mniejsze jednostki,
- występuje ciągle sprzężenie zwrotne między poszczególnymi podsystemami.

Drożny system przyrodniczy zapewnia możliwość przemieszczania się w przestrzeni roślin i zwierząt oraz ogranicza izolację najwartościowszych obiektów przyrodniczych, prowadzącą do degradacji terenów na skutek braku naturalnej wymiany genów. W skład systemu wchodzi doliny stanowiące główne osie migracji – korytarze ekologiczne oraz różnej wielkości i rangi zbiorowiska leśne (węzły ekologiczne), zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, które stanowią ich uzupełnianie.

Regionalizacja geobotaniczna Polski:

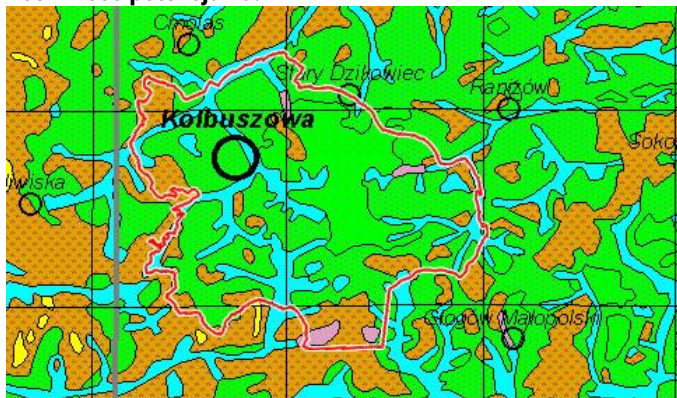

Regionalizacja geobotaniczna Polski Jan Marek MATUSZKIEWICZ, źródło www.igipz.pan.pl

Kolbuszowa wg podziału geobotanicznego Polski Matuszkiewicza leży w granicach Działu Wyżyn Południowopolskich

- C – Dział Wyżyn Południowopolskich
- C.8. – Kraina Kotliny Sandomierskiej
- C.8.4. – Okręg Płaskowyżu Kolbuszowskiego
- C.8.4.d – Podokręg Głogowskomalopolski
- C.8.4.e – Podokręg Kolbuszowski
- C.8.4.f – Podokręg Cmolaski
- C.8.4.g – Podokręg Ociecki

Roślinność potencjalna:

- 01 - Carici elongatae-Alnetum
- 05 - Fraxino-Alnetum (Circae-Alnetum)
- 16 - Tilio-Carpinetum, Litt.-Pol., poor
- 17 - Tilio-Carpinetum, Litt.-Pol., rich
- 47 - Querco-Pinetum

Jan Marek Matuszkiewicz Potencjalna roślinność naturalna Polski IGI PAN, Warszawa, 2008, źródło www.igipz.pan.pl

Potencjalną roślinność stanowią głównie:

01 Olsy środkowoeuropejskie (*Carici elongatae-Alnetum* (= *Ribeso nigri-Alnetum* + *Sphagno squarrosi-Alnetum*))

05 Niżowy łęg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum* (= *Circae-Alnetum*))

16 Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga (*Tilio-Carpinetum*)

17 Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria żyzna (*Tilio-Carpinetum*)

47 Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe, (*Pino-Quercetum* (= *Quercu-Pinetum* + *Serratulo-Pinetum*))

Grunty leśne

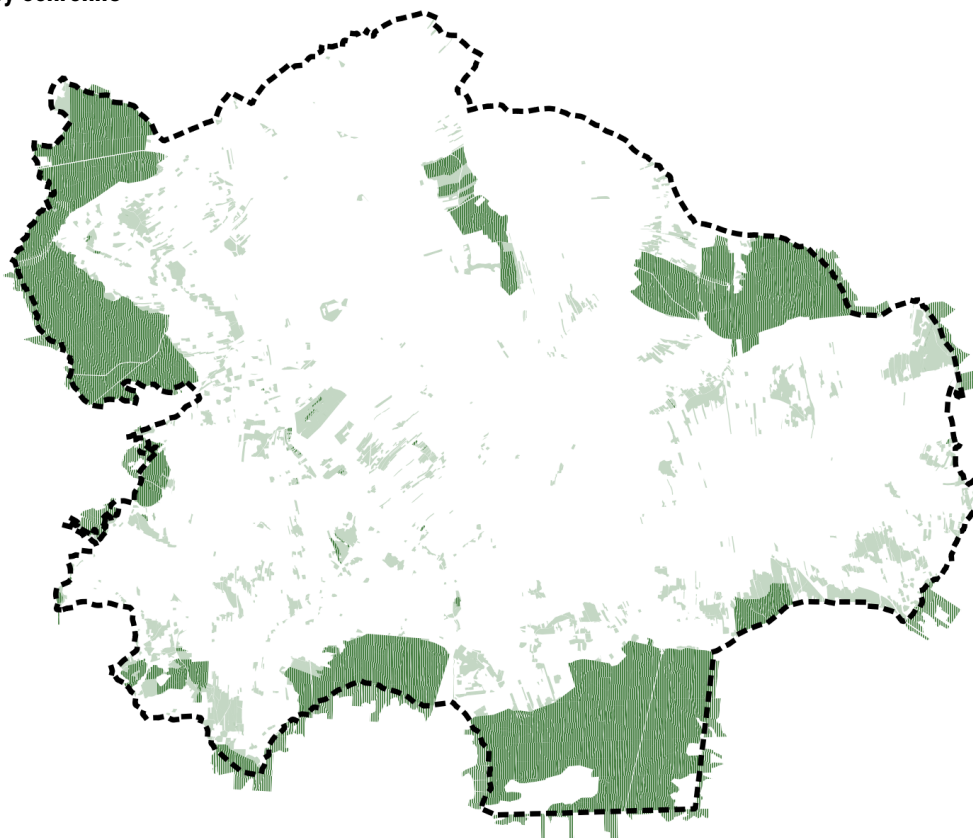
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Kolbuszowa wynosi 4 063,58 ha, co daje lesistość na poziomie 23,3% (średnia krajowa wynosi 29,6%). Strukturę gruntów leśnych na terenie gminy Kolbuszowa przedstawiono w poniższej tabeli.

Struktura gruntów leśnych i terenów zieleni na terenie gminy Kolbuszowa (stan na 2023 r.)

Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	4 063,58
Lesistość	%	23,3
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	2 868,58
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	2 820,41
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	2 800,76
Grunty leśne prywatne	ha	1 195,00
Powierzchnia lasów	ha	3 987,28
Lasy publiczne ogółem	ha	2 792,28
las publiczne Skarbu Państwa	ha	2 744,11
Lasy prywatne ogółem	ha	1 195,00
Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem	%	0,1
Tereny zieleni osiedlowej	ha	6,43
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	13,51
Cmentarze	ha	11,30

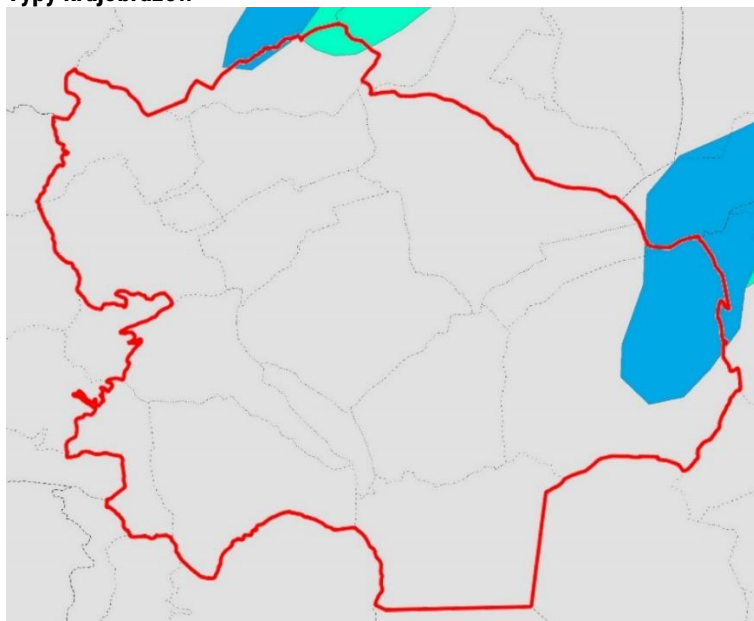
Źródło: GUS

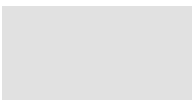
Lasy ochronne

Lasy ochronne na terenie Gminy Kolbuszowa.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>

Typy krajobrazów

	Typ krajobrazu	Gleby	Roślinność potencjalna
	Krajobrazy dolin i obniżeń, tarasów nadzalewowych - akumulacyjne, równin tarasowych w terenach nizinnych i wyżynnych, równin tarasowych w terenach górskich	1. rdzawe, 2. rdzawe i brunatne górskie	1. bory sosnowe, 2. bory, grądy
	Krajobrazy dolin i obniżeń, zalewowych den dolin - akumulacyjne, równin zalewowych w terenach nizinnych i wyżynnych, równin zalewowych w terenach górskich	1. mady, 2. bagienne i mady	1. łągi, 2. łągi, bory
	Krajobrazy nizin, peryglacjalne, równinne i faliste	rdzawe, bielcowe	bory mieszane, grądy

2.3. Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna

Na terenie Gminy Kolbuszowa występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska,
- Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Sokołowsko- Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Rezerwat Zabłocie,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Poniżej zestawiono Obszary Chronionego Krajobrazu znajdujące się na terenie gminy Kolbuszowa.

Nazwa	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny o wyznaczeniu	Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej
Mielecko-Kolbuszowsko - Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu	1992.01.01	49706,0	Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa rzeszowskiego	Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo-leśnym. Występuje tu duża różnorodność środowisk - od piaszczystych wydym do bagien torfowisk i wód. Rosną tu bory sosnowe i mieszane, lasy mieszane, olsy, łągi, kwaśne łąki, szuwały oczeretowe, mannowe, zbiorowiska wydymowe,

				ziołoroślowe, trzęślicowe, łąki ostrożeńiowe i rajgrasowe.
Sokołowsko Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu	1992.01.01	24276,0	Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa rzeszowskiego	Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo-leśnym. Występują tu bory mieszane, fragmenty grądów i buczyna karpacza. W zagłębieniach spotyka się olsy i torfowiska wysokie a nad potokami łągi i szuwały oczeretowo - trzcinowe. Z roślin chronionych występują tu: wawrzynek wilczelyko, widłak jałowcowaty, spłaszczony, goździsty, rosiczka okrągłolistna, podkolan biały, cis pospolity, barwinek pospolity.

Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Kolbuszowa.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez GDOŚ

Rezerwat Zabłocie

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie stanowisk lęgowych rzadkich gatunków ornitofauny oraz naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej, z licznie tu występującymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej,

wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

W poniższej tabeli scharakteryzowano rezerwat przyrody znajdujący się na terenie gminy Kolbuszowa.

Nazwa	Zabłocie
Data uznania	1999.12.07
Powierzchnia [ha]	536,95
Rodzaj rezerwatu	faunistyczny
Typ rezerwatu	faunistyczny
Podtyp rezerwatu	ptaków
Typ ekosystemu	różnych ekosystemów
Podtyp ekosystemu	lasów i wód
Dane aktów prawnych	Rozporządzenie Nr 75/99 Wojewody Podkarpackiego z dnia 12 października 1999 r. W sprawie uznania za rezerwat przyrody Rozporządzenie Wojewody Podkarpackiego z dnia 7 maja 2003 r. w sprawie rocznych zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Zabłocie"
Powiaty	rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, kolbuszowski
Gminy	Sędziszów Małopolski (gmina miejsko-wiejska), Głogów Małopolski (gmina miejsko-wiejska), Świlcza (gmina wiejska), Kolbuszowa (gmina miejsko wiejska)
Opis celów ochrony	Położony w miejscowości Czarna Sędziszowska, gmina Sędziszów Małopolski, powiat ropczycko-sędziszowski, w miejscowości Poręby Kupieńskie, gmina Kolbuszowa, powiat kolbuszowski oraz w miejscowości Bratkowice, gmina Świlcza i w miejscowości Budy Głogowskie, gmina Głogów Małopolski, powiat rzeszowski, województwo podkarpackie.
Opis celów ochrony	Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie stanowisk lęgowych rzadkich gatunków ornitofauny oraz naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej, z licznie tu występującymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich.
Plan ochrony	NIE
Zadania ochronne	NIE

źródło: crfop.gdos.gov.pl

Użytki ekologiczne

To zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Wśród nich są: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie Gminy Kolbuszowa.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez GDOŚ

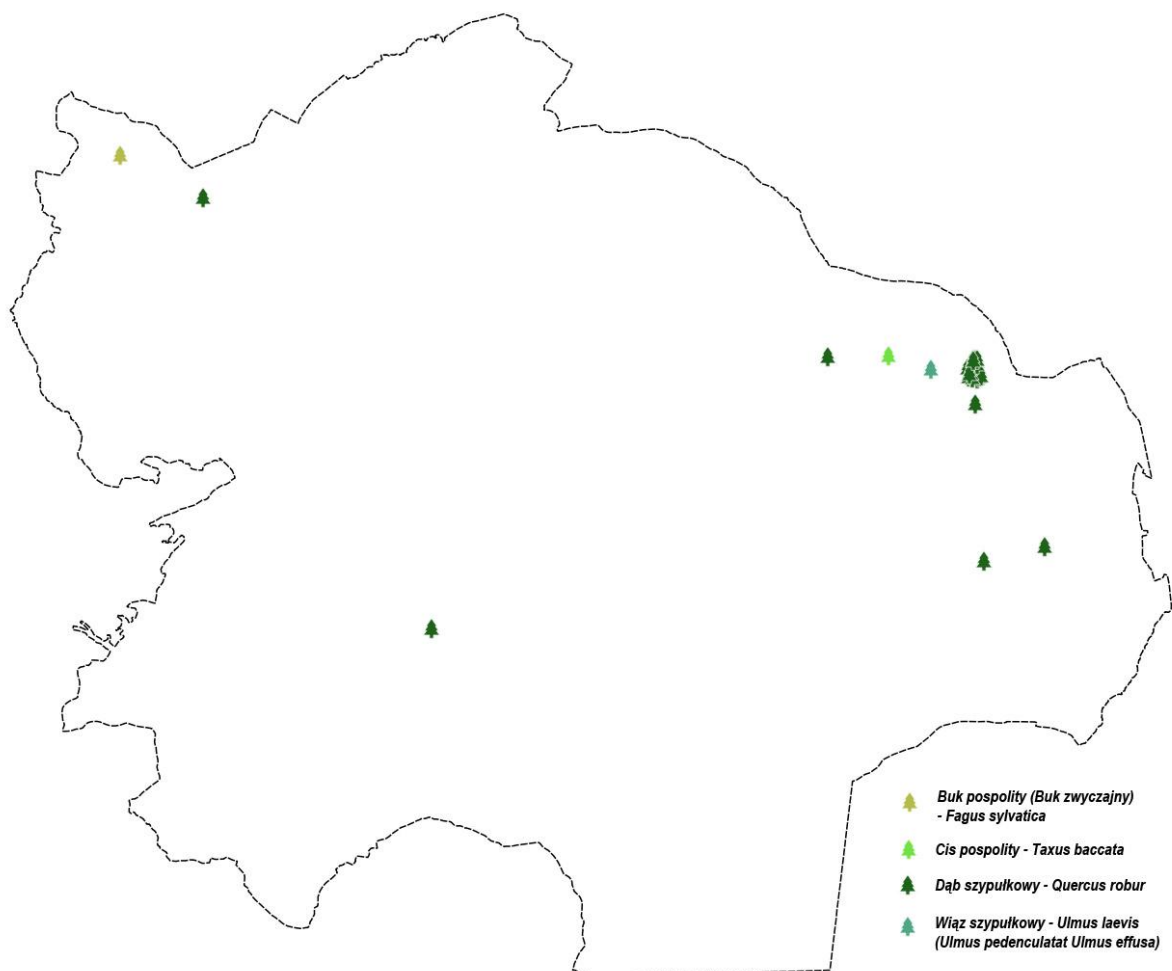
Informacje na temat użytków ekologicznych Gminy Kolbuszowa zestawiono w poniższej tabeli.

L.p.	Data utworzenia	Nazwa/ Rodzaj użytku/ powierzchnia	Opis wartości przyrodniczej:	Opis celów ochrony:	Tekstowy opis granic:	Akty prawne
1.	1996.12.31	Przy Olszynie 0,7100 [ha]	na terenie znajdują się wilgotne łąki, w której runi dominuje wycyznec łąkowy, pospolita trawa pastewna często wysiewana na łąkach intensywnie użytkowanych	Szczególnym celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie śródleśnych łąk.	Gmina Kolbuszowa, wieś Świerczów, oddz. 83f	ustanowiony rozporządzeniem Nr 58/96 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 06.12.1996 r. w sprawie uznania niektórych obszarów województwa rzeszowskiego za użytki ekologiczne zmienionym w niewielkim stopniu rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 07.08.2002 r., następnie zmienione uchwałą Nr LI/202/10 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z 26.03.2010 r. w sprawie użytku ekologicznego oraz uchwałą Nr XXI/251/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 7 maja 2020 r. w sprawie użytku ekologicznego
2.	1996.12.31	Jastrzębia Góra siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków 1,5200 [ha]	przedmiotem ochrony jest morena porośnięta bukiem, sosna dobrze zachowana	Szczególnym celem ochrony użytku ekologicznego jest zachowanie śródleśnych moren porośniętych drzewostanem sosnowo-bukowym	oddz. 106 I, część działki 1134, Nowa Wieś	ustanowiony rozporządzeniem Nr 58/96 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 06.12.1996 r. w sprawie uznania niektórych obszarów województwa rzeszowskiego za użytki ekologiczne zmienionym w niewielkim stopniu rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 07.08.2002 r., następnie zmienione uchwałą Nr XXI/251/20 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 7 maja 2020 r. w sprawie użytku ekologicznego
3.	1996-12-31	Nie nadano nazwy płaty nieużytkowanej roślinności 140,7100 [ha]	nie określono w akcie	nie określono w akcie	działki od nr 505 do 713 w miejscowości Poręby Kupieńskie	ustanowiony rozporządzeniem Nr 58/96 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 06.12.1996 r. w sprawie uznania niektórych obszarów województwa rzeszowskiego za użytki ekologiczne zmienionym w niewielkim stopniu

						rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 07.08.2002 r.
--	--	--	--	--	--	--

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Lokalizacja pomników przyrody na terenie gminy Kolbuszowa.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez GDOŚ

Informacje na temat pomników przyrody gminy Kolbuszowa zestawiono w poniższej tabeli.

L.p.	Data utworzenia	Typ tworu	Rodzaj tworu/ Gatunek drzewa	Wysokość drzewa [m] Pierśnica /obwód[cm]	Opis pomnika	Opis granicy	Akty prawne
1.	1991.10.16	Jednoobiekto- w	drzewo/ Cis pospolity - <i>Taxus baccata</i>	12/57/ 179	okaz męski, rozwidła się na dwie odnogi o obwodach 109 i 159 cm, kulista korona drzewa	rośnie w sadzie przy zabudowaniach	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r. O ochronie przyrody
2.	1991.10.16	Jednoobiekto- w	drzewo/ Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	22/155/487	nisko osadzona korona	rośnie przy zielonym szlaku, obok drogi, oddz.220d, obręb Głogów, nadleśnictwo Głogów	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r. O ochronie przyrody
3.	1991.10.16	Jednoobiekto- w	drzewo/ Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25/176/ 553	pień rozwidlony, nisko osadzona korona	rośnie przy leśniczówce, oddz.91a, obręb Świerczów,	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r.

						nadleśnictwo Kolbuszowa	O ochronie przyrody
4.	1991.10.16	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	23/165/518	b. d.	rośnie przy drodze wiejskiej, niedaleko zabudowań	Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r. O ochronie przyrody
5.	1980.07.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	27/159/499	b. d.	rośnie przy zabudowaniach na skraju zadrzewienia	Decyzja Nr RLS.VI-7140-31/80 z dnia 14.07.1980 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody. Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r. O ochronie przyrody
6.	1981.02.27	Wieloobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	30/99/311	b. d.	oddz. 230aobręb głogów, nadleśnictwo głogów	Decyzja Nr RLS.VI-7140-4/81 o uznaniu za pomnik przyrody. rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r. O ochronie przyrody
			drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	29/99/311			
			drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	29/112/352			
			drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	30/121/380			
			drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	33/124/390			
			drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	30/138/434			
7.	1981.06.01	Jednoobiekowy	drzewo/ „Bednorz” Dąb szypułkowy - Quercus robur	22/188/591	dąb szypułkowy o obwodzie pnia 595 cm, wysokości 25 m	działka położona w miejscowości Bukowiec, Kolbuszowa górna 185, 209b, Bukowiec 14, w pasie drogowym 100m od skrzyżowania dróg Kolbuszowa - Stryżów, na działce nr 200	Decyzja Nr RLS.VI-7140-9/81 o uznaniu za pomnik przyrody. Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego wyd. na podstawie art. 28 ustawy z dn. 16.10.1991 r. O ochronie przyrody. Uchwała Nr XXIV/320/16 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie nadania nazwy istniejącemu pomnikowi przyrody
8.	2008.10.03	Jednoobiekowy	drzewo/ Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica	35/118/351	wiek ok 150 lat	rosnący w miejscowości Świerczów, na działce nr 694, obręb Świerczów, stanowiącej własność Nadleśnictwa Kolbuszowa- położony przy trasie ścieżki edukacyjnej Świerczówka, przystanek nr 5	Uchwała XXVIII/236/08 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 29 sierpnia 2008 r. W sprawie ustanowienia pomnika przyrody
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/101/317	b. d.	Rośnie na nieruchomości położonej w miejscowości Kłapówka o numerze ewidencyjnym 372 z obrębu Kłapówka, oddz. 230 f	UCHWAŁA NR LV/528/23 RADY MIEJSKIEJ W KOLBUSZOWEJ z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Kolbuszowa

	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/117/368	b. d.	Rośnie na nieruchomości położonej w miejscowości Kłapówka o numerze ewidencyjnym 372 z obrębu Kłapówka, oddz. 230 f	UCHWAŁA NR LV/528/23 RADY MIEJSKIEJ W KOLBUSZOWEJ z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Kolbuszowa
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	-/83/262	b. d.	Rośnie na nieruchomości położonej w miejscowości Kłapówka o numerze ewidencyjnym 370	UCHWAŁA NR LV/527/23 RADY MIEJSKIEJ W KOLBUSZOWEJ z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Kolbuszowa
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/123/385	b. d.	Rośnie na nieruchomości położonej w miejscowości Kłapówka o numerze ewidencyjnym 372	UCHWAŁA NR LV/527/23 RADY MIEJSKIEJ W KOLBUSZOWEJ z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Kolbuszowa
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/100/315	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/120/376	b. d.	jw.	jw.
	2023-03-14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/109/342	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/115/360	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/112/352	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/126/397	b. d.	jw.	jw.
	2023-03-14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/102/319	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/159/500	b. d.	jw.	jw.
	2023-03-14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/124/388	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/98/308	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/142/446	b. d.	jw.	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/137/430	b. d.	Rośnie na nieruchomości położonej w miejscowości Kłapówka o numerze ewidencyjnym 371	jw.
	2023.03.14	Jednoobiekowy	drzewo/ Dąb szypułkowy - Quercus robur	-/97/306	b. d.	Rośnie na nieruchomości położonej w miejscowości Kłapówka o numerze ewidencyjnym 372	jw.

Obszary Natura 2000

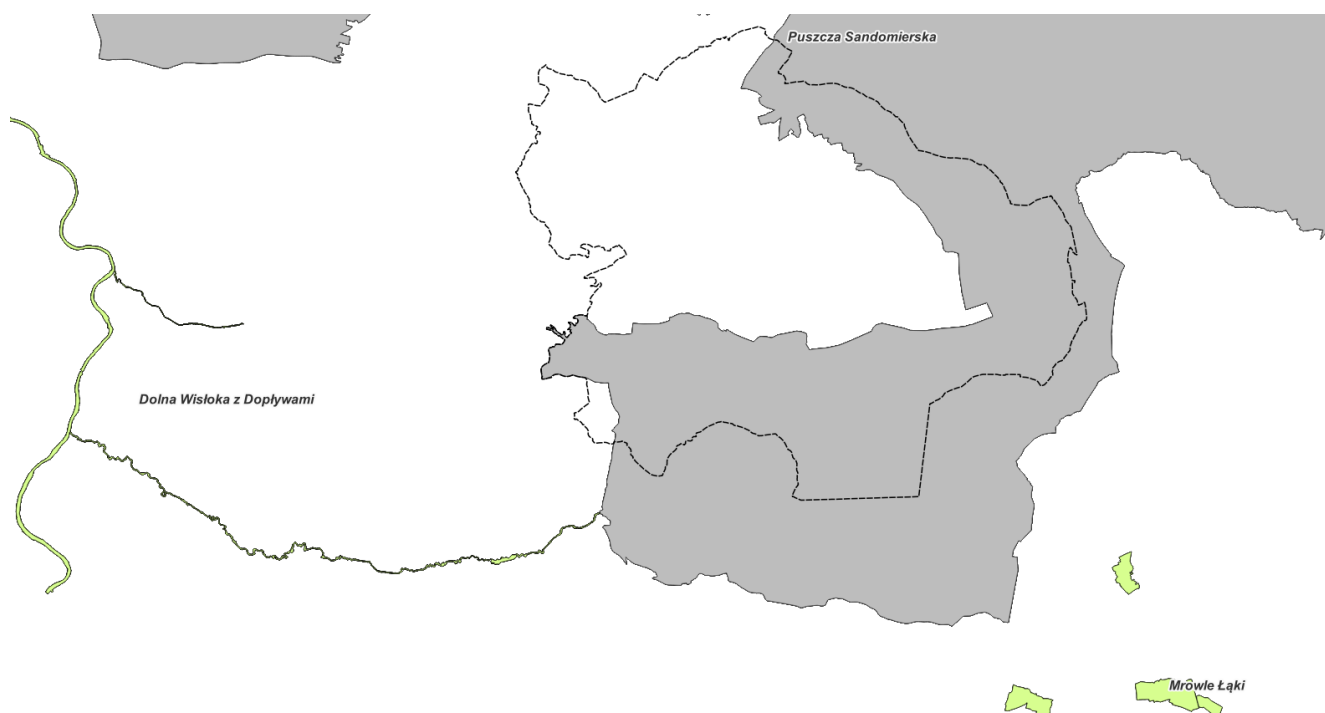
Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Na obszarze Gminy Kolbuszowa występuje obszar specjalnej ochrony w systemie Natura 2000 **Puszcza Sandomierska**.

Najbliższy obszar sieci Natura 2000 to:

Natura 2000 Obszary specjalnej ochrony	
Nazwa	[km]
Puszcza Sandomierska PLB180005	w obszarze gminy

Natura 2000 Specjalne obszary ochrony	
Nazwa	[km]
Dolna Wisłoka z Dopływami PLH180053	13.36
Mrowie Łąki PLH180043	17.14
Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055	18.81
Lasy Leżajskie PLH180047	25.7

Lokalizacja obszarów Natura 2000 w rejonie Gminy Kolbuszowa.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnianych przez GDOŚ

Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska

Powierzchnia: 129 115,6 ha. Status: obszar wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 5 września 2007 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (DzU z 2007 r., Nr 179, poz. 1275), zastąpionym przez rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (DzU z 2011 r., Nr 25, poz. 133 i Nr 67, poz. 358 z późn. zm.).

Ostoja położona jest w środkowej części Kotliny Sandomierskiej (widły Wisły i Sanu), między Rzeszowem a Tarnobrzegiem. Obejmuje tereny dawnej Puszczy Sandomierskiej – zwartego kompleksu leśnego porastającego Kotlinę, obecnie mocno pofragmentowanego przez zabudowę, tereny rolnicze i gęstą sieć drogową. Nadal jednak jest to jeden z największych obszarów leśnych w Polsce, o dużym zróżnicowaniu siedliskowym i bogactwie różnych typów ekosystemów. Lesistość w granicach Obszaru sięga 45%. Z uwagi na ubogie, piaszczyste gleby, przeważają bory sosnowe i bory mieszane, które na siedliskach żyzniejszych zastępowane są przez różne postacie grądów. Bezodpływowe obniżenia zajmują olsy lub bory bagienne, a doliny cieków – łągi. Poza lasami mozaika siedlisk jest jeszcze większa – obejmuje zarówno śródlądowe wydmy porośnięte

roślinnością pionierską, jak też łąki, pola uprawne, bagna, torfowiska oraz różnego rodzaju zbiorniki wodne: starorzecza, wyrobiska pokopalniane i zagospodarowane kompleksy stawów rybnych. Dwa największe znajdują się w północnej części ostoi. Są to: „Buda Stalowska” i „Grębów” liczące odpowiednio ok. 710 i 160 ha. Na uwagę zasługuje poligon wojskowy koło Nowej Dęby, z bogatą mozaiką terenów zalesionych, muraw, wrzosowisk oraz dużym torfowiskiem „Cietrzewiec”. Sieć wodna nie jest zbyt bogata. Głównym ciekim jest Łęg, będący prawobrzeżnym dopływem Wisły, do którego uchodzi większość rzek odwadniających obszar. Koryto w części jest uregulowane, jednak na znacznych odcinkach zachowało naturalny charakter. Zbliżone do naturalnego są również koryta większości jego dopływów.

Puszcza Sandomierska jest jedną najważniejszych w Polsce ostoi kraski (15 par) i podgorzałki (do 20 par) - ok. 20 % krajowej populacji. W skali lokalnej to obszar ważny dla lelka (do. 200 par), dzięcioła średniego (do. 100 par) i lerki (do. 150 par). Liczna jest również populacja derkacza (do 300 par), a także populacje gąsiorka, jarzębatki i ortolana. Istotnym gatunkiem jest także cietrzew – w latach 2008–2010, po zaniku naturalnej populacji, na terenie poligonu przeprowadzono jego reintrodukcję (60 samców, 40 samic). Z rzadkich ptaków szponiastych gniazduje tu kilka par bielika i orlika krzykliwego, a z sów – puszczyk uralski. W roku 2010, po powodzi, odnotowano tu największą na Podkarpaciu kolonię rybitwy rzecznej (220 par) oraz lęgi 5 par mewy czarnogłowej. Ogółem w Puszczy Sandomierskiej odnotowano występowanie 245 gatunków ptaków, w tym 161 lęgowych, co czyni ją obszarem o najbogatszej awifaunie w województwie podkarpackim. W załączniku I Dyrektywy ptasiej ujętych jest 65 gatunków, z których 36 to ptaki lęgowe (bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, bielik, kania czarna, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, jarząbek, cietrzew, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, mewa czarnogłowa, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, puszczyk uralski, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, lerka, świergotek polny, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, gąsiorek, ortolan). 13 gatunków (ohar, świstun, rożeniec, hełmiatka, szlachar, ostrygojad, sieweczka obrożna, kulik wielki, brodziec pławny, rybitwa białoskrzydła, żółna, wąsatka, czeczotka) wpisano do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Za przedmioty ochrony obszaru należy uznać gatunki spełniające kryteria wyznaczania ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym (IBA) wprowadzone przez BirdLife International (23 gatunki: bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, bielik, błotniak stawowy, cietrzew, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, mewa czarnogłowa, rybitwa rzeczna, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, muchołówka białoszyja, gąsiorek) oraz gęś gęgawą, której populacja przekracza próg 1% reprezentacji populacji krajowej.

Zgodnie z obowiązującym SDF lista przedmiotów ochrony obejmuje 25 gatunków ptaków. Są to:

- A021 *Botaurus stellaris* – bąk
- A022 *Ixobrychus minutus* – bączek
- A030 *Ciconia nigra* – bocian czarny
- A031 *Ciconia ciconia* – bocian biały
- A043 *Anser anser* – gęgawa
- A060 *Aythya nyroca* – podgorzałka
- A072 *Pernis apivorus* – trzmielojad
- A075 *Haliaeetus albicilla* – bielik
- A081 *Circus aeruginosus* – błotniak stawowy
- A094 *Pandion haliaetus* – rybołów
- A119 *Porzana porzana* – kropiatka
- A120 *Porzana parva* – zielonka
- A122 *Crex crex* – derkacz
- A127 *Grus grus* – żuraw
- A176 *Ichthyophaga melanoleuca* – mewa czarnogłowa
- A193 *Sterna hirundo* – rybitwa rzeczna
- A224 *Caprimulgus europaeus* – lelek
- A229 *Alcedo atthis* – zimorodek
- A231 *Coracias garrulus* – kraska
- A238 *Dendrocopos medius* – dzięcioł średni
- A239 *Dendrocopos leucotos* – dzięcioł białogrzbiety
- A321 *Ficedula albicollis* – muchołówka białoszyja
- A338 *Lanius collurio* – gąsiorek
- A 409 *Lyrurus tetrix* – cietrzew
- A429 *Dendrocopos syriacus* – dzięcioł białoszyi

Określono zagrożenia oraz cele działań ochronnych dla:

Bąk Botaurus stellaris

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykaszanie płątów szuwarów trzcinowych, pałkowych co powoduje zmniejszenie ich powierzchni oraz drapieżnictwo głównie w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie stabilnej populacji gatunku na poziomie 20 -25 samców.

- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV - płat terenów podmokłych porośnięty w dużej mierze roślinnością wynurzoną na powierzchni ok. 1000 ha, poprzez dotychczasowy ekstensywny sposób gospodarowania z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV, z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Bączek Ixobrychus minutus

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykaszanie płatów szuwarów trzcinowych, pałkowych co powoduje zmniejszenie ich powierzchni oraz drapieżnictwo głównie w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie stabilnej populacji gatunku na poziomie minimum 4 samców.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV płat terenów podmokłych porośnięty w dużej mierze roślinnością wynurzoną na powierzchni ok. 1000 ha, poprzez dotychczasowy ekstensywny sposób gospodarowania z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Bocian czarny Ciconia nigra

Zagrożenia istniejące w obszarze nie stwierdzono. Do potencjalnych zagrożeń można zaliczyć osuszanie podmokłych fragmentów lasu oraz płoszenie ptaków przez zbieraczy runa leśnego.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie minimum 4 par.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV na powierzchni ok. 10 000 ha siedliska funkcjonalnego z uwzględnieniem naturalnych procesów (w tym ok. 600 ha drzewostanów zapewniających miejsca lęgowe).
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Bocian biały Ciconia ciconia

Zagrożenia istniejące w obszarze to: melioracje i osuszanie, które powodują zniszczenie miejsc żerowiskowych, zalesianie terenów otwartych, zmiany sposobu rolniczego zagospodarowania gruntów lub zaprzestanie działalności rolniczej na obszarach żerowisk, pozostawianie plastikowych i sisalowych sznurków, napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne i zabudowa rozproszona na obszarach lęgów.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie około 120 par.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV z uwzględnieniem naturalnych procesów. Utrzymanie mozaiki otwartych siedlisk lęgowych i żerowiskowych na których bocian biały również żeruje na powierzchni około 5000 ha.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Gęgawa Anser anser

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykaszanie płatów szuwarów trzcinowych, pałkowych co powoduje zmniejszenie ich powierzchni i drapieżnictwo głównie w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie około 30 par.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV na powierzchni ok. 1000 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Podgorzałka Aythya nyroca

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykaszanie płatów szuwarów trzcinowych, pałkowych co powoduje zmniejszenie ich powierzchni i drapieżnictwo głównie w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie właściwego stanu populacji lęgowej na poziomie 30 par.
- Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk lęgowych FV, na powierzchni ok. 600 ha, poprzez utrzymanie dotychczasowego ekstensywnego sposobu gospodarowania na stawach rybnych z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Trzmielojad Pernis apivorus

Zagrożenia istniejące w obszarze nie stwierdzono. Do potencjalnych zagrożeń można zaliczyć między innymi zalesienie terenów otwartych śródlęśnych łąk i przylegających do lasu prowadzi do utraty miejsc żerowiskowych oraz penetracja lasu i płoszenie przez zbieraczy runa leśnego.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie ok. 8 par.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV na powierzchni ok. 10 000 ha siedliska funkcjonalnego z uwzględnieniem naturalnych procesów (w tym ok. 200 ha drzewostanów zapewniających miejsca lęgowe).
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Bielik Haliaeetus albicilla

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykładanie zatrutej padliny i niszczenie lęgu i wycinanie drzew w których gatunek gniazduje.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie ok. 4 par.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV na powierzchni ok. 10 000 ha siedliska funkcjonalnego z uwzględnieniem naturalnych procesów (w tym ok. 500 ha drzewostanów zapewniających miejsca lęgowe). Utrzymanie kompleksów stawowych w obrębie obszaru o powierzchni ok. 1000 ha.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Błotniak stawowy Circus aeruginosus

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykaszanie płątów szuwarów trzcinowych, pałkowych co powoduje zmniejszenie ich powierzchni i drapieżnictwo głównie w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie właściwego stanu populacji lęgowej na poziomie ok. 55 par.
- Zachowanie właściwego FV stanu ochrony siedlisk lęgowych i żerowiskowych, na powierzchni ok. 1200 ha, poprzez utrzymanie dotychczasowego ekstensywnego sposobu gospodarowania wraz z pozostawieniem śródpolnych oczek wodnych i zabagnień z uwzględnieniem naturalnych procesów z pasami roślinności nadbrzeżnej w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Kropiatka Porzana porzana

Zagrożenia istniejące w obszarze to zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, które powoduje zmniejszenie ilości dogodnych miejsc lęgowych, co będzie skutkować zaprzestaniem gniazdowania kropiatki, wyschnięcie i brak zalewów, zaprzestanie użytkowania siedlisk gatunku powoduje ich naturalne zarastanie i sprawia, że dane siedlisko staje się nieodpowiednie dla gatunku.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie ok. 10 samców stan „U1” w latach mokrych, kiedy występują tereny zalane na stanowiskach kropiatki.
- Utrzymanie siedlisk gatunku poprzez udział nieużytków, łąk i pastwisk >80 i możliwość zalegania stojącej wody na 30-60% powierzchni w latach mokrych z obfitymi opadami.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie U1 z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań.

Zielonka Porzana parva

Zagrożenia istniejące w obszarze to wykaszanie płątów szuwarów trzcinowych, pałkowych co powoduje zmniejszenie ich powierzchni, drapieżnictwo głównie w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie ok. 5 samców.
- Utrzymanie właściwego stanu zachowania siedliska FV na powierzchni ok. 50 ha.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Derkacz Crex crex

Zagrożenia istniejące w obszarze to koszenie trawy przed 15 lipca, które powoduje starty w lęgach i śmierć dorosłych ptaków, niewłaściwy sposób koszenia z użyciem szybkoobrotowych kosiarek rotacyjnych, zaprzestanie użytkowania siedlisk, zalesianie terenów otwartych, odwadnianie i osuszanie łąk niszczenie lęgu przez drapieżniki - jenoty, norka amerykańska, kuna, dzik, lis, wrona siwa i kot domowy, zamiana łąk w grunty orne oraz rozwój zabudowy rozproszonej na obszarach lęgowisk i żerowisk gatunku.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie nie pogorszonego stanu populacji lęgowej na poziomie ok. 300 samców.
- Zapewnienie trwałości siedlisk lęgowych na poziomie FV, na powierzchni ok. 3500 ha, poprzez utrzymanie ekstensywnego sposobu gospodarowania na użytkach zielonych z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Żuraw Grus grus

Zagrożenia istniejące w obszarze to melioracje i osuszanie powodują zniszczenie miejsc lęgowych lub znaczne pogorszenie, jakości siedliska prowadzące do zaprzestania gniazdowania gatunku lub ograniczenia jego liczebności.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie populacji gatunku na poziomie ok. 8 par.
- Utrzymanie stanu zachowania siedliska U1 z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Mewa czarnogłowa *Ichthyaeetus melanocephalus*

Zagrożenia istniejące w obszarze to naturalne zarastanie wysp na których gniazdują ptaki przez wysoką roślinność zielną.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie niepogorszonego stanu populacji lęgowej na poziomie minimum 1 pary uwzględniając fluktuacje gatunku.
- Utrzymanie niepogorszonego stanu zachowania siedliska FV, poprzez ograniczenie sukcesji roślinności na 2 wyspach na zbiornikach pokopalnianym w miejscowości Jeziórku.
- Poprawa parametru perspektywy ochrony na FV poprzez ciągłe działania ochronne na wyspach podnoszące ocenę parametru.

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*

Zagrożenia istniejące w obszarze to naturalne zarastanie wysp na których gniazdują ptaki przez wysoką roślinność zielną.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie niepogorszonego stanu populacji lęgowej na poziomie ok. 10 par uwzględniając fluktuacje gatunku.
- Utrzymanie niepogorszonego stanu zachowania siedliska FV, poprzez ograniczenie sukcesji roślinności na 2 wyspach na zbiornikach pokopalnianym w miejscowości Jeziórku.
- Utrzymanie kompleksów stawowych siedlisk lęgowych i żerowiskowych w obrębie obszaru o powierzchni ok. 1000 ha.
- Poprawa parametru perspektywy ochrony na FV poprzez ciągłe działania ochronne na wyspach podnoszące ocenę parametru.

Lelek *Caprimulgus europaeus*

Zagrożenia istniejące w obszarze to zarastanie siedlisk w wyniku naturalnej sukcesji co sprawia, że stają się one nieodpowiednie dla tego gatunku.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Zachowanie właściwego stanu populacji na poziomie ok. 120 samców.
- Utrzymanie właściwego FV stanu ochrony siedlisk lęgowych, na powierzchni ok. 1500 ha, poprzez utrzymanie otwartych fragmentów poligonu oraz wykonywanie rębni zupełnych na siedliskach borowych.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Zimorodek *Alcedo atthis*

Zagrożenia istniejące w obszarze to regulowanie koryt rzecznych, które powoduje utratę miejsc lęgowych w tym w wyniku likwidacji skarp i wycinki nadbrzeżnych drzew.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Zachowanie niepogorszonego stanu populacji na poziomie ok. 5 par z uwzględnieniem fluktuacji gatunku.
- Utrzymanie w stanie właściwym (U1) jakości siedliska.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Kraska *Coracias garrulus*

Zagrożenia istniejące dla obszaru to polowania w krajach Półwyspu Arabskiego prowadzą do śmierci ptaków i niepowracanie na siedliska lęgowe, zmiany klimatu przejawiające się chłodnymi latami w okresach klucia się piskląt, co przekłada się na zwiększoną śmiertelność piskląt, zaprzestanie użytkowania kośnego lub pastwiskowego siedlisk gatunku powoduje ich naturalne zarastanie i sprawia, że dane siedlisko staje się nieodpowiednie dla tego gatunku i zniszczenie lęgu przez drapieżniki – kuna.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Gatunek nie wykazany w obrębie obszaru. Weryfikacja statusu poprzez uzupełnienie stanu wiedzy. Trudno określić czy stan populacji kluczowego parametru może zostać poprawiony ze względu na zanik populacji gatunku w obszarze.
- Zapewnienie trwałości siedlisk lęgowych U1 poprzez utrzymanie ekstensywnego sposobu zagospodarowania na użytkach zielonych oraz zachowanie miejsc lęgowych z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Nie definiowano celów dla perspektyw ochrony.

Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*

Zagrożenia istniejące w obszarze nie stwierdzono. Do potencjalnych zagrożeń można zaliczyć usuwanie martwych i umierających drzew (brak planowanego pozostawiania starych drzew dziuplastych) oraz płoszenie i niepokojenie gatunku w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie stanu populacji lęgowej na poziomie ok. 60 par.
- Zachowanie właściwego stanu ochrony FV siedliskiego gatunku poprzez utrzymanie arealu drzewostanów w wieku powyżej 80 lat, na powierzchni ok. 600 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów.

- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*

Zagrożeń istniejące w obszarze nie stwierdzono.

Populacja nieistotna dla terenu objętego planem. Ocena „D”. Nie określano celów działań ochronnych.

Muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Zagrożeń istniejące w obszarze nie stwierdzono. Do potencjalnych zagrożeń można zaliczyć usuwanie martwych i umierających drzew (brak planowanego pozostawiania starych drzew dziuplastych) oraz płoszenie i niepokojenie gatunku w okresie lęgowym.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Utrzymanie właściwego stanu populacji lęgowej na poziomie ok. 30 par.
- Zachowanie właściwego stanu ochrony FV siedliskiego gatunku poprzez utrzymanie arealu drzewostanów w wieku powyżej 80 lat, na powierzchni ok. 300 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Gąsiorek *Lanius collurio*

Zagrożenia istniejące w obszarze to usuwanie zagajników lub roślinności karłowatej, które przyczynia się do utraty siedlisk lęgowych, intensyfikacja rolnictwa prowadzi do ograniczenia ilości pokarmu oraz powoduje redukcję miejsc lęgowych, pozostawianie plastikowych i szalowych sznurków w terenie - plastikowe sznurki używane są bardzo chętnie do budowy gniazd, zalesianie terenów otwartych powoduje utratę siedlisk lęgowych gatunku, wypalanie roślinności powoduje zmniejszenie lub zniszczenie powierzchni siedliska, a podczas okresu lęgowego sprowadza się do bezpośredniego zniszczenia lęgu lub jego porzucenia, śmiertelność zwłaszcza młodych ptaków, w obrębie dróg, zabudowa terenów lęgowych i żerowiskowych przyczynia się do utraty arealu występowania gatunku.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Zachowanie właściwego stanu populacji gatunku na poziomie ok. 1000 par.
- Utrzymanie FV właściwego stanu ochrony siedlisk, na powierzchni ok. 8000 ha, poprzez utrzymanie ekstensywnego sposobu zagospodarowania użytków zielonych oraz zapewnienie w krajobrazie rolniczym kęp zakrzewień i zakrzaczeń z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Utrzymanie parametru perspektywy ochrony na poziomie FV z brakiem istotnych negatywnych oddziaływań i większych zagrożeń w perspektywie 10-20 lat.

Dzięcioł białoszyi *Dendrocopos syriacus*

Zagrożenia istniejące w obszarze to wycinanie starych drzew owocowych, wierzb i topól, w których dzięcioł wykuwa dziuple, skutkuje zanikiem stanowisk lęgowych.

Jako cel działań ochronnych zaproponowano:

- Gatunek nie wykazany w obrębie obszaru. Weryfikacja statusu poprzez uzupełnienie stanu wiedzy.
- Zachowanie właściwego stanu ochrony FV siedliskiego gatunku poprzez utrzymanie zadrzewień śródpolnych z uwzględnieniem naturalnych procesów.
- Perspektywy ochrony nie definiowano.

W celu utrzymania we właściwym stanie ochrony gatunków, będących przedmiotami ochrony w obszarze, w projekcie PZO zaproponowano odpowiednie działania ochronne.

Dla ptaków wodno-błotnych przewidziano zadania ochronne polegające głównie na utrzymaniu dotychczasowego ekstensywnego sposobu gospodarowania na stawach oraz zaniechanie celowego podnoszenia i obniżania lustra wody, a także napełniania wodą stawów spuszczonego w okresie lęgowym (1 IV do 15 VII) ptaków.

Dla gatunków leśnych takich jak: trzmielojad, bielik, dzięcioł średni i muchołówka białoszyja zaleceniem ochronnym jest prowadzenie gospodarki leśnej promującej drzewostany o zróżnicowanym składzie gatunkowym z licznym udziałem gatunków domieszkowych o zróżnicowanej strukturze z pozostawianiem martwych drzew do naturalnego rozkładu.

Dla najliczniejszych gatunków w obszarze, gąsiorka, bociana białego i derkacza działanie ochronne to utrzymywanie ekstensywnej gospodarki kośnej lub kośno-pastwiskowej umożliwiając lęgi i żerowanie tych gatunków. Płatów stanowisk nie należy zalesiać ani zabudowywać.

Dla mewy czarnogłowej i rybitwy rzecznej proponowane działania ochronne skoncentrowane powinny być na wykaszaniu i karczowaniu roślinności na dwóch wyspach, na których znajdują się kolonie lęgowe.

Dla lelka ważne jest utrzymanie dotychczasowego (czynnego) sposobu gospodarowania na terenie poligonu, a na terenach PGL LP na siedliskach borów suchych (Bs) i borów świeżych (Bśw) z dominacją sosny zwyczajnej wskazane jest wykonywanie rębni zrębami zupełnymi.

Wskazano również, konieczność prowadzenia monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych.

Dla wszystkich gatunków zaproponowano monitoring stanu ochrony. Monitoring zaproponowano 1 -2 razy w okresie obowiązywania planu w zależności od gatunku. Gatunki szczególnie cenne dla obszaru takie jak podgorzałka i mewa czarnogłowa są monitorowane corocznie w ramach monitoringu GIOŚ.

2.4. Obszary, na których występują ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2024 r., poz. 1478) rozróżnia następujące formy ochrony przyrody występujące w Polsce (Art. 6 ust. 1): parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 4) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek: Trześniówka (Jamnica), Tuszymka, Osina, zgodnie z załącznikiem mapowym nr 1, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, – z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnoblotnych.
2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 nie narusza lokalizacji obiektów budowlanych wskazanych w: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i ostatecznych decyzjach administracyjnych, obowiązujących w dniu 20.11.2010 r.
3. Strefa wyłączona z zabudowy na podstawie zakazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, może podlegać ograniczeniu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w ramach uzgodnień z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli nie wpłynie to znacząco negatywnie na ochronę przyrody Obszaru.
4. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6 nie dotyczą:
- 1) realizacji zapisów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których w wyniku postępowania przeprowadzonego zgodnie z art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wykazano brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody Obszaru,
 - 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody Obszaru.

Sokołowsko – Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu obecnie funkcjonuje na mocy Uchwały Nr XXXIX/784/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Sokołowsko – Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Rzeszów, dnia 12 listopada 2013 r.).

Na terenie Obszaru zakazuje się:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) z wyłączeniem przedsięwzięć, o których mowa w art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody;
 - 2) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
 - 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
 - 4) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek: Łęg, Przyrwa, zgodnie z załącznikiem mapowym nr 1, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, – z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnoblotnych.
2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 nie narusza lokalizacji obiektów budowlanych wskazanych w: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i ostatecznych decyzjach administracyjnych, obowiązujących w dniu 20.11.2010 r.
3. Strefa wyłączona z zabudowy na podstawie zakazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, może podlegać ograniczeniu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w miejscowych planach zagospodarowania

przestrzennego w ramach uzgodnień z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli nie wpłynie to znacząco negatywnie na ochronę przyrody Obszaru.

4. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6 nie dotyczą:

- 1) realizacji zapisów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których w wyniku postępowania przeprowadzonego zgodnie z art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wykazano brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody Obszaru;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody Obszaru.

Pomniki Przyrody

W stosunku do pomników przyrody należy przestrzegać następujących zakazów:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 8) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych,
- 9) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych. Powyższe zakazy obowiązują z zastrzeżeniem przypadków określonych w przepisach szczegółowych.

Korytarz ekologiczny Pogórze Strzyżowskie (kod GKPd-5A)

Zgodnie z art. 5 pkt 2 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478), korytarz ekologiczny jest obszarem umożliwiającym migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Choć wspomniana ustawa nie zalicza korytarzy ekologicznych do skatalogowanych w art. 6 form ochrony przyrody, to jednak od ich drożności w dużej mierze będzie zależało zachowanie różnorodności biologicznej w parkach narodowych, rezerwatach przyrody i obszarach Natura 2000.

Wyznaczanie i utrzymywanie korytarzy ekologicznych są jednym ze sposobów ochrony zwierząt, określonym w art. 10 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Południowa część obszaru Gminy Kolbuszowa zlokalizowana jest w granicach Głównego Korytarza Południowego, w części GKPd-5A Puszcza Sandomierska – Pogórze Strzyżowskie, wyznaczonego w „Projekcie korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., 2005, zaktualizowanym w latach 2010 – 2012 przez Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży), celem zapewnienia łączności ekologicznej, zarówno w skali całego kraju, jak i w skali europejskiej. I chociaż sam korytarz ekologiczny nie stanowi formy ochrony przyrody, to od jego drożności w wysokim stopniu będzie zależało zachowanie różnorodności biologicznej form ochrony przyrody, a od walorów przyrodniczych oraz ich niezachwianej integralności będzie zależała przyszłość terenów najcenniejszych przyrodniczo. Dlatego tak ważne jest zachowanie jak najlepszej jego drożności umożliwiającej swobodne przemieszczanie się zwierząt przez obszar gminy, w sposób nie powodujący zagrożenia dla ludzi i samych zwierząt, oraz kolizji zwierząt z ruchem kołowym.

Przebieg korytarza ekologicznego Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie (kod GKPd-5A), w granicach Gminy Kolbuszowa, wyznaczonego w „Projekcie korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., 2005, zaktualizowanym w latach 2010 – 2012 przez Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży).

→ Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Podstawowym aktem prawnym regulującym ochronę rolnych i leśnych jest Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 82).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ww. ustawy ochrona gruntów rolnych polega na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi; rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze; zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych; ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Natomiast zgodnie z art. 3 ust. 2 ochrona gruntów leśnych powinna opierać się na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi; przywracaniu wartości użytkowej gruntem, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej; poprawianiu wartości użytkowej gruntem, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej; poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności; ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. W Polsce lasy są chronione i nie można tam nic budować, oprócz budynków, budowli i urządzeń wymienionych w przepisach odrębnych. Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. Ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu. Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu rolnego z

produkcji rolniczej. Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy I – III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

W związku z wejściem nowelizacji Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III nie wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, położonych na obszarze uzupełnienia zabudowy w rozumieniu przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Na terenie opracowania grunty leśne stanowią 34,6% obszaru opracowania natomiast grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych (III) 1,46%.

→ Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy prawo wodne

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne stanowi, iż wody podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Celem ochrony wód jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na obszarach zalewowych, tak aby wody osiągnęły co najmniej dobry stan ekologiczny i w zależności od potrzeb nadawały się do: – zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, – bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz umożliwiania ich migrację, – rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych. Ochrona wód polega w szczególności na: – unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności zanieczyszczenia substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego, – zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody. Strefy ochronne ujęć wód Zgodnie z art. 121.1 obszarem, na którym mogą obowiązywać nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania i korzystania z gruntów są strefy ochronne wód. Strefa ochronna obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony pośredniej i teren ochrony pośredniej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne strefy ochronne ustanowione są w celu zapewnienia odpowiedniej, jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych.

Gmina Kolbuszowa zaopatrywana jest w wodę z dwóch niezależnych systemów wodociągowych z ujęcia wody Cmolas oraz ujęcia wody Widelka.

Obecnie dla potrzeb ujęcia eksploatowane są trzy studnie głębinowe w miejscowości Widelka:

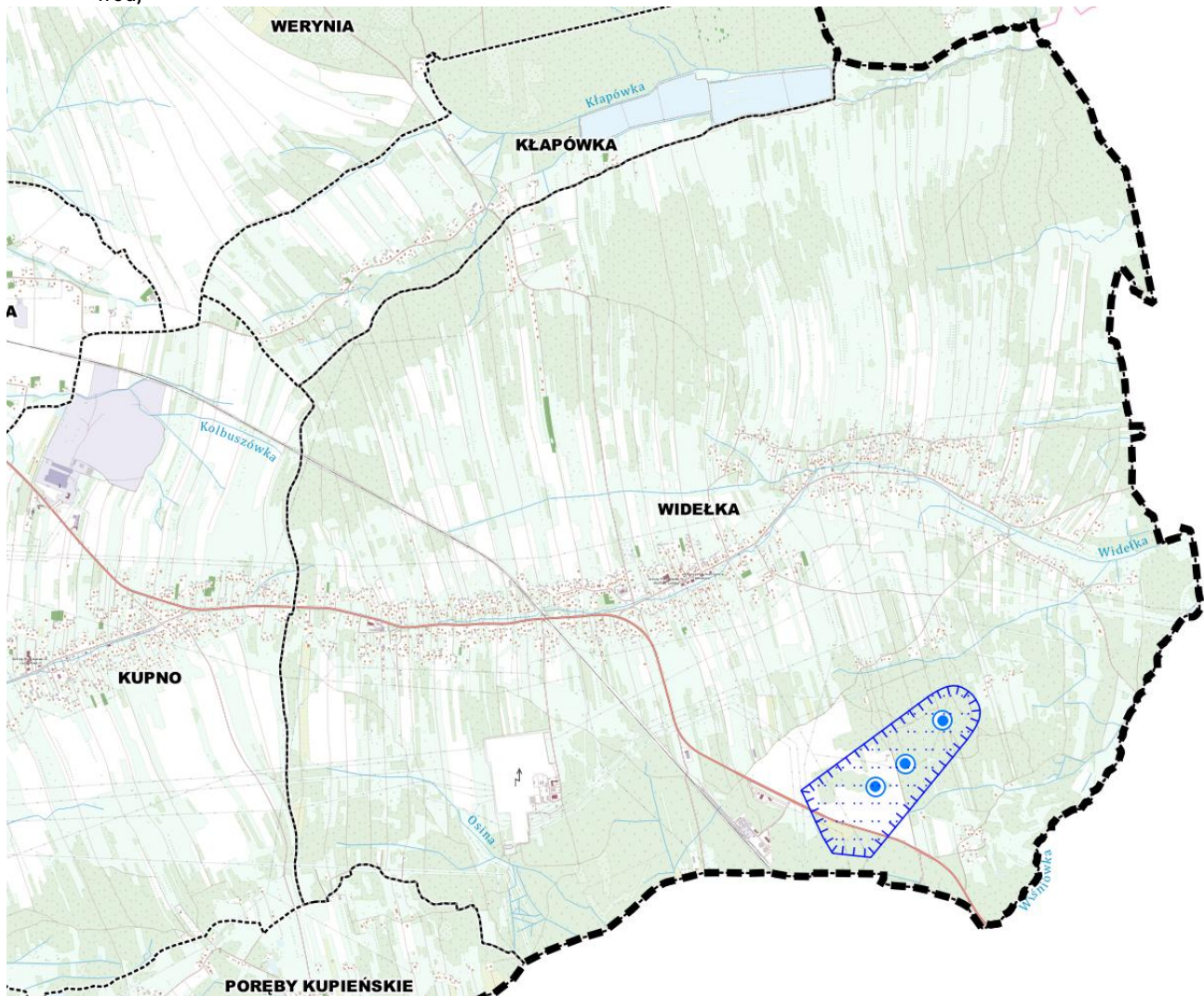
- S-1 zlokalizowana na terenie będącym w granicach działek nr ew. gr. 3458/4 i 4039/4,
- S-2 zlokalizowana na terenie będącym w granicach działek nr ew. gr. 3528/6, 4041/46, 4041/44
- S-3 zlokalizowana na terenie będącym w granicach działek nr ew. gr. 3585/2 i 3588/2.

Na terenie ochrony bezpośredniej obowiązują zakazy i nakazy, o których mowa w art. 53 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne.

Na terenie ochrony pośredniej zabrania się:

- 1) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, z wyłączeniem spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych:
 - a) ścieków pochodzących ze stacji uzdatniania wody,
 - b) wód opadowych lub roztopowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 14 lit. c ustawy Prawo wodne, wprowadzanych poprzez rowy trawiaste;
- 2) rolniczego wykorzystania ścieków;
- 3) stosowania do nawożenia gnojówki lub gnojowicy;
- 4) stosowania w okresie roku dawki nawozów mineralnych powyżej 80 kg łącznej ilości azotu (N), fosforu (P) i potasu (K), w czystym składniku, na 1 ha użytków rolnych;
- 5) przechowywania obornika bezpośrednio na powierzchni gruntu w przyzmach polowych;
- 6) lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt;
- 7) stosowania środków ochrony roślin;
- 8) lokalizowania składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- 9) przetwarzania lub przechowywania odpadów promieniotwórczych;
- 10) magazynowania lub stosowania, na gruntach, produktów powstałych na bazie komunalnych osadów ściekowych;
- 11) odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych;
- 12) magazynowania odpadów, z wyłączeniem wstępnego magazynowania odpadów przez ich wytwórcę;
- 13) lokalizowania magazynów ropy naftowej, produktów ropopochodnych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tym również substancji priorytetowych określonych w przepisach odrębnych, oraz rurociągów do ich transportu, z wyłączeniem:
 - a) gazu płynnego,
 - b) oleju opałowego,
 - c) paliw płynnych wykorzystywanych do generatorów prądowców;

- 14) lokalizowania budynków, z wyłączeniem budynków dla obsługi ujęcia;
- 15) urządzania nowych miejsc postojowych, obozowisk lub pól namiotowych;
- 16) lokalizowania zakładów przemysłowych oraz związanych z nimi instalacji, w tym składów lub magazynów;
- 17) poszukiwania, rozpoznawania lub wydobywania kopalin;
- 18) wykonywania robót melioracyjnych, z wyłączeniem konserwacji istniejących rowów;
- 19) wykopów ziemnych o głębokości powyżej 3 m;
- 20) długotrwałego obniżenia zwierciadła wody podziemnej;
- 21) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych, z wyłączeniem studni zastępczych oraz awaryjnych, funkcjonujących w ramach zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych;
- 22) lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;
- 23) budowy torów kolejowych;
- 24) budowy, przebudowy lub remontu dróg publicznych, bez ujmowania wód opadowych lub roztopowych, w systemy szczelnej kanalizacji deszczowej, zamkniętej lub otwartej, wyposażonej w urządzenia zapewniające oczyszczanie tych wód;

Gmina Kolbuszowa lokalizacja ujęć wód podziemnych oraz strefy pośredniej ujęcia wód. Źródło: opracowanie własne

Ustawa Prawo wodne wprowadza na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazy określone w art. 77 ust. 1 pkt 3:

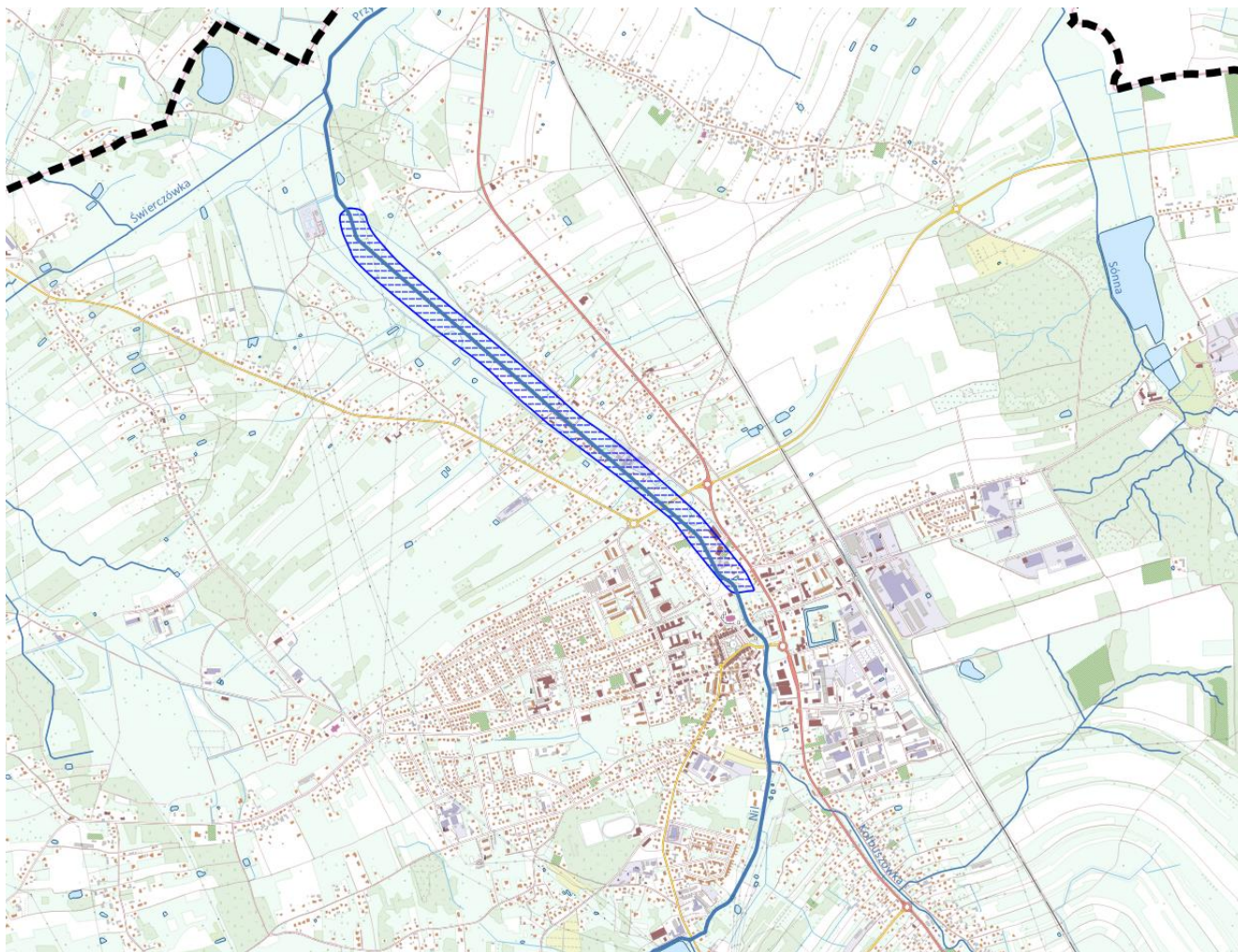
- zakaz gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody,
- zakaz prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania,
- zakaz lokalizowania nowych cmentarzy.

Od powyższych zakazów przysługuje zwolnienie, które można uzyskać w drodze decyzji wydanej przez właściwy organ Wód Polskich jedynie w przypadku, gdy nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w momencie wystąpienia powodzi. Właściwy organ Wód Polskich może w drodze decyzji zwolnić od powyższych zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego sporządzanymi w ramach programu ISOK (Informatycznego Systemu Osłony Kraju) Gmina Kolbuszowa nie znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo

powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat, ani w obszarze, na którym prawdopodobieństwo jest wysokie i wynosi raz na 10 lat. Jednak podczas obfitych opadów może dochodzić do lokalnych podtopień.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kolbuszowa wyznaczono tereny zagrożone zalaniem lub podtopieniami, których granice mają charakter orientacyjny. Na terenach tych przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego należy przyjmować rozwiązania projektowe zapewniające utrzymanie swobodnego przepływu wód powodziowych oraz zapewniające bezpieczeństwo mieszkańcom i ochronę ich mienia.

Tereny zagrożone podtopieniami i zalaniem wskazane w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa.

→ Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292) określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Art. 19 niniejszej ustawy stanowi, że w planie ogólnym oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę zabytków nieruchomych:

- 1) objętych formami ochrony, o których mowa w art. 7, wraz z ich otoczeniem;
- 2) ujętych w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków.

Zgodnie z art. 6 ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome (...),
- 2) zabytki ruchome (...),
- 3) zabytki archeologiczne (...).

Zgodnie z art. 7 Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 3) uznanie za pomnik historii,
- 4) utworzenie parku kulturowego,
- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,

decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone postanowienia planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

W obrębie miasta i gminy Kolbuszowa do rejestru zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego wpisano następujące obiekty i obszary:

- stajnia w Bukowcu (nr rej. zab. A-1008 z dnia 29.09.1978);
- zespół kościoła parafii p.w. Św. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej:
 - kościół (nr rej. zab. A-1379 z dnia 05.02.2016),
 - dzwonnica (nr rej. zab. A-1379 z dnia 05.02.2016),
 - ogrodzenie z bramą główną i bocznymi (nr rej. zab. A-1379 z dnia 05.02.2016);
- cmentarz parafialny w Kolbuszowej wraz z 21 nagrobkami oraz kaplicą grobową Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej (nr rej. zab. A-425 z dnia 13.10.2010);
- oficyna na terenie zespołu pałacowo – folwarcznego w Kolbuszowej (nr rej. zab. A-1095 z dnia 26.05.1981);
- budynek Kasy Zaliczkowej w Kolbuszowej (nr rej. zab. A-1267 z dnia 22.11.1993); • studnia miejska z placem rynkowym w Kolbuszowej (nr rej. zab. A-377 z dnia 01.10.2009); • kościół parafialny p.w. św. Józefa Rzemieślnika w Przedborzu (nr rej. zab. A-1623 z dnia 23.07.2019);
- zespół pałacowy w Weryni:
 - pałac (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - spichlerz (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - wozownia i magazyn folwarczny (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - stajnia – obora (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - stodoła i magazyn pasz dla ryb (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - dom administratora – kancelaria, dom kamerdynera (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - kaplica (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975), – park krajobrazowy (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975),
 - zespół stawów (nr rej. zab. A-906 z dnia 31.05.1975).

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania, podlegają ochronie i opiece. Na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, prowadząc inwestycje wymagające robót ziemnych, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych, należy przeprowadzić ratownicze badania archeologiczne w zakresie uzgodnionym z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

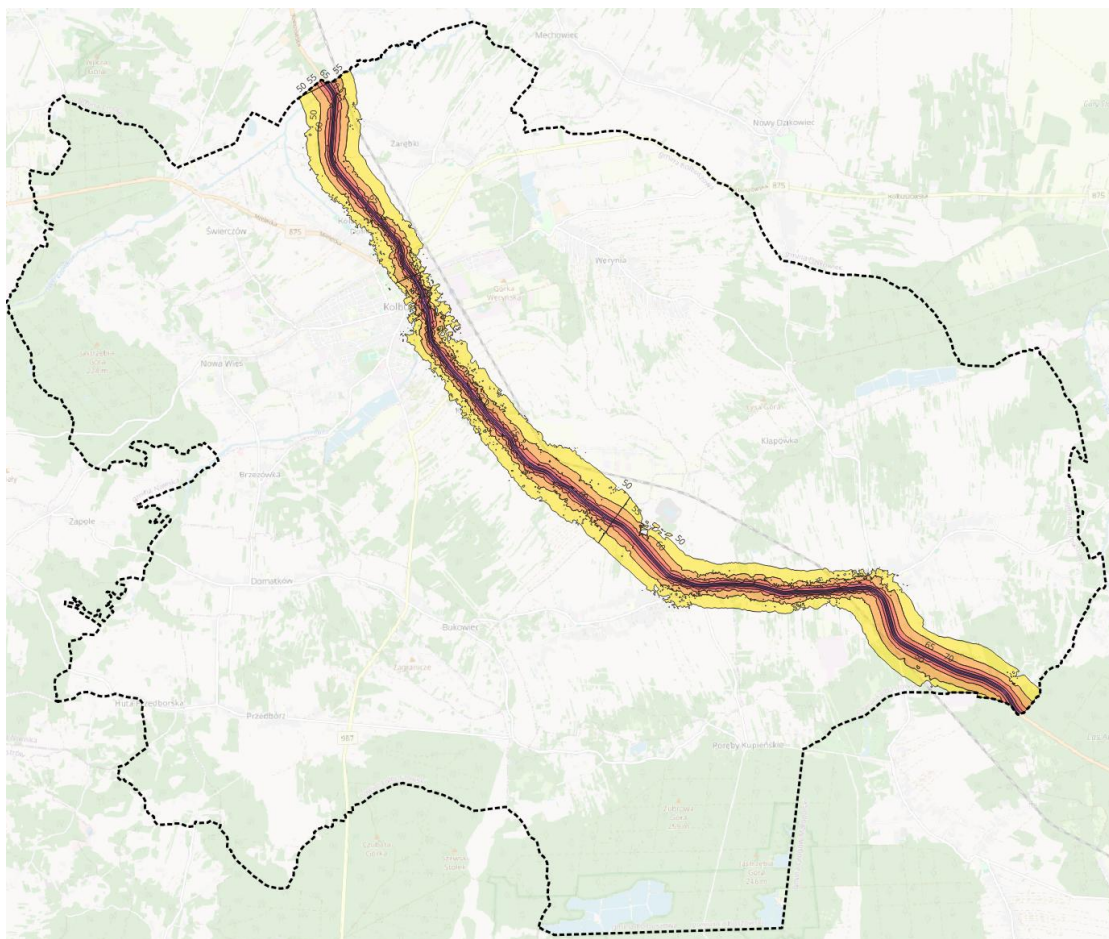
Na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się łącznie 135 stanowisk archeologicznych. Jedno z nich wpisane jest do rejestru zabytków: Werynia st. 3 (AZP 99- 75/1).

Pełną listę obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków architektury, budownictwa gminy Kolbuszowa oraz wykaz stanowisk archeologicznych, zawarto w punkcie 2.6 niniejszego opracowania.

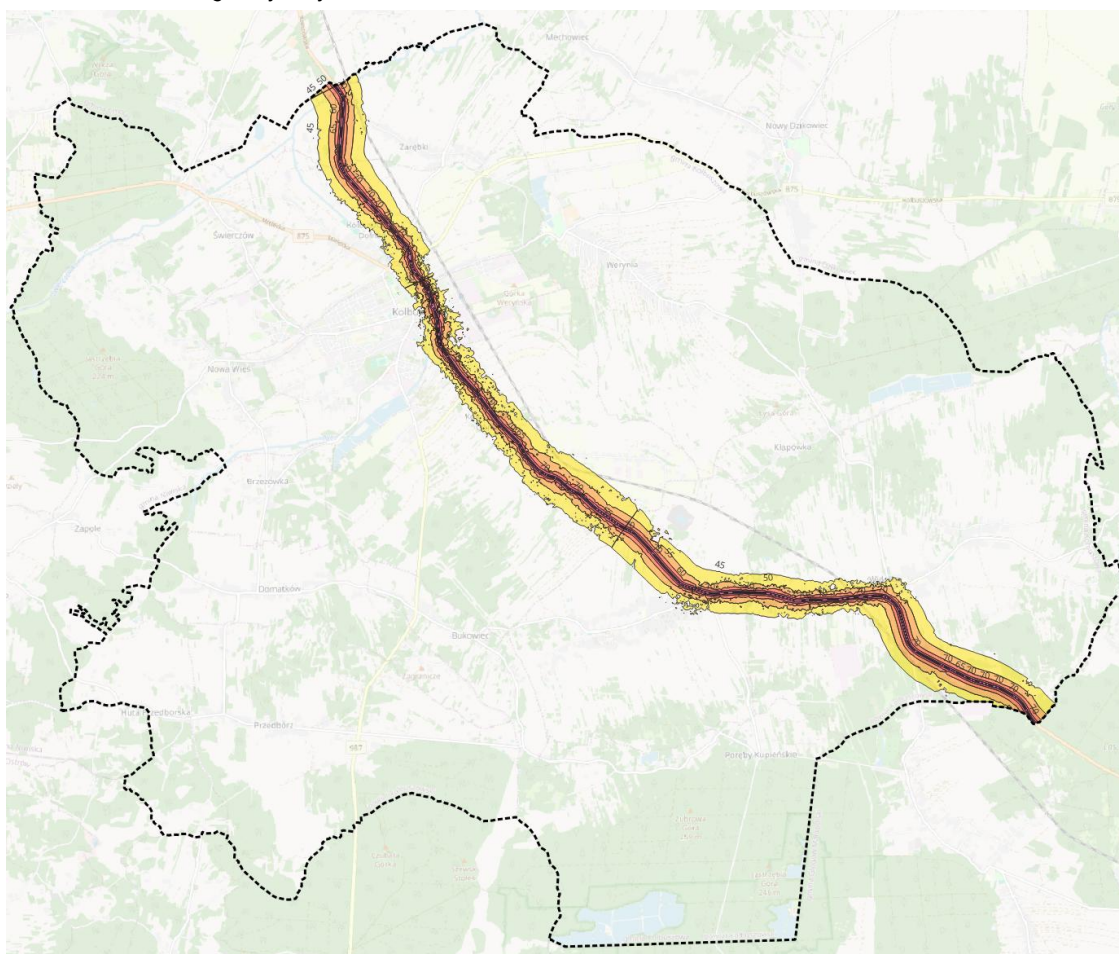
→Ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych

Wśród istotnych ograniczeń należy wskazać również te, które wynikają z istniejącej lub projektowanej infrastruktury technicznej, a które związane są przede wszystkim z generowaniem uciążliwości, zwłaszcza w postaci hałasu. Głównymi emitarami liniowymi hałasu w granicach opracowania są szlaki komunikacyjne tj. przede wszystkim droga krajowa DK9, drogi wojewódzkie nr 875 i 987 oraz linia kolejowa nr 71 relacji Ocice – Rzeszów. Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa nie występują zakłady, które stale generowałyby znaczne uciążliwości akustyczne.

Największy hałas komunikacyjny na terenie gminy związany jest z drogą krajową nr 9. Według Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 dla dróg krajowych natężenie ruchu na odcinkach drogi krajowej nr 9 przebiegających przez teren gminy Kolbuszowa kształtowało się na poziomie od 8 463 do 14 647 poj./dobę (w zależności od miejsca pomiaru). Największe natężenie ruchu zaobserwowano na terenie miasta. Transport ciężki (samochody ciężarowe z przyczepą lub bez) w zależności od odcinka stanowił od ok. 13% do 20% ogólnej liczby pojazdów poruszających się pod drogą krajową. W przypadku dróg wojewódzkich przechodzących przez teren gminy odnotowywane jest znacznie mniejsze natężenie ruchu drogowego. Według Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego w 2015 r. natężenia ruchu odnotowane na odcinkach dróg wojewódzkich wynosiło: dla drogi nr 875 od 2616 do 5 842 poj./dobę (w zależności od miejsca pomiaru), natomiast dla drogi nr 987 – 2 559 poj./dobę. Transport ciężki stanowił ok. 7 – 9% ogólnej liczby pojazdów poruszających się po drogach wojewódzkich w badanym okresie. Tym samym oddziaływania akustyczne są znacznie mniej uciążliwe i drogi te nie kwalifikują się do wykonywania map akustycznych. Nie wyklucza to jednak możliwości występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (w szczególności dla pierwszej linii zabudowy zlokalizowanej bardzo blisko drogi) lub też postrzegania hałasu od poruszających się drogą pojazdów jako uciążliwości.

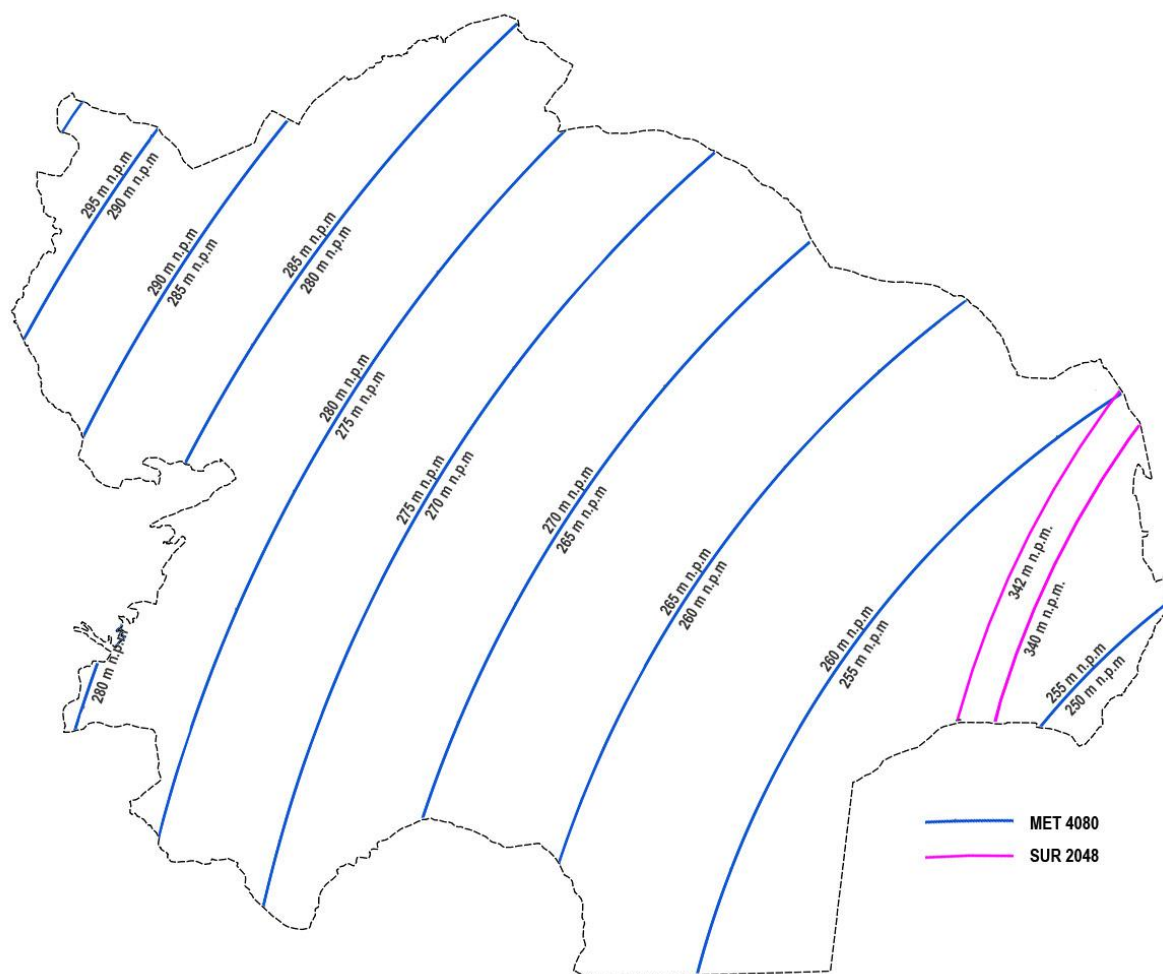
Hałas LDWN od drogi krajowej DK9

Hałas LN od drogi krajowej DK9

Ograniczenia zabudowy mogą wynikać również między innymi z przebiegu linii elektroenergetycznych i gazociągów wysokoprężnych oraz ich stref kontrolowanych, lokalizacji czynnych odwiertów (strefa wolna od zabudowy o promieniu 50m) oraz zlikwidowanych odwiertów (strefa wolna od zabudowy o promieniu 5m), z sąsiedztwa cmentarzy oraz dróg i linii kolejowych, od których należy zachować nieprzekraczalną linię zabudowy.

Obszar objęty opracowaniem znajduje się w powierzchniach ograniczających zabudowę od radaru dozoru o numerze z rejestru A/2048/2019 oraz radaru meteorologicznego o numerze z rejestru MET/N/B/4084/0/2009.

Uwzględnienie powyższych ograniczeń wysokości zapewni niezakłóconą pracę lotniczych urządzeń naziemnych.

Podstawą prawną powyższego jest ustawa Prawo Lotnicze z dnia 3 lipca 2002 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110, z 2024 r. poz. 731 i 1222) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie lotniczych urządzeń naziemnych i powierzchni ograniczających zabudowę (Dz. U. z 2023 r. poz. 1181).

2.5. Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem

Elementy składowe środowiska przyrodniczego (budowa geologiczna, rzeźba, klimat, wody, gleby, szata roślinna i świat zwierząt) tworzą w środowisku wzajemne związki i sprzężenia. Z uwagi na zmiany zachodzące w procesie ich rozwoju wyróżnia się:

- komponenty konserwatywne (budowa geologiczna, rzeźba, gleby); cechują się one największą stałością i tym samym odpornością na zmiany;
- komponenty aktywne (wody powierzchniowe i gruntowe, klimat); reagują one w miarę szybko na zmiany struktury wewnętrznej i wpływy zewnętrzne, toteż same ulegając zmianom aktywnie wpływają na komponenty pozostałe;
- komponenty dynamiczne (szata roślinna i świat zwierząt); dynamika tych komponentów przejawia się w rozszerzaniu zasięgów biocenoz oraz w zmianach ich struktury pod wpływem wewnętrznego rozwoju i w efekcie czynników zewnętrznych.

Zróznicowana aktywność poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego będzie w różnym stopniu i zakresie warunkowała zarówno wewnętrzny stan środowiska jak i jego otoczenia. A zatem od aktywności komponentów środowiska będą zależały powiązania zewnętrzne środowiska Gminy Kolbuszowa z bliższym czy dalszym otoczeniem. Należy przy tym zauważyć, iż najwyższe tempo zmian wykazują procesy wywołane przez gospodarczą działalność człowieka. Świadomość wzajemnych powiązań poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, ich odporności na zmiany oraz tempa ich odnawialności ma podstawowe znaczenie dla kształtowania kierunków ochrony środowiska. Ma to bowiem znaczenie dla

zachowania zasobów naturalnych będących podstawą dalszego rozwoju. Stąd konieczne jest określanie powiązań zewnętrznych.

Komponenty konserwatywne otoczenia (budowa geologiczna, rzeźba, gleby) z uwagi na ich charakter wpływają bezpośrednio na środowisko przyrodnicze gminy, ale także oddziałują pośrednio poprzez uruchomienie powiązań z pozostałymi elementami środowiska.

Oddziaływań zewnętrznych można się dopatrywać w układzie rzeźby (szczególnie dolin rzecznych). Doliny stanowią naturalne korytarze ekologiczne, którymi odbywa się migracja gatunków zarówno z zewnątrz na obszar Gminy Kolbuszowa, jak i na zewnątrz z obszaru Gminy Kolbuszowa.

Ponad lokalną rolę przypisać można również równoleżnikowemu, leśnemu korytarzowi ekologicznemu, łączącemu duże kompleksy leśne położone na wschód i na zachód od południowej części gminy. Wzdłuż z południowej części gminy przebiega ważny korytarz Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie (kod GKPd-5A) będący częścią Korytarza Południowego, stanowiącego odcinek o randze paneuropejskiej, którego rolą jest zapewnienie łączności ekologicznej w skali kraju i kontynentu. Korytarz Południowy (KPd) biegnie od Bieszczadów poprzez Góry Słonne, Pogórze Przemyskie, Pogórze Dynowskie, parki krajobrazowe: Czarnorzecko-Strzyżowski, Pasma Brzanki, Ciężkowicko-Rożnowski i Wiśnicko-Lipnicki, następnie przechodzi przez Beskid Wyspowy, Gorce, Beskid Makowski, Beskid Żywiecki, Beskid Śląski, Pogórze Śląskie, lasami wokół zbiornika Goczałkowickiego, Lasy Pszczyńsko-Kobiórskie, aż do Lasów Rudzkich.

Komponenty aktywne (wody powierzchniowe i gruntowe, klimat) reagują szybko na zmiany w ich strukturze wewnętrznej, same ulegając przemianom silnie przekształcając pozostałe komponenty. Z uwagi na mobilność tych komponentów zachodzące przekształcenia (głównie typu antropogenicznego) w obrębie wód powierzchniowych i gruntowych a także składowych klimatu obejmują duże obszary. Dla jednostek administracyjnych, których granice są utworzone sztucznie, komponenty te tworzą układy wzajemnych powiązań z obszarami położonymi na zewnątrz.

Wpływy na otoczenie: zanieczyszczone wody odprowadzane do rzek i potoków są wyrazem wpływu gminy na otoczenie, zarówno w aspekcie ładunku zanieczyszczeń jaki niosą, jak i ilości wody odprowadzanej z terenu gminy.

Powiązania obszaru Gminy Kolbuszowa z otoczeniem w zakresie wód podziemnych realizują się poprzez zasilanie i przepływy tych wód w obrębie wydzielonych poziomów wodonośnych. Wydzielone poziomy mają charakter poziomów regionalnych i obejmują swym zasięgiem duże obszary. Stąd związki środowiska Gminy Kolbuszowa z otoczeniem są bardzo silne. Zasilanie i eksploatacja tych poziomów odbywa się zarówno na obszarze gminy jak i jego otoczenia. Dlatego też duże znaczenie ma ochrona tych wód przed zanieczyszczeniem i degradacją.

Komponenty dynamiczne (szata roślinna i świat zwierząt). Dynamika tych komponentów przejawia się w rozszerzaniu zasięgu biocenoz oraz w zmianach ich struktury pod wpływem wewnętrznego rozwoju i w efekcie czynników zewnętrznych. Obszarowe zróżnicowanie biocenoz zależne jest od zróżnicowania elementów środowiska. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku występowanie niewielkich zbiorników wodnych (nawet typu antropogenicznego) i podmokłych zagłębień, stanowiących w środowisku ważne ekologicznie obszary. Zmiany zasięgów biocenoz realizują się poprzez migrację gatunków. Sprzyjają temu występujące w środowisku naturalne drogi migracji określane mianem korytarzy lub ciągów ekologicznych (szerokie doliny rzeczne, zwarte ciągi powierzchni leśnych).

Głównym celem sieci korytarzy migracyjnych (ekologicznych) jest przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwienie migracji zwierząt i roślin w skali kraju i Europy oraz ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej zarówno na obszarach Natura 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej. Południową część obszaru Gminy Kolbuszowa położona jest w granicach Głównego Korytarza Południowego, w części GKPd-5A (*Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie*), wyznaczonego celem zapewnienia łączności ekologicznej, zarówno w skali całego kraju, jak i w skali europejskiej. Występują tu również warunki do tworzenia regionalnych korytarzy i ciągów ekologicznych, jakimi są doliny rzeczne. Stanowią one ważne, z przyrodniczego punktu widzenia, naturalne drogi migracji gatunków. Dlatego też są istotnymi elementami powiązań obszaru gminy z otoczeniem. Innym elementem realizacji powiązań są kompleksy leśne. Występujące w obszarze gminy zwarte kompleksy leśne będące pozostałościami po Puszczy Sandomierskiej objęte są obszarami chronionego krajobrazu: Mielecko - Kolbuszowsko - Głogowskim na południu i zachodzie gminy, Sokołowsko - Wilczowolskim w płn. - wsch. części gminy.

Znaczna część obszaru gminy Kolbuszowa stanowi obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Puszcza Sandomierska” PLB180005.

Barierami ekologicznymi utrudniającymi migrację ssaków w obrębie korytarzy leśnych są przede wszystkim: infrastruktura komunikacyjna, zabudowa oraz fragmentacja dużymi powierzchniami otwartych terenów rolniczych. W gminie Kolbuszowa barierą stanowi przede wszystkim droga krajowa oraz linia kolejowa.

2.6. Walory krajobrazowe oraz zasoby kulturowe i ich ochrona prawna

Większość obszaru gminy charakteryzuje się rzeźbą niskofalistą, wzniesienie nad poziom morza wynosi od 150 do 250 m, deniwelacje względne od 3 m do 30 m. Dolina rzeki Świerczówki oraz teren Nowej Wsi posiadają rzeźbę płaskorówninną gdzie różnica wysokości względnych wynosi w przybliżeniu 3 m. Teren gminy nie należy do zasobnych w wody powierzchniowe. Występujące rzeki są stosunkowo niewielkie. Atutem gminy są cztery kompleksy stawów w: Kłapówce, Kolbuszowej, Weryni i Porębach Kupieńskich. W ich obrębie prowadzona jest gospodarka rybacka, a jednocześnie stanowią one bardzo ważny element biocenoz wodnych. Najcenniejszy obszar pod względem krajobrazowym i przyrodniczym stanowi fragment Puszczy

Sandomierskiej objęty jest ochroną w ramach sieci Natura 2000 oraz obszarami chronionego krajobrazu: Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskim na południu i zachodzie gminy, Sokołowsko-Wilczowolskim w północno-wschodniej części gminy.

Ważną rolę w krajobrazie odgrywają elementy wytworzone przez człowieka, które świadczą o bogatej historii tego obszaru. Są to: układ osadniczy miasta Kolbuszowa, zespoły i obiekty architektoniczne (zespół pałacowo-parkowy i folwarczny w Weryni, oficyna pałacowa z XVIII w. tzw. „Stary Dwór”, budynek Banku Spółdzielczego - dawna Kasa Zaliczkowa „Szczęść Boże”), parki i cmentarze (park w Weryni, pozostałość po parku na Lipniku z XIX w., najstarsza część cmentarza parafialnego wokół kaplicy oraz cmentarz żydowski przy ul. Krakowskiej).

Cała gmina Kolbuszowa leży na obszarze jednej krainy geograficznej (Płaskowyż Kolbuszowski), która zamieszkiwana była przez jedną grupę etnograficzną – Lasowiaków. Miało to wpływ na stworzenie jednorodnego krajobrazu kulturowego w regionie. Ważnymi częściami składowymi krajobrazu kulturowego są założenia urbanistyczne i ruralistyczne. Układy te powstawały najczęściej w wyniku działalności planistycznej uwzględniającej istniejące ukształtowanie terenu i rozwijały się dalej w oparciu o pierwotne rozplanowanie. Jednak postępująca urbanizacja i działalność inwestycyjna powodują degradację krajobrazu kulturowego gminy i zacieranie różnic. Najsilniej i najszybciej przekształceniom ulega obszar miasta oraz tereny położone w jego sąsiedztwie. Najcenniejszym elementem krajobrazu kulturowego miasta Kolbuszowa jest jego historycznie najstarsza część z charakterystyczną zabudową rynku, który wytyczony został w 1683 r., oraz dominantą wieżę kościelnej. Zabudowa miejska, którą do końca XIX w. stanowiły głównie budynki drewniane, otoczona była ze wszystkich stron gruntami uprawnymi, tzw. niwami. Drewniana zabudowa miasta kilkakrotnie ulegała częściowemu zniszczeniu przez częste pożary. Obecnie istniejące budynki pochodzą z końca XIX w. lub początku XX w. i występują wzdłuż pierzei północno-zachodniej i południowej rynku. Przeważnie są to murowane domy parterowe. Do charakterystycznych budynków na terenie miasta można zaliczyć drewnianą, parterową willę w stylu zakopiańskim przy ul. Rzeszowskiej 36 z ok. 1900 r. czy dom przy ul. Różanej 13 zwany Lancówką.

W przypadku historycznych układów osadniczych wsi, uległy one niemal całkowitemu zatarciu w wyniku nowych inwestycji i podziałów własnościowych. Licznie występujące na terenach wiejskich drewniane domy mieszkalne obecnie już nie istnieją lub zostały gruntownie przebudowane.

Dziedzictwo kulturowe gminy tworzą także obiekty sakralne. Wśród nich znajduje się kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej wpisany do rejestru zabytków. Kościół jest budowlą trójnawową, bazylikową z kaplicami po bokach. Ponadto ochroną konserwatorską objęte są także: kościół parafialny p.w. Józefa Rzemieślnika w Przedborzu wybudowany w latach 70. XX w. według projektu arch. Władysława Pieńkowskiego w stylu powojennego modernizmu, neogotycka kaplica grobowa Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej, która została wzniesiona w 1892 r. oraz neogotycka kaplica dworska w Weryni z 1873 r. Pozostałe obiekty sakralne na terenie gminy to: kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Kupnie oraz kościół parafialny p.w. Matki Bożej Królowej Polski w Widelce.

Na terenie gminy znajdują się dwa cmentarze o cechach zabytkowych: założony pod koniec XVIII w. cmentarz parafialny w Kolbuszowej z 21 najstarszymi nagrobkami wpisanymi do rejestru zabytków oraz cmentarz żydowski, założony ok. 1830 r. Istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy stanowią także liczne kapliczki przydrożne, m.in.:

- kapliczka przy skrzyżowaniu ul. Piłsudskiego i ul. Krakowskiej w Kolbuszowej, murowana, neogotycka ze św. Janem Nepomucenem – rzeźbą ludową z XIX w.,
- kapliczka przy ul. Narutowicza w Kolbuszowej, murowana, z 1906 r., z figurą Matki Bożej,
- kapliczka w Kłapówce, murowana, z pocz. XX w.,
- kapliczka w Kupnie z XIX w., murowana, dwukondygnacyjna, na cokole, nakryta namiotowym daszkiem, • kapliczka w Świerczowie ze św. Janem Nepomucenem, drewniana, z XIX w.,
- kapliczka w Weryni z figurą św. Jana Nepomucena, murowana, z końca XVIII w.,

Zabytki rezydencjonalne na terenie miasta i gminy Kolbuszowa nie są liczne, ale stanowią ważny element historii. Zachowały się do czasów współczesnych w stanie niekompletnym, różny jest też ich stan techniczny. Zabudowa rezydencjonalna na terenie gminy reprezentowana jest przez dwa założenia: pozostałości zespołu pałacowo-folwarcznego w Kolbuszowej oraz zespół pałacowy w Weryni.

Zespół pałacowo – folwarczny w Kolbuszowej został założony za czasów Stanisława Lubomirskiego, a następnie rozbudowany przez jego syna. Obecnie w miejscu dworu znajduje się mocno zarośnięty czworoboczny plac. Do obecnych czasów zachowały się jedynie murowany budynek dawnej oficyny (obecnie siedziba Muzeum Kultury Ludowej), drewniany budynek drugiej oficyny, dawny czworak (obecnie mieszkania), gorzelnia, spichlerz (obecnie magazyn) i dawna karczma (obecnie budynek szkoły).

Zespół pałacowo – folwarczny w Weryni stanowi przykład architektury rezydencjonalnej regionu. Składa się z pałacu, otoczonego parkiem krajobrazowym, spichlerza, wozowni, stajni, stodoły, czworaku, domu administratora oraz kaplicy. W parku zachowały się dąbrowy, park leśny, liczny starodrzew oraz gatunki drzew rodzime i obce.

Na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się łącznie 135 stanowisk archeologicznych. Jedno z nich wpisane jest do rejestru zabytków: Werynia st. 3 (AZP 99- 75/1). Obszar miasta i gminy Kolbuszowa został rozpoznany w ramach AZP – Archeologicznego Zdjęcia Polski (arkusze AZP: 98-73, 98-74, 99-73, 99-74, 99-75, 100-73, 100-74, 100-75). Na terenie miasta i gminy Kolbuszowa znajduje się 135 stanowisk archeologicznych. Jedno stanowisko (AZP 99- 75/3-1) zostało wpisane do rejestru zabytków pod nr A-820 z dnia 30 grudnia 1972 r. Jest to punkt osadnictwa z epoki mezolitu, ślad osadnictwa z epoki kamienia oraz punkt osadnictwa pochodzący z XVII – XVIII w. w miejscowości Werynia. Pozostałe stanowiska ujęte są w Gminnej Ewidencji Zabytków. Duża część stanowisk związana jest z okresem epoki kamiennej, zwłaszcza paleolitu, mezolitu i

neolitu. Stanowiska te występują w miejscowościach: Kolbuszowa Górna, Kupno, Poręby Kupieńskie, Werynia i Widelka. W okresie neolitu nastąpił ogromny skok cywilizacyjny, który wiązał się głównie z opanowaniem umiejętności uprawy roli i hodowli zwierząt. Wtedy też po raz pierwszy zaczęto wykonywać naczynia z gliny, które wypalano w ogniskach. W młodszej oraz późnej epoce brązu nastąpił rozwój jednostki kulturowej – kultury łużyckiej. Stanowiskiem pochodzącym z tego okresu na terenie gminy Kolbuszowa jest stanowisko nr AZP 99-74/1-3 w Kolbuszowej Górnej określone jako cmentarzysko ciałopalne, gdzie natrafiono na popielnicę z przepalonymi kośćmi. Kolejną kulturą archeologiczną widoczną na terenie gminy jest kultura przeworska, związana z epoką żelaza. Stanowiska z nią związane występują w miejscowościach Świerczów (AZP 98-73/2-17) oraz Kupno (AZP 100-74/10-12). W okresie od 2 poł. IV w. n.e. do końca wieku V, miały miejsce znaczne ruchy ludnościowe, określane mianem „wędrowki ludów”. Na skutek tych przemieszczeń napłynęła ze wschodu na ziemie dzisiejszej Polski ludność słowiańska. Miało to miejsce na początku VI w. Na ten czas datuje się początek wczesnego średniowiecza, który trwał do połowy XIII w. Z tym okresem na terenie gminy Kolbuszowa można łączyć jedynie dwa stanowiska zlokalizowane na terenie miejscowości Widelka: nr AZP 100-75/5-28 i AZP 100-75/7-30. Więcej stanowisk występujących na terenie gminy datowana jest na okres późnego średniowiecza (2 poł. XIII – XV w.) m.in. ślady osadnictwa w miejscowościach Kolbuszowa Dolna (AZP 98-74/2-19) oraz Werynia (AZP 99-75/11-11 i AZP 99-75/12-12). Dość dużo stanowisk pochodzi także z okresu nowożytnego. Jednym z ważniejszych jest stanowisko nr AZP 99-74/10-33 w Kolbuszowej – pozostałości po dawnym zespole dworsko – parkowym oraz stanowiska określone jako huta szkła: nr AZP 100-73/5-11 w miejscowości Huta Przedborska oraz nr AZP 100-73/4-21 i AZP 100-73/3-20 w miejscowości Przedbórz. Na ich obszarze odkryto fragmenty pieców hutniczych i odpady produkcyjne.

WYKAZ OBIEKTÓW W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW ARCHITEKTURY, BUDOWNICTWA GMINY KOLBUSZOWA

LP.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Materiał	Datowanie	Rejestr zabytków	Uwagi
Bukowiec							
1	Bukowiec	Stajnia	nr 112 (d. nr 65)	drewn.	1 poł. XIX(?)	A-1008 27.09.1978	
2	Bukowiec	Stodoła	nr 112 (d. nr 86)	drewn.	4 ćw. XIX		
Domatków							
3	Domatków	Dom	nr 58 (d. nr 33)	drewn.	1916		
4	Domatków	Dom obecnie szopa	61a (d. nr 34)	drewn.	1900		
Kłapówka							
5	Kłapówka	Kapliczka	przy drodze do Widelki	mur.	pocz. XX w.		
6	Kłapówka	Dom	1	drew.	1887		
7	Kłapówka	Dom	29	drew.	1909		
Kolbuszowa							
8	Kolbuszowa	Układ urbanistyczny miasta sprzężony z układem planistycznym wsi Kolbuszowa Dolna i Górna oraz rezydencją magnacką, przed 1683 (?) i 1700 - pocz. XX					
9	Kolbuszowa	Zespół kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych a. kościół		mur.	ok. 1750	A-1379 05.02.2016	pożar 1852, odbud. Po 1852, grunt. przebud. i rozbud. 1929-35, proj. Arch. Bronisław Wiktor, bud. Bolesław Osiniak, polichromia 1955-58
10	Kolbuszowa	b. dzwonnica		mur.	1949	A-1379 05.02.2016	proj. Arch. Leon Darłak
11	Kolbuszowa	c. ogrodzenie z bramą główną i bocznymi		mur.	1 poł. XIX (?)	A-1379 05.02.2016	remont XIX/XX (?)
12	Kolbuszowa	d. plebania	ul. Narutowicza 6 m	mur.	2 ćw. XIX (?)		przebud. 1859 (?), rozbud. Ok. 1920
13	Kolbuszowa	e. wikarówka	ul. Narutowicza 4	mur.	I. 20 XX (?)		
14	Kolbuszowa	Cmentarz paraf. 21 nagrobków i Kaplica grobowa Tyszkiewiczów p.w. NMP Niepokalanie Poczętej		mur.	1890-1892	A-425 13.07.2010	zniszczona w czasie I wojny, remont 1960
15	Kolbuszowa	Kapliczka	na skrzyżowaniu ul. Krakowskiej i Piłsudskiego	mur.	ok. 1900		
16	Kolbuszowa	Kapliczka	ul. Narutowicza 11	mur.	1906		
17	Kolbuszowa	Bożnica, magazyn GS, nast. biura Muzeum Kultury Ludowej, ob.	ul. Piekarska 17	mur.	ok. poł. XIX		remont i przebud. 1962-68, 2015

		Galeria Miejskiej Biblioteki Publicznej					
18	Kolbuszowa	Zespół pałacowo-folwarczny a. pozostałości zespołu pałacowego - oficyna, ob. Muzeum Kultury Ludowej	ul. Kościuszki 6 (d. nr 21)	mur.	1674 (?)	A-1095 26.05.1981	Stary dwór od 1789, nast. siedziba Wydz. Powiatowego i Rady Szkolnej Okręgowej (od. 1900), nast. przedszkole i Klasztor SS Służebniczek NMP (1930-1955), nast. mieszkania, ob. biura i mieszkania Muzeum Kultury Ludowej, remont 2 poł. XVIII, ok. 1850, 4 ćw. XIX (?), ok. 1930, ok. 1960, gruntowny remont 1984-88
19	Kolbuszowa	- oficyna dworska	ul. 11 Listopada 6 (d. ul. Kościuszki 23)	drewn.	1832		nast. ochronka, Klasztor i przedszkole SS Służebniczek NMP, ob. nieużytkowany, remont ok. 1900, dobud. ganku w pn.-zach. narożniku 1946, założenie inst. wod.-kan. 1958, remont 1988
20	Kolbuszowa	- ślady obwałowań ziemnych			XVII, XVIII		
21	Kolbuszowa	- fosy, tzw. "kanał" otaczający prostokątne założenie d. zamku			ok. poł. XVII		
22	Kolbuszowa	- 2 przepusty wodne		kam.	1649		ob. zasypane
23	Kolbuszowa	- pozostałości parku tzw. Lipnik			XVIII (?)		
24	Kolbuszowa	- pozostałości ogrodu			XVII		
25	Kolbuszowa	b. zespół folwaczno-przemysłowy zw. Podsośnie - mondatariat	ul. Kolejowa 2 (d. ul. Rzeszowska 1)	mur.	I. 20 XX		od 1867 Sąd Grodzki, nast. Sąd Powiatowy i Izba Skarbowa, od 1946 Szpital - Oddz. Urologii, remont ok. 1920, rozbud. 1965, remont 1990, ob. Środowiskowy Dom Samopomocy
26	Kolbuszowa	- czworak, ob. dom	ul. Kolejowa 4	mur.	pocz. XIX		remont ok. 1970 r.
27	Kolbuszowa	- spichlerz	ul. Kolejowa 4A	mur.	ok. 1890 lub 1910		ob. Magazyn Rejonowej Spółdz. Ogrodniczo-Pszczelarskiej
28	Kolbuszowa	- gorzelnia	ul. Rzeszowska (d. Olszowego 7)	mur.	1910		remont 1972, ob. Przetwórnia owoców i warzyw
29	Kolbuszowa	Zespół folwarczny zw. "Kłodniczówka" a. dwór, nast. koszary, ob. Mieszkania	ul. Kilińskiego 3-7 ul. Kilińskiego 5	drewn.	k. XVIII (?)		przed poł. XIX w. koszary austriackie garnizonu huzarów zw. "kasarnią", remont ok. poł. XIX(?), k. XIX
30	Kolbuszowa	b. budynek gospodarczy, nast. koszary, ob. mieszkania	ul. Kilińskiego 3	drewn.	k. XVIII		nast. mieszkania, nast. leśnictwo, przebud. ok. poł. XIX, remont k. XIX
31	Kolbuszowa	c. budynek gospodarczy (stajnia), ob. mieszkania	ul. Kilińskiego 1	mur.	pocz. XX		nast. warsztat, ob. Mieszkania, remont ok. 2000
32	Kolbuszowa	d. piwnica	ul. Kilińskiego 5	mur.	pocz. XX		
33	Kolbuszowa	Dwór zw. "Lasówka"	ul. Zielona 8A (d. ul. Różana 13)	drewn.	XVIII/XIX		remont pocz. XX, remont dachu ok. 2000

34	Kolbuszowa	Ratusz, ob. Komenda Policji	Pl. Wolności 1	mur.	1926		remont ok. 2006
35	Kolbuszowa	Siedziba Towarzystwa Gimnastycznego "SOKÓŁ", ob. Dom Kultury	ul. Obr. Pokoju 66	mur.	1907		remont ok. 1975
36	Kolbuszowa	Budynek Kasy Zaliczkowej, ob. Bank Spółdzielczy	ul. Kościuszki 22	mur.	1902	A-1267 22.11.1993	remont i rozbud. 1991
37	Kolbuszowa	Hotel, nast. magistrat, ob. dom	Pl. Wolności 43	mur.	po 1864		przebud. ok. 1900, remont.
38	Kolbuszowa	Karczma, nast. Kasyno Oficerskie, nast. LO, ob. Zespół Szkół nr 1	ul. Kościuszki 1	mur.	1 poł. XIX (?)		przebud. 1912, nadbud. piętra przed 1939 (?), remont po 1944, dobud. sali gimnastycznej ok. 1950, przebud. 1985-88
39	Kolbuszowa	Pocztą i dom	ul. Piłsudskiego 11	mur.	I. 20 XX		
40	Kolbuszowa	Kantyna oficerska huzarów, ob. budynek mieszkalny	ul. Piłsudskiego 45	drewn.	ok. 1840		remont ok. 1950
41	Kolbuszowa	Sklep, ob. budynek mieszkalny	ul. Piekarska 19	mur.	po 1900		przebudowany
42	Kolbuszowa	Studnia + plac rynkowy	na środku Rynku	mur.	1942	A-377 01.10.2009	Obiekt posiada kartę ewidencyjną białą
43	Kolbuszowa	Młyn Spółki Zyskind i Szmidt	Plac GS na skrzyżowaniu ulic Rzeszowskiej i Przemysłowej	mur.	pocz. XX		remont ok. 1960, 1972
44	Kolbuszowa	Rzeźnia	ul. Piłsudskiego 76 (d. nr 98)	mur.	k. XIX		ob. ZPM Karkut, remont ok. 2005
45	Kolbuszowa	Zespół obiektów budownictwa ludowego Lasowiaków i Rzeszowiaków w Muzeum Kultury Ludowej	ul. Wolska 33		1971 (skansen), chałupy XIX i XX		
46	Kolbuszowa	Dom	ul. Krakowska 6	drewn.	ok. 1920		remont ok. 2003
47	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 1	mur.	ok. 1910		
48	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 2	mur.	ok. 1900		remont ok. 1970
49	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 3	mur.	ok. 1900		
50	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 4	mur.	ok. 1900		
51	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 5	mur.	ok. 1900		
52	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 6	mur.	ok. 1900		remont 1970
53	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 7	mur.	ok. 1900		remont
54	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 8	mur.	ok. 1900		remont I. 40 XX
55	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 10	mur.	ok. 1860		remont 1970
56	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 12	mur.	ok. 1860 (?)		remont 1970, 2003
57	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 14	mur.	ok. 1900		remont ok. 1970
58	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 15	mur.	ok. 1900		remont
59	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 18 i 20	mur.	ok. 1900		remont 1985
60	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 25	mur.	ok. 1933		
61	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 27	mur.	ok. 1900		
62	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 29	mur.	ok. 1900		
63	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 31	mur.	ok. 1900		remont 1980
64	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 33	mur.	ok. 1900		częściowy remont 1990, 2007
65	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 35	mur.	ok. 1900		remont ok. 1988
66	Kolbuszowa	Dom	ul. Mickiewicza 37	mur.	po 1900 (?)		remont 1983
67	Kolbuszowa	Dom	u. Narutowicza 3	mur.	pocz. XX		nast. Biblioteka, ob. sklep, remont.
68	Kolbuszowa	Dom	ul. Narutowicza 5	mur.	pocz. XX		d. Bank Spółdzielczy, biblioteka, ob. Budynek miejski

69	Kolbuszowa	Dom	ul. Narutowicza 11	mur.	ok. 1915		
70	Kolbuszowa	Dom	ul. Narutowicza 41	mur.	1927		
71	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 1	drewn.	ok. 1910		remont
72	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 2a	drewn.	ok. poł. XIX (wg właściciela 1935)		remont l. 30 XX
73	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 3	drewn.	1914		
74	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 8	drewn.	ok. 1914		
75	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 11	drewn.	przed 1920		
76	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 15	drewn.	ok. poł. XIX		remont ok. 1970
77	Kolbuszowa	Dom	ul. Nowe Miasto 17	drewn.	ok. poł. XIX		remont ok. 1970
78	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 8	mur.	po 1900		remont po 1960
79	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 10	mur.	po 1900		remont po 1960
80	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 13	mur.	4 ćw. XIX		remont ok. 1960, 1975, 2000
81	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 31	mur.	1934		remont ok. 1993, wymienione okna
82	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 34	drewn.	ok. 1830 (?)		szalowany 1877, przybudówki z l. 60 - tych i 80 -tych
83	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 42	drewn.	k. XIX		remont 2000
84	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 43	mur.	pocz. XX		proj. W. Osiniak
85	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 45	drew.	1912		
86	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 51	drew.	1897		remont
87	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 53	drew.	l. 30 XX		
88	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 54	mur.	ok. 1920		
89	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 56	mur.	ok. 1924		
90	Kolbuszowa	Dom	ul. Obr. Pokoju 60 - 62	mur.	XIX/XX		remont
91	Kolbuszowa	Willa	ul. Obr. Pokoju 64	mur.	k. XIX		
92	Kolbuszowa	Willa	ul. Obr. Pokoju 68	drew.	1909		
93	Kolbuszowa	Dom	ul. Piekarska 1 - 3	mur.	po 1900 (?)		remont ok. 1960
94	Kolbuszowa	Dom	ul. Piekarska 10	mur.	pocz. XX		
95	Kolbuszowa	Dom	ul. Piekarska 11	mur.	po 1900		remont ok. 1970
96	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 14	mur.	pocz. XX		
97	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 21	drewn.	ok. 1890		
98	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 22	drewn.	4 ćw. XIX		
99	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 23	mur.	ok. 1910		
100	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 24	drewn.	k. XIX		
101	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 25	drewn.	XIX/XX		remont ok. 1960
102	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 29	drewn.	4 ćw. XIX		remont ok. 2005
103	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 31	drewn.	4 ćw. XIX		remont l. 20 XX
104	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 33	drewn.	1937		remont
105	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 37	drewn.	ok. 1850		
106	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 42	drewn.	1 poł. XIX (?)		
107	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 50	mur.	1920		
108	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 55	mur.	pocz. XX		
109	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 58	drewn.	ok. 1935		
110	Kolbuszowa	Dom	ul. Piłsudskiego 68	drewn.	XIX/XX		wg właścicieli dom wybudowany po wojnie, na fundamentach wcześniejszego budynku
111	Kolbuszowa	Dom	ul. Rzeszowska 15	mur.	pocz. XX		
112	Kolbuszowa	Willa Ekstain	ul. Rzeszowska 28 (d. nr 16)	mur.	pocz. XX		
113	Kolbuszowa	Willa Łucki	ul. Rzeszowska 36 (d. nr 20)	drewn.	ok. 1900		
114	Kolbuszowa	Dom	ul. Rzeszowska 37	mur.	ok. 1870		remont 1904
115	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 4 - 5	mur.	piwnica XVIII ok. 1900		remont ok. 1960
116	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 6	mur.	po 1900		remont ok. 1950

117	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 7	mur.	po 1900		remont ok. 1950
118	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 8	mur.	po 1900		remont ok. 1970
119	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 9	mur.	po 1900		remont ok. 1970
120	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 10	mur.	po 1900		
121	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 11	mur.	po 1900		remont ok. 1970
122	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 12	mur.	XVIII/XIX (?)		odbud. po 1900, remont ok. 1970
123	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 13	mur.	po 1900		remont ok. 1970
124	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 14	mur.	po 1900		remont ok. 1970
125	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 15	mur.	po 1900		remont ok. 1970
126	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 16	mur.	po 1900		remont ok. 1970
127	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 17	mur.	po 1900		remont 1960
128	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 18 -19	mur.	ok. poł. XIX		odbud. po 1900, remont ok. 1970
129	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 20 -21	mur.	ok. poł. XIX (?)		odbud. po 1900, remont ok. 1960
130	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 22	mur.	po poł. XIX (?)		odbud. po 1900, remont ok. 1960
131	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 23	mur.	ok. poł. XIX (?)		odbud. po 1900, remont ok. 1960
132	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 24	mur.	po 1900		remont ok. 1960 i 1970
133	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 25	mur.	po 1900		remont ok. 1960 i 1970
134	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 26	mur.	po 1900		remont 1960
135	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 27	mur.	I. 30 XX		
136	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 29	mur.	XVIII (?)		odbud. po pożarze ok. 1900, remont ok. 1960
137	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 30	mur.	XVIII (?)		odbud. po pożarze ok. 1900, remont ok. 1960
138	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 31	mur.	po 1900		remont ok. 1970
139	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 32	mur.	po 1900		remont ok. 1950
140	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 33 -34	mur.	po 1900		remont ok. 1970
141	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 35	mur.	po 1900		remont 1980
142	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 36 -37	mur.	po 1900		
143	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 38 -39	mur.	ok. 1860		przebud. ok. 1900, remont ok. 1970
144	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 40	mur.	po 1900		remont ok. 1950
145	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 41	mur.	po 1900		remont ok. 1950
146	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 42	mur.	ok. 1860 (?)		remont
147	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 44	mur.	po 1900		remont ok. 1970
148	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 45	mur.	po 1900		remont ok. 1970
149	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 46	mur.	I. 20 XX		remont ok. 1960
150	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 47	mur.	I. 20 XX		remont ok. 1960
151	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 48	mur.	po 1900		na starszych piwnicach, remont ok. 1960
152	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 49-50	mur.	po 1900		na starszych piwnicach, remont ok. 1960
153	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 51	mur.	po 1852 (?)		odbud. po pożarze ok. 1900, remont ok. 1960
154	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 52	mur.	po 1900		remont ok. 1960
155	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 53	mur.	po 1900		do I. 20 XX w. jeden budynek z nr 54, remont ok. 1960
156	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 54	mur.	po 1900		nadbud. I. 20 XX, remont 1986
157	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 55	mur.	po 1900		
158	Kolbuszowa	Dom	Pl. Wolności 56	mur.	XVIII/XIX		remont po pożarze w 1900, I. 30 XX
159	Kolbuszowa	Dom	ul. Zielona 2	mur.	pocz. XX		remont ok. 2005
160	Kolbuszowa	Dom	ul. Zielona 7	drewn.	przed 1939		wg właścicieli obiekt wybudowany pod koniec wojny
161	Kolbuszowa	Dom	ul. Zielona 13	drewn.	I. 30 XX		
162	Kolbuszowa	Dom	ul. Zielona 19	drewn.	pocz. XX		
163	Kolbuszowa	Cmentarz żydowski	ul. Krakowska		1830		

Kolbuszowa Górna							
164	Kolbuszowa Górna	Dom	nr 94	drewn.	4 ćw. XIX		remont 1932
165	Kolbuszowa Górna	Dom	nr 432	drewn.	1935		
166	Kolbuszowa Górna	Dom	nr 463	drewn.	ok. 1933 r.		ok. 1970 r. dobudowana murowana przybudówka
Kupno							
167	Kupno	Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela		mur.	1914-1920		
168	Kupno	Kapliczka	przy drodze Rzeszów - Kolbuszowa	mur.	ok. 1900		
Nowa Wieś							
169	Nowa Wieś	Dom	nr 156 (d. nr 107)	drewn.	4 ćw. XIX		
Poręby Kupieńskie							
170	Poręby Kupieńskie	Kapliczka	Na skrzyżowaniu drogi Poręby Kupieńskie-Bukowiec oraz drogi podrzędnej	mur.	1877		remont 1973, przebudowana
171	Poręby Kupieńskie	Zagroda: a. dom	nr 125 (d. nr 86)	drewn.	pocz. XX		wymienione poszycie dachu ok. 2003
172	Poręby Kupieńskie	Dom	nr 5	drewn.	4 ćw. XIX		remont 1960
173	Poręby Kupieńskie	Dom	nr 57	drewn.	XIX/XX		dobudowana murowana dobudówka
Przedbórz							
174	Przedbórz	Kościół parafialny p.w. św. Józefa Rzemieślnika		mur.	1972-1979	A-1623 23.07.2019	
175	Przedbórz	Dom	nr 108 (d. nr 15)	drewn.	pocz. XX		
176	Przedbórz	Dom	nr 317 (d. nr 50)	drewn.	I. 20 XX w.		
Świerczów							
177	Świerczów	kapliczka	obok nr 120 (d. obok nr 57), przy drodze głównej Kolbuszowa-Świerczów)	drewn.	1 poł. XIX w.		przeniesiona na obecne miejsce, remont ok. 1938. Ze starej kapliczki pozostała tylko drewniana rzeźba
178	Świerczów	kapliczka	obok nr 39 (ob. obok nr 15)	mur.	1897		przeniesiona na obecne miejsce, odremontowana
179	Świerczów	Dom	17 (d. nr 8)	drewn.	ok. 1915		remont 1987
Werynia							
180	Werynia	Układ planistyczny wsi sprzężonej z rezydencją i zespołem folwarcznym			k. XV (?)		
181	Werynia	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena		mur.	k. XVIII		remont 1900
182	Werynia	Kapliczka	przy skrzyżowaniu dróg	mur.	1870		
183	Werynia	Zespół pałacowy a. pałac	502	mur.	1900	A-906 31.05.1975	proj. T. Stryjeński
184	Werynia	b. spichlerz		mur.	1867	A-906 31.05.1975	
185	Werynia	c. wozownia i magazyn folwarczy		mur. - drew.	k. XIX	A-906 31.05.1975	
186	Werynia	d. stajnia-obora		mur.	ok. poł. XIX	A-906 31.05.1975	
187	Werynia	e. stodoła i magazyn pasz dla ryb		mur. - drew.	4 ćw. XIX	A-906 31.05.1975	
188	Werynia	f. dom administratora - kancelaria, dom kamerdynera		mur.	4 ćw. XIX	A-906 31.05.1975	
189	Werynia	g. kaplica		mur.	1873	A-906 31.05.1975	

190	Werynia	h. park krajobrazowy ze stawami			XIX	A-906 31.05.1975	
191	Werynia	h. zespół stawów - park			nieznane	A-906 31.05.1975	
192	Werynia	dom kucharza		mur.	ok. poł. XIX		
193	Werynia	rządcówka i kuchnia czeladzi	505	mur.	4 ćw. XIX		
194	Werynia	dom służby	5	mur.	4 ćw. XIX		
195	Werynia	dom ogrodnika		mur.	k. XIX		
196	Werynia	budynek gospodarczy (zlewnia mleka?)		mur.	4 ćw. XIX		
197	Werynia	dezjaternia koni		mur.	4 ćw. XIX w.		
198	Werynia	szklarnia		mur. - szkl.	1910		
199	Werynia	kuźnia i stolarnia	503	mur.	k. XIX w.		remont 1980
Widelka							
200	Widelka	Kościół par. p.w. MB Królowej Polski	przy drodze do Kłapówki	mur.	1920-1935		
201	Widelka	Zagroda: a. dom	nr 251a (d. 196)	drewn.	4 ćw. XIX		remont
202	Widelka	Zagroda: a. dom	nr 252 (d. 198)	drewn.	pocz. XX		
203	Widelka	c. stodoła	nr 252 (d. 198)	drewn.	pocz. XX		
204	Widelka	Zagroda: a. dom	nr 487 (d. nr 448)	drewn.	3 ćw. XIX		
205	Widelka	Zagroda: a. dom	nr 506	drewn.	4 ćw. XIX		
206	Widelka	Dom	nr 9	drewn.	4 ćw. XIX		
207	Widelka	Dom	843 (d. 499)	drewn.	1926 r.		remont 1978
Zarębki							
208	Zarębki	Kapliczka	obok nr 40, dz. 490	mur.	1846 (?)		remont 1910

Na terenie gminy Kolbuszowa zewidencjonowano 135 stanowisk archeologicznych.

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ZLOKALIZOWANYCH NA OBSZARZE GMINY KOLBUSZOWA

LP.	Miejscowość i numer stanowiska	Obszar AZP i nr stanowiska na obszarze	Charakter stanowiska i chronologia	Rejestr zabytków
Bukowiec				
1.	Bukowiec stan. 1	100-74 /1	Ślad osadnictwa - mezolit Ślad osadnictwa - późne średniowiecze	
2.	Bukowiec stan. 2	100-74 /2	Pradziejowe / pradziejowe neolit (KPL?)	
Huta Przedborska				
3.	Huta Przedborska stan. 1	100-73/2	Punkt osadniczy – epoka kamienia	
4.	Huta Przedborska stan. 2	100-73/8	Pradziejowe / pradziejowe neolit (KPL?)	
5.	Huta Przedborska stan. 3	100-73/9	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
6.	Huta Przedborska stan. 4	100-73/10	1. Ślad osadnictwa – mezolit? 2. Ślad osadnictwa – późne średniowiecze 3. Ślad osadnictwa – nowożytny	
7.	Huta Przedborska stan. 5	100-73/11	Huta szkła – nowożytny	
Kłapówka				
8.	Kłapówka stan. 1	99-75 /2	Ślad osadnictwa – XVII w	
9.	Kłapówka stan. 2	99-75 /3	Ślad osadnictwa – XVII-XVIII w.	
Kolbuszowa				
10.	Kolbuszowa stan. 1	99-74/1	Ślad osadnictwa – neolit	
11.	Kolbuszowa stan. 9	99 -73/7	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – nowożytny	
12.	Kolbuszowa stan. 2	99 -74/2	Ślad osadnictwa – neolit	
13.	Kolbuszowa stan. 3	99 -74/4	Punkt osadniczy – okres nowożytny	
14.	Kolbuszowa stan. 4	99 -74/5	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Punkt osadniczy – okres nowożytny	
15.	Kolbuszowa stan. 5	99 -74/6	Ślad osadnictwa – neolit Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
16.	Kolbuszowa stan. 6	99 -74/7	Ślad osadnictwa – mezolit Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
17.	Kolbuszowa stan. 7	99 -74/8	Ślad osadnictwa – pradzieje	
18.	Kolbuszowa stan. 8	99 -74/9	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
19.	Kolbuszowa stan. 9	99 -74/32	pl. Wolności (RYNEK)	
20.	Kolbuszowa stan. 10	99 -74/33	Osada – XVII -XVIII w.,	

Kolbuszowa Dolna				
21.	Kolbuszowa Dolna stan. 1	98 -74/18	Ślad osadnictwa – średniowiecze lub nowożytne	
22.	Kolbuszowa Dolna stan. 2	98 -74/19	Ślad osadnictwa – późne średniowiecze?	
23.	Kolbuszowa Dolna stan. 3	98 -74/20	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – nowożytne	
24.	Kolbuszowa Dolna stan. 4	98 -74/21	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – późne średniowiecze	
25.	Kolbuszowa Dolna stan. 5	98 -74/22	Punkt osadnictwa – nowożytne	
26.	Kolbuszowa Dolna stan. 6	98 -74/23	Ślad osadniczy – epoka kamienia	
Kolbuszowa Górna				
27.	Kolbuszowa Górna stan. 1	99 -74/3	cmentarzysko ciałopalone – kultura łużycka	
28.	Kolbuszowa Górna stan. 4	99 -74/10	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – pradzieje	
29.	Kolbuszowa Górna stan. 5	99 -74/11	Punkt osadnictwa – okres nowożytny	
30.	Kolbuszowa Górna stan. 6	99 -74/12	Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
31.	Kolbuszowa Górna stan. 7	99 -74/13	Punkt osadnictwa – okres nowożytny	
32.	Kolbuszowa Górna stan. 8	99 -74/14	Punkt osadnictwa – okres nowożytny	
33.	Kolbuszowa Górna stan. 9	99 -74/15	Punkt osadnictwa – mezolit?	
34.	Kolbuszowa Górna stan. 10	99 -74/16	Punkt osadnictwa – epoka kamienia	
35.	Kolbuszowa Górna stan. 11	99 -74/17	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa –?	
36.	Kolbuszowa Górna stan. 12	99 -74/18	Ślad osadnictwa – pradzieje	
37.	Kolbuszowa Górna stan. 13	99 -74/19	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
38.	Kolbuszowa Górna stan. 14	99 -74/20	Ślad osadnictwa – pradzieje Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
39.	Kolbuszowa Górna stan. 15	99 -74/21	Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
40.	Kolbuszowa Górna stan. 16	99 -74/22	Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
41.	Kolbuszowa Górna stan. 2	100 -74/3	Punkt osadnictwa – neolit	
42.	Kolbuszowa Górna stan. 3	100 -74/4	Ślad osadnictwa – schyłkowy paleolit (k świderska)	
Kupno				
43.	Kupno stan. 13	99 -74/23	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
44.	Kupno stan. 3	100 -74/5	Punkt osadnictwa – wczesna epoka brązu Ślad osadnictwa – późne średniowiecze Ślad osadnictwa – nowożytne	
45.	Kupno stan. 4	100 -74/6	Ślad osadnictwa – wczesna epoka brązu	
46.	Kupno stan. 5	100 -74/7	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – nowożytne	
47.	Kupno stan. 6	100 -74/8	Punkt osadnictwa – mezolit?	
48.	Kupno stan. 7	100 -74/9	Ślad osadnictwa – nowożytne	
49.	Kupno stan. 8	100 -74/10	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – późne średniowiecze	
50.	Kupno stan. 9	100 -74/11	Punkt osadniczy – nowożytne	
51.	Kupno stan. 10	100 -74/12	Ślad osadnictwa – neolit Ślad osadnictwa – kultura łużycka Punkt osadnictwa – OWR (kultura przeworska) Ślad osadnictwa – nowożytne	
52.	Kupno stan. 11	100 -74/13	Ślad osadnictwa – pradziejowa Ślad osadnictwa – nowożytne	
53.	Kupno stan. 12	100 -74/14	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – nowożytne	
54.	Kupno stan. 1	100 -75/23	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
55.	Kupno stan. 2	100 -75/24	Ślad osadnictwa – wczesna epoka brązu	
Nowa Wieś				
56.	Nowa Wieś stan. 1	99 -73/2	Ślad osadnictwa – neolit	
57.	Nowa Wieś stan. 2	99 -73/3	Punkt osadniczy – pradziejowa	
Poręby Kupieńskie				
58.	Poręby Kupieńskie stan. 2	100 -74/15	Ślad osadnictwa – kultura łużycka Punkt osadniczy – nowożytne	
59.	Poręby Kupieńskie stan. 3	100 -74/16	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
60.	Poręby Kupieńskie stan. 4	100 -74/17	Punkt osadniczy, pracownia krzem. – neolit (kultura pucharów lejkowatych) Ślad osadnictwa – nowożytne	
61.	Poręby Kupieńskie stan. 5	100 -74/18	Ślad osadnictwa – neolit Ślad osadnictwa – nowożytne	
62.	Poręby Kupieńskie stan. 6	100 -74/19	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Punkt osadniczy – nowożytne	

63.	Poręby Kupieńskie stan. 7	100 -74/20	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
64.	Poręby Kupieńskie stan. 8	100 -74/21	Punkt osadniczy – neolit (kultura pucharów lejkowatych)	
65.	Poręby Kupieńskie stan. 9	100 -74/22	Punkt osadniczy – neolit (kultura pucharów lejkowatych)	
66.	Poręby Kupieńskie stan. 10	100 -74/23	Osada – łużycka	
67.	Poręby Kupieńskie stan. 11	100 -74/24	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
68.	Poręby Kupieńskie stan. 1	100 -75/25	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
Przedbórz				
69.	Przedbórz stan. 4	100 -73/21	Huta szkła – nowożytnie	
70.	Przedbórz stan. 3	100 -73/20	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – pradziejowe Huta szkła? -punkt osadniczy – nowożytnie	
71.	Przedbórz stan. 5	100 -73/22	Punkt osadniczy – mezolit Punkt osadniczy – pradziejowe Punkt osadniczy – nowożytnie	
72.	Przedbórz stan. 1	100 -74/25	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – nowożytny	
73.	Przedbórz stan. 2	100 -74/26	Ślad osadnictwa – neolit	
Świerczów				
74.	Świerczów stan. 1	98 -73/6	Osada – neolit?	
75.	Świerczów stan. 2	98 -73/17	Punkt osadniczy – OWR (kultura przeworska)	
76.	Świerczów stan. 3	98 -73/18	Ślad osadnictwa – prahistoria (nieokreślona)	
77.	Świerczów stan. 4	98 -73/19	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
78.	Świerczów stan. 5	98 -73/20	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa –okres nowożytny	
Werynia				
79.	Werynia stan. 17	98 -74/40	Ślad osadnictwa – późne średniowiecze Ślad osadnictwa – nowożytnie	
80.	Werynia stan. 1	98 -74/4	Ślad osadnictwa – neolit	
81.	Werynia stan. 2	98 -74/5	Ślad osadnictwa – neolit	
82.	Werynia stan. 5	98 -74/6	Ślad osadnictwa – neolit	
83.	Werynia stan. 6	98 -74/7	Ślad osadnictwa – neolit	
84.	Werynia stan. 7	98 -74/8	Punkt osadniczy – kultura pucharów lejkowatych	
85.	Werynia stan. 8	98 -74/9	Ślad osadnictwa –?	
86.	Werynia stan. 13	98 -74/10	Ślad osadnictwa – neolit	
87.	Werynia stan. 14	98 -74/37	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
88.	Werynia stan. 16	98 -74/29	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
89.	Werynia stan. 4	98 -75/7	Ślad osadnictwa – neolit	
90.	Werynia stan. 18	99 -74/24	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
91.	Werynia stan. 19	99 -74/25	Punkt osadniczy – mezolit Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
92.	Werynia stan. 20	99 -74/26	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
93.	Werynia stan. 21	99 -74/27	Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
94.	Werynia stan. 22	99 -74/28	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – pradzieje	
95.	Werynia stan. 23	99 -74/29	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
96.	Werynia stan. 24	99 -74/30	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – okres nowożytny	
97.	Werynia stan. 25	99 -74/31	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
98.	Werynia stan. 3	99 -75/1	Punkt osadniczy – mezolit (p. płudzki) Ślad osadnictwa – epoka kamienia Punkt osadniczy – XVII -XVIII w.	A - 820 30.12.1972
99.	Werynia stan. 9	99 -75/9	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
100.	Werynia stan. 10	99 -75/10	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
101.	Werynia stan. 11	99 -75/11	Ślad osadnictwa – późne średniowiecze	
102.	Werynia stan. 12	99 -75/12	Ślad osadnictwa – późne średniowiecze	
Werynia Kolonia				
103.	Werynia Kolonia stan. 15	98 -74/38	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – pradzieje	
Widelka				
104.	Widelka stan. 9	99 -75/13	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – XVII -XVIII w.	
105.	Widelka stan. 10	99 -75/14	Ślad osadnictwa – czasy nowożytne	
106.	Widelka stan. 11	99 -75/15	Ślad osadnictwa – późne średniowiecze Ślad osadnictwa – XVII -XVIII w.	
107.	Widelka stan. 12	99 -75/16	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	

			Ślad osadnictwa – XVII -XVIII w.	
108.	Widelka stan. 13	99 -75/17	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – późne średniowiecze	
109.	Widelka stan. 14	99 -75/18	Ślad osadnictwa – XVII -XVIII w.	
110.	Widelka stan. 15	99 -75/19	Ślad osadnictwa – mezolit?	
111.	Widelka stan. 16	99 -75/20	Ślad osadnictwa – XVII -XVIII w.	
112.	Widelka stan. 17	99 -75/21	Ślad osadnictwa – pradziejowa Ślad osadnictwa – późne średniowiecze Ślad osadnictwa – XVII w.	
113.	Widelka stan. 1	100 -75/2	Ślad osadnictwa –?	
114.	Widelka stan. 2	100 -75/3	Ślad osadnictwa – łużycka	
115.	Widelka stan. 4	100 -75/27	Punkt osadniczy – epoka kamienia	
116.	Widelka stan. 5	100 -75/28	Ślad osadnictwa –średniowiecze Punkt osadniczy – okres nowożytny	
117.	Widelka stan. 6	100 -75/29	Punkt osadniczy – mezolit Punkt osadniczy – okres nowożytny - XIX w.	
118.	Widelka stan. 7	100 -75/30	Ślad osadnictwa – mezolit? Ślad osadnictwa –średniowiecze	
119.	Widelka stan. 8	100 -75/31	Ślad osadnictwa – epoka kamienia	
Zarębki				
120.	Zarębki stan. 1	98 -74/11	Punkt osadniczy – mezolit	
121.	Zarębki stan. 2	98 -74/12	Punkt osadniczy – neolit	
122.	Zarębki stan. 3	98 -74/13	Ślad osadnictwa – neolit? (brak mapy)	
123.	Zarębki stan. 4	98 -74/41	Ślad osadnictwa – wczesny brąz Punkt osadniczy – łużycka	
124.	Zarębki stan. 5	98 -74/42	Punkt osadniczy – epoka kamienia Punkt osadniczy – łużycka	
125.	Zarębki stan. 6	98 -74/43	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Punkt osadniczy – łużycka	
126.	Zarębki stan. 7	98 -74/44	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – nowożytne	
127.	Zarębki stan. 8	98 -74/45	Ślad osadnictwa – nowożytne	
128.	Zarębki stan. 9	98 -74/46	Punkt osadniczy – pradziejowe	
129.	Zarębki stan. 10	98 -74/47	Ślad osadnictwa – nowożytne	
130.	Zarębki stan. 11	98 -74/48	Punkt osadniczy – łużycka	
131.	Zarębki stan. 12	98 -74/49	Ślad osadnictwa – pradziejowe Punkt osadniczy – nowożytne	
132.	Zarębki stan. 13	98 -74/50	Ślad osadnictwa – epoka kamienia Ślad osadnictwa – łużycka	
133.	Zarębki stan. 14	98 -74/51	Ślad osadnictwa – nowożytne	
134.	Zarębki stan. 15	98 -74/52	Ślad osadnictwa – nowożytne	
135.	Zarębki stan. 16	98 -74/53	Punkt osadniczy – łużycka?	

2.7. Dotychczasowe zmiany w środowisku

Bardzo korzystne położenie, względem wielkich ośrodków przemysłowych, obszaru Gminy Kolbuszowa sprzyja jego harmonijnemu rozwojowi. Pierwotne środowisko przyrodnicze zostało przekształcone w środowisko kulturowe wykorzystywane głównie dla prowadzenia gospodarki rolnej. Prowadzona na terenie Gminy gospodarka rolna jest wynikiem przede wszystkim dobrej jakości gleb. Rolniczy charakter terenu oraz brak większego przemysłu sprawia, że nie ma tu znaczących źródeł zanieczyszczeń powietrza. W efekcie stan powietrza można uznać za dobry. Większość zanieczyszczeń związana jest indywidualnym sposobem ogrzewania budynków mieszkalnych opartych na spalaniu węgla.

Niewłaściwa gospodarka rolna o zbyt intensywnym charakterze np. wczesne pokosy, wypalanie traw oraz przekształcenie użytków zielonych w pola uprawne prowadzi do sukcesywnego ubożenia fito i zoocenozy gminy. Dużym problemem jest również zaprzestanie użytkowania terenów w dotychczasowej formie. Prowadzi to do procesów sukcesji wtórnej poprzez zarastanie gatunkami uznanymi za inwazyjne.

W obrębie litosfery działalność człowieka nie wpłynęła w istotny sposób na ukształtowanie powierzchni ziemi. Antropogeniczne formy rzeźby związane są z charakterem zagospodarowania terenu i przystosowaniem go do potrzeb rolnictwa oraz urbanizacji terenu (realizacja zabudowy i dróg). Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią jedynie 3,6% powierzchni gminy natomiast tereny komunikacji 2,9%.

Na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się jeden zakład zakwalifikowany do Zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR): PKN ORLEN S.A. w Płocku – Terminal Paliw nr 02 w Widelce, Widelka 869, 36-145 Widelka.

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym analizowany obszar w całości należy do dorzecza Wisły. Gmina Kolbuszowa położona jest w zasięgu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) Mrowla, Tuszynka, Przyrwa do Dąbrówki, Olszowiec, Przyrwa od Dąbrówki do ujścia, Łęg do Turki.

Nazwa JCWP	Status	Stan/potencjał ekologiczny	Stan (ogólny)	Stan chemiczny
RW20001022669 Mrowla	SZCW - silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	zły stan wód	poniżej dobrego
RW200010218929 Tuszymka	NAT - naturalna część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	zły stan wód	poniżej dobrego
RW2000102198431 Przyrwa do Dąbrówki	NAT - naturalna część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	zły stan wód	dobry
RW200010219846 Olszowiec	NAT - naturalna część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	zły stan wód	poniżej dobrego
RW200011219849 Przyrwa od Dąbrówki do ujścia	NAT - naturalna część wód	słaby stan ekologiczny	zły stan wód	stan chemiczny poniżej dobrego
RW2000102198199 Łęg do Turki	NAT - naturalna część wód	słaby potencjał ekologiczny	zły stan wód	stan chemiczny poniżej dobrego

Jak wynika z powyższej tabeli ogólny stan JCWP na terenie gminy Kolbuszowa oceniono jako zły. Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wykonana przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej wykazała, że zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych w województwie podkarpackim związane jest z głównie z presją punktowych źródeł zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych. Dodatkowe presje to zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł obszarowych, w tym rozproszonych. Monitoring stanu wód powierzchniowych zrealizowany w ostatnich latach potwierdza istotne zanieczyszczenie wód w regionie i jako główny problem w osiągnięciu celów środowiskowych dla wielu jednolitych części wód (jcwp) wskazuje presję zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł komunalnych. Problem zanieczyszczenia wód w regionie pogłębiają dodatkowo ścieki odprowadzane z niezidentyfikowanych źródeł punktowych oraz z miejskich i rolniczych źródeł obszarowych. Pozostałe presje oddziałujące na jakość wód powierzchniowych w województwie, pochodzą ze źródeł obszarowych, w tym z terenów o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej oraz z zanieczyszczonych powierzchni terenów zurbanizowanych. Ich wpływ na jakość wód w regionie jest trudny do oszacowania.

Wody podziemne

Niewielka część obszaru opracowania znajduje się w granicach Główny Zbiornik Wód Podziemnych 426 Dolina kopalna Kolbuszowa.

Wody podziemne, podobnie jak wody powierzchniowe, stale podlegają antropopresji. Mogą być narażone na różnego rodzaju czynniki degradujące wpływające na ich jakość i zasobność. Wśród potencjalnych i rzeczywistych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych można wyliczyć:

- komunalne: składowiska odpadów, także „dzikie wysypiska”, ścieki, oczyszczalnie ścieków, ujęcia wód (możliwość nieumyślnego bądź celowego zanieczyszczenia);
- transportowe: stacje paliw, szlaki komunikacyjne (możliwość przedostawania się związków ropopochodnych, zwiększony ruch samochodów, większe stężenia zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł komunikacyjnych w glebie), obszary magazynowo - składowe;
- rolnicze: nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, składowanie obornika bez płyt obornikowych, parki maszyn rolniczych dużych gospodarstw rolnych (niewykorzystane w procesach produkcji nawozy oraz środki ochrony roślin czy też pestycydy infiltrowują w głąb ziemi, stwarzając źródła zanieczyszczenia przede wszystkim w rejonach zasilania wód podziemnych; zanieczyszczenia rolnicze objawiają się ponadnormatywnymi stężeniami związków azotu w wodach podziemnych);
- atmosferyczne: związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem (z uwagi na słabe uprzemysłowienie, zanieczyszczenia atmosferyczne mają charakter drugorzędny i są związane z napływem zanieczyszczeń z innych części województwa oraz województw ościennych);
- naturalne (na skutek zalania przez powódź lub nawalne deszcze i miejsc składowania substancji niebezpiecznych).

Budowa geologiczna i rzeźba

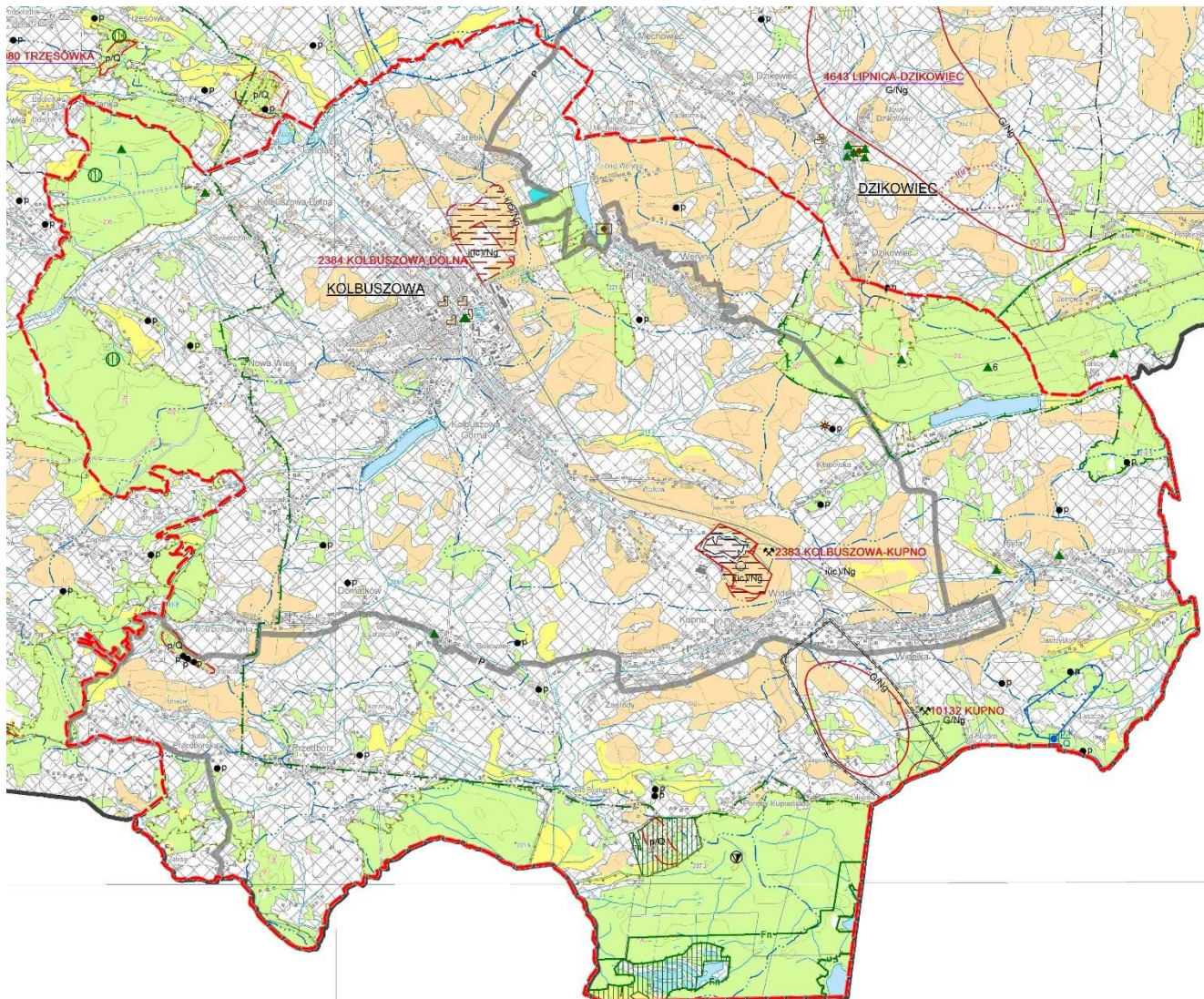
W ostatnich wiekach zasadniczy wpływ na rzeźbę analizowanego terenu wywarła morfogenetyczna działalność człowieka związana z rozwojem rolnictwa, osadnictwa i realizacją infrastruktury. Polega ona na niszczeniu podłoża uformowanego przez siły przyrody i tworzeniu nowych form degradacji antropogenicznej, na przemieszczaniu uzyskanego materiału oraz na budowaniu wypukłych form akumulacji antropogenicznej.

Istotnym źródłem danych na temat stanu środowiska jest mapa geośrodowiskowa będąca mapą tematyczną przedstawiającą w sposób syntetyczny dane dotyczące rozpoznanych na tym obszarze złóż kopalin stałych i wód podziemnych oraz perspektyw i prognoz występowania kopalin na tle rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i kulturowego. Mapa geośrodowiskowa analizowanego terenu wskazuje na występowanie tu obszarów o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo.

O warunkach geologiczno-inżynierskich terenu decyduje skład litologiczny skał podłoża, ukształtowanie powierzchni terenu, a także głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych.

Obszary o niekorzystnych warunkach geologiczno-inżynierskich występują w dnach prawie wszystkich dolin, dolinek i obniżen terenu. Największe powierzchnie tarasów zalewowych położone są w dolinach rzek Przyrywa - Nil i Łęg.

Tereny o warunkach niekorzystnych dla budownictwa to rejony, gdzie występują grunty słabonośne (organiczne, spoiste plastyczne i miękkoplastyczne) oraz niespoiste luźne, a także wszystkie rejony, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje płycej niż 2 m p.p.t. Do utworów tych zaliczają się piaski humusowe, torfy, ropy, piaski i mułki jeziorne, namuły torfiaste i piaszczyste oraz zawodnione osady piaszczysto-żwirowe. Przeważają zdecydowanie piaski humusowe występujące w dolinach rzecznych Przyrywy wraz z dopływami oraz Żyzogi. W utworach akumulacji organicznej wody gruntowe mogą wykazywać agresywność w stosunku do betonu i stali.

Mapa geośrodowiskowa Źródło: <https://bazadata.pgi.gov.pl/>

WARUNKI PODŁOŻA BUDOWLANEGO

warunki korzystne

warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo

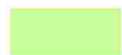
OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I ZABYTEKÓW KULTURY

grunty orne (klasy I-IVa użytków rolnych)

łąki na glebach pochodzenia organicznego

lasy

Zanieczyszczenie powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić na dwie grupy: pochodzenia naturalnego oraz antropogenicznego. Największymi antropogenicznymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są: procesy energetycznego spalania paliw oraz przemysłowe procesy technologiczne (tzw. emisja punktowa), komunikacja (tzw. emisja liniowa) oraz sektor komunalno-bytowy (tzw. emisja powierzchniowa). Na stan powietrza atmosferycznego w województwie podkarpackim wpływa głównie emisja powierzchniowa i liniowa. Sektor komunalno-bytowy w głównej mierze odpowiedzialny jest za podwyższone stężenia pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu w sezonie zimowym. Stosowanie w gospodarstwach domowych niskosprawnych urządzeń i instalacji kotłowych, ich zły stan techniczny i nieprawidłowa eksploatacja oraz spalanie paliw złej jakości, a także odpadów komunalnych są głównym powodem tzw. „niskiej emisji”.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10.08.2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U.2012.0.914) obszar Gminy Kolbuszowa znajduje się w strefie podkarpackiej (kod: PL1802). W strefie tej dokonuje się oceny jakości powietrza pod kątem spełniania kryteriów w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin. Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie za 2022 r. należały ze względu na ochronę:

- **zdrowia:** benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5 oraz zawarty w tym pyłe arsen, benzo(a)piren, ołów, kadm i nikiel;
- **roślin:** dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon.

Analizowany obszar położony jest w słabo uprzemysłowionym rejonie kraju przez co stopień zanieczyszczenia powietrza jest stosunkowo niewielki. Zanieczyszczenia pochodzą przede wszystkim z tzw. „niskiej emisji”, powstającej głównie w procesie energetycznego spalania paliw. Jej źródłem są małe zakłady przemysłowe, lokalne kotłownie oraz indywidualne systemy grzewcze mieszkańców.

Drugim zasadniczym czynnikiem generującym zanieczyszczenia jest ruch samochodowy. Substancje wprowadzane do powietrza w tym wypadku to: tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, sadza, pyły zawierające metale ciężkie, m.in. ołów oraz pyły gumowe. Emisja ma miejsce przede wszystkim w obrębie głównych arterii komunikacyjnych do których na terenie Kolbuszowej należy droga krajowa nr 9 z Radomia do Rzeszowa, będąca częścią międzynarodowej trasy E371. Na pozostałych drogach ruch jest znacznie mniejszy.

Poziom zanieczyszczeń zmienia się sezonowo. Wzrasta w okresie niskich temperatur, niewielkich opadów oraz słabych wiatrów, czyli podczas trwania okresu grzewczego. Gmina Kolbuszowa położona jest na północno-zachód od miasta Rzeszowa, stąd też przy przewadze wiatrów południowo-zachodnich zanieczyszczenia emitowane przez kotłownie i zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie miasta Rzeszowa nie mają znaczenia. Badania poziomu zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do atmosfery prowadzi WIOŚ w wytypowanych punktach pomiarowych. Program badań obejmuje zanieczyszczenia podstawowe pochodzące z procesów spalania paliw: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony, opad pyłu, opad kadmu i ołowiu oraz zanieczyszczenia specyficzne pochodzące z procesów technologicznych. Na terenie gminy Kolbuszowa brak jest punktów pomiarowych wykorzystanych w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023.

Badania stanu jakości powietrza zostały przeprowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w roku 2023. Obszar gminy Kolbuszowa zaliczany jest do strefy podkarpackiej. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia:

- pod względem zawartości dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu, ozonu pyłu PM2,5 i PM10 – klasa A,
- pod względem zanieczyszczenia benzo(a)pirenem, – klasa C.

Wyniki oceny jakości powietrza w roku 2023 według kryteriów odniesionych do ochrony roślin wskazuje, iż obszar opracowania pod względem wskaźnika dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu, znajduje się w klasie A.

Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2023, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C1) [źródło: GIOŚ]

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	MP2.5
PL1802	strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ²

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A

Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2023, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin [źródło: GIOŚ]

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
PL1802	strefa podkarpacka	A	A	A ¹

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa podkarpacka uzyskała klasę D2

Poprawa jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza i bardzo sprzyjających warunków meteorologicznych występujących w sezonie zimowym 2022 roku. Rok ten był cieplejszy niż 2021. W żadnym miesiącu okresu grzewczego średnie temperatury nie były ujemne. Najniższa średnia temperatura odnotowana została na poziomie 0,2°C w styczniu. Wyższe temperatury w okresie zimowym wpłynęły na mniejsze zapotrzebowanie na ciepło, a tym samym na zmniejszenie emisji do powietrza. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat w 2022 roku po raz pierwszy na obszarze całego województwa podkarpackiego dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne określone dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}. W zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ również zauważalny jest pozytywny trend obniżania się jego stężeń w regionie. W 2022 roku średnioroczny poziom docelowy B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀ dotrzymany został w strefie miasta Rzeszów. W strefie podkarpackiej na 13 stacji z pomiarami B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀ przekroczenie wystąpiło na 7 z nich. Po raz pierwszy w 2022 roku średnioroczny poziom docelowy benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ dotrzymany został nie tylko na terenie podkarpackich uzdrowisk, ale również na 4 stacjach zlokalizowanych na terenach miejskich, gdzie dotychczas występowało przekroczenie (Mielec, Krosno, Sanok, Stalowa Wola). Na przestrzeni lat 2013-2022 poprawa jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ widoczna jest najbardziej począwszy od 2019 roku. W odniesieniu do roku 2018 w 2022 roku stwierdzono: - obniżenie się średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ na stacjach pomiarowych od 15% do 41%; - spadek liczby dni z przekroczeniem dobowej normy pyłu zawieszonego PM₁₀ na stacjach pomiarowych od 38% do 100%; - obniżenie się średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na stacjach pomiarowych od 29% do 58%; - obniżenie się średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ na stacjach pomiarowych od 39% do 64%;

Promieniowanie elektromagnetyczne

Monitoring promieniowania elektromagnetycznego realizowany przez WIOŚ na terenie województwa podkarpackiego wykazał, że w żadnym z opomiarowanych punktów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm. Poza pomiarami, w ramach monitoringu prowadzono bazę źródeł pól elektromagnetycznych (łącznie z pomiarami wokół nich, które zostały wykonane przez zarządzających i jednostki kontrolujące), znajdujących się na terenie województwa podkarpackiego, mogących wpływać negatywnie na środowisko. W żadnym przypadku pomiary nie wykazały przekroczeń w miejscach dostępnych dla ludności, czy też przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Dzięki uwzględnianiu w MPZP oddziaływania pól elektromagnetycznych i zachowania bezpiecznych odległości zabudowy mieszkaniowej od linii WN nie występują bezpośrednie zagrożenia dla mieszkańców powiatu w tym zakresie. Analiza wyników pomiarów wykazała, że występujące w środowisku poziomy pól elektromagnetycznych są mniejsze od poziomów dopuszczalnych.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zawiera podstawowe regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z art. 121 ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacja ich zmian, należy do zadań Państwowego Monitoringu Środowiska.

Przepisem wykonawczym do ustawy Prawo ochrony środowiska, wydanym na podstawie delegacji zawartej w art. 122, jest Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448). Załącznik nr 1 do rozporządzenia, określa dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, przy czym przez tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową rozumie się tereny, dla których taką funkcję przewidziano w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub tereny działek o takim samym przeznaczeniu.

Najpowszechniej występującymi instalacjami emitującymi pole elektromagnetyczne są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Kolbuszowa źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia:
 - linie wysokiego napięcia (110 kV) Nowa Dęba – Kolbuszowa; • Rzeszów – Kolbuszowa; • Głogów – Rzeszów; • Rzeszów – Rzeszów Baranówka; • Rzeszów – Rzeszów Zaczernie; • Rzeszów – Budy Głogowskie; • Rzeszów – Rzeszów EC tor II; • Rzeszów – Sokołów.
 - stacja elektroenergetyczna 400/110 kV Rzeszów
 - dwutorowa linia 400 kV Rzeszów – Skawina/Tarnów
 - jednotorowe linie 400 kV Rzeszów – Połaniec, Rzeszów – Krosno Iskrzynia oraz Rzeszów – Chmielnicka (Ukraina),
 - jednotorowa linia 220 kV Boguchwała – Chmielów.
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,

- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Kolbuszowa:

Sieć	Miejscowość	Adres	Technologie	ID stacji
Play (26006)	Kolbuszowa Górna gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex/On Tower	5G2100 LTE1800 LTE2100 LTE2600 LTE800	KOB7103
Orange (26003)	Przedbórz gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex/On Tower	GSM900 LTE800	T-57512
Plus (26001)	Kolbuszowa	ul. ks. Ludwika Ruczki 14 - wieża Cellnex/Towerlink	GSM1800 GSM900 LTE1800 LTE2600 LTE900 UMTS2100 UMTS900	BT20620
Play (26006)	Przedbórz gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex / On Tower	LTE1800 LTE800 UMTS900	KOB7003
T-Mobile (26002)	Przedbórz gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex / On Tower	GSM900 LTE800	57512
Play (26006)	Kolbuszowa	ul. ks. Ludwika Ruczki 14 - wieża Cellnex / Towerlink	GSM900 LTE1800 LTE2600 UMTS900	KOB3801
Play (26006)	Kolbuszowa	ul. Żytia - wieża kratowa Cellnex / On Tower	LTE1800 LTE2100 LTE800	KOB3701
Orange (26003)	Widelka gm. Kolbuszowa	wieża T-Mobile	GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800	T-58227
Play (26006)	Świerczów gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex / On Tower	GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800	KOB3901
Play (26006)	Kupno gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex / On Tower	GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800	KOB3302
Plus (26001)	Kolbuszowa	ul. Grunwaldzka 4 - Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II	LTE1800 LTE2600 LTE900 UMTS900	BT20705
Plus (26001)	Widelka gm. Kolbuszowa	wieża T-Mobile	GSM900 LTE1800 LTE900 UMTS900	BT20360
T-Mobile (26002)	Widelka gm. Kolbuszowa	wieża T-Mobile	GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800 LTE900	58227
Plus (26001)	Domatków gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex / Towerlink	GSM900 LTE1800 LTE2600 LTE900 UMTS900	BT24662
Plus (26001)	Poręby Kupieńskie gm. Kolbuszowa	wieża Cellnex / Towerlink (dawniej Orange)	LTE1800 LTE900 UMTS900	BT20700
Play (26006)	Kolbuszowa	ul. ks. Ludwika Ruczki 14 - wieża Cellnex / Towerlink	LTE2100 LTE800	KOB3801
Plus (26001)	Kolbuszowa	ul. ks. Ludwika Ruczki 14 - wieża Cellnex / Towerlink	LTE2600	BT20620
Orange (26003)	Kolbuszowa	ul. Rzeszowska 7 - komin Z.P.O.W "Orzech"	GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800	2141

Sieć	Miejscowość	Adres	Technologie	ID stacji
T-Mobile (26002)	Kolbuszowa	ul. Rzeszowska 7 - komin Z.P.O.W "Orzech"	GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800	50032

Źródło: <https://beta.btsearch.pl/bts/?query=kolbuszowa>

Szata roślinna

Naturalna roślinność analizowanego obszaru została całkowicie odkształcona przez człowieka. Rozwój sprawił, że analizowany obszar został w znacznym stopniu wylesiony. Szata roślinna w analizowanym obszarze pozostaje w ścisłym związku z formami zagospodarowania terenu.

Lasy

Lasy gminy Kolbuszowa położone są w granicach administracyjnych Nadleśnictw Kolbuszowa i Głogów. Nadleśnictwa prowadzą szereg działań związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej, w myśl ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2024 poz. 530 ze zm.). Działania te wykonywane są zgodnie z obowiązującymi Planami Urządzenia Lasu, sporządzonymi na lata 2021-2030 i związane są w szczególności z użytkowaniem lasu, hodowlą lasu, ochroną lasu, edukacją leśną, ochroną przyrody, zarządzaniem lasu, ochroną przeciwpożarową, zwalczaniem szkodnictwa leśnego. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa zlokalizowanych na terenie gminy Kolbuszowa prowadzi Starosta Powiatu Kolbuszowskiego.

Na terenie Nadleśnictwa Kolbuszowa największy udział mają siedliska w stanie zbliżonym do naturalnego - stanowią 69,85% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej. Siedliska zniekształcone zajmują 23,85% powierzchni leśnej. W obrębie siedlisk zniekształconych dominują drzewostany zniekształcone gospodarczo z niedostosowanym typem drzewostanu do siedliska leśnego oraz w mniejszym stopniu drzewostany sosnowe na gruntach porolnych porastające żyzniejsze siedliska. Stan siedlisk ulega systematycznej poprawie.

Na terenie Nadleśnictwa Głogów największy udział mają siedliska w stanie zbliżonym do naturalnego, które zajmują blisko 55% powierzchni leśnej. Siedliska naturalne stanowią 3,03%. Znaczną część mają siedliska zniekształcone, które zajmują 5485,70 ha, co stanowi prawie 42% powierzchni ogólnej siedlisk. Niewielką powierzchnię zajmują siedliska silnie zniekształcone, zdegradowane i zdewastowane, zajmując łącznie powierzchnię 30,07 ha (0,23%). Drzewostany silnie zniekształcone, zdegradowane i zdewastowane zlokalizowane są w miejscach byłych odwiertów gazowych oraz wyrobiskach piasku.

Ekosystemy łąkowe i pastwiska, zadrzewienia i nieużytki o cechach naturalnych

Poza terenami leśnymi, najwyższe wartości przyrodnicze reprezentują łąki, pastwiska oraz nieużytki. Na terenie gminy Kolbuszowa zajmują one ok. 22% powierzchni gminy. Zadrzewienia stanowią natomiast ok. 10% jej powierzchni. Występują one w większości na podmokłych terenach związanych z formami dolinnymi i nielicznymi zadrzewieniami łąkowymi w rejonach rzecznych, tworząc ważne dla zwierząt płaty ekologiczne. Z obszarami tymi związane jest istnienie często rzadkich gatunków flory i fauny oraz wielu innych decydujących o różnorodności biologicznej środowiska. Ich wysoka wartość przyrodnicza wynika również z ich stosunkowo ekstensywnego użytkowania i wysokiego zróżnicowania gatunkowego. Ekosystemy łąkowe z zadrzewieniami cechują się dobrymi zdolnościami regeneracyjnymi, wykazując się też wysoką odpornością na degradację. Należy pamiętać, że przeznaczanie łąk na grunty rolne lub inne formy zagospodarowania doprowadza do całkowitego zniszczenia półnaturalnej szaty roślinnej, a więc sytuacji, w której regeneracja jest bardzo trudna. Podobnie w przypadku zaniechania koszenia czy wypasu, zbiorowiska te, na skutek naturalnej sukcesji, mogą zatracić swoje właściwości przyrodnicze.

Zbiorniki wodne i zbiorowiska segetalne

Atutem gminy są cztery kompleksy stawów w: Kłapówce, Kolbuszowej, Weryni i Porębach Kupieńskich. W ich obrębie prowadzona jest gospodarka rybacka, a jednocześnie stanowią one bardzo ważny element biocenozy wodnych. Zbiorniki wodne opanowane zostały przez roślinność wodną, bagienną oraz szuwarową. Podmokłości i mokradła zajmują roślinność charakterystyczna dla niskich torfowisk eutroficznych.

Zdecydowanie największą powierzchnię w gminie Kolbuszowa zajmują zbiorowiska synantropijne, a zwłaszcza segetalne związane z uprawami rolniczymi (ok. 56,51%).

Fauna

Na obszarze gminy Kolbuszowa występuje fauna charakteryzująca się dominacją gatunków nizinnych środkowoeuropejskich. Z południa i południowego wschodu wnikają tu sporadycznie przedstawiciele gatunków górskich i pontyjskich, w szczególności dotyczy to awifauny i ichtiofauny.

2.8. Jakość środowiska, jego zagrożenia i identyfikacja źródeł tych zagrożeń

Rozwój społeczno – gospodarczy wywiera dużą presję na środowisko przyrodnicze, poprzez postępujące procesy urbanizacji, intensywną gospodarkę rolną i działalność produkcyjną – usługową. Stwarza to liczne zagrożenia dla środowiska.

Do głównych zagrożeń środowiska w gminie należą:

- emisja zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb, o charakterze punktowym i liniowym, a także obszarowym,
- niewłaściwe użytkowanie gruntów narażonych na erozję,
- nieuregulowana gospodarka wodno - ściekowa, szczególnie przy rozproszonej zabudowie,
- hałas,
- susza,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy są:

- niska emisja – związana jest z wykorzystywaniem węgla kamiennego jako głównego paliwa do wytwarzania ciepła w gospodarstwach domowych zaopatrywanych z indywidualnych systemów grzewczych. Źródłem niskiej emisji są również małe zakłady przemysłowe. Zakłady posiadające aktualne pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z terenu gminy Kolbuszowa, udzielone przez Starostę Kolbuszowskiego:
 - Zakład Uboju – Przetwórstwo Mięsne „KARKUT” Janusz Karkut, ul. Piłsudskiego 76, 36-100 Kolbuszowa;
 - BISS drukarnia opakowań Barbara Skowrońska, Magdalena Skowrońska, Krzysztof Skowroński spółka cywilna, Kolbuszowa Dolna, ul. Tarnobrzaska 40, 36-100 Kolbuszowa – instalacja zlokalizowana przy ul. Handlowej 4 w Kolbuszowej;
 - „DELTA Skowroński i Skowroński” Spółka Jawna, ul. Krakowska 78b, 36-100 Kolbuszowa;
 - SOLBET KOLBUSZOWA S.A. ul. Kolejowa 10, 36-100 Kolbuszowa;
 - KMF – Furniture Sp. z o.o., ul. Fabryczna 3, 36-100 Kolbuszowa.
- ciągi komunikacyjne, a szczególnie te o większym natężeniu ruchu pojazdów - za najbardziej zagrożone należy uznać tereny zlokalizowane w sąsiedztwie drogi krajowej nr DK9.

Głównymi źródłami degradacji gleb są:

- degradacja gleb w wyniku niewłaściwej gospodarki rolnej (stosowanie monokultur, które prowadzą do zubożenia gleby, stosowanie zbyt intensywnego nawożenia mineralnego oraz nadmiernych ilości chemicznych środków owadobójczych, chwastobójczych i grzybobójczych, osuszanie podmokłych terenów i regulacja rzek obniżająca poziom wód gruntowych),
- nadmierne zakwaszenie gleb na terenach rolnych,
- degradacja środowiska na skutek eksploatacji złóż surowców mineralnych,
- zmniejszenie zawartości materii organicznej w glebach w wyniku zmian klimatycznych,
- stepowanie gleb związane z niedostateczną możliwością regulowania stosunków wodnych gleb w okresach niskich opadów atmosferycznych,
- zanieczyszczenia związane z siecią komunikacji drogowej,
- erozja deszczowa i denudacja szczególnie w terenach o zwiększonych spadkach, potęgowana nieprawidłowymi działaniami człowieka,
- zanieczyszczenia punktowe związane z nieprawidłowym składowaniem odpadów czy magazynowaniem odchodów zwierzęcych,
- czynnikiem trwale degradującym powierzchnię terenu, w tym gleby oraz szatę roślinną jest urbanizacja, postępujący rozwój zabudowy i związane z nim przekształcenie powierzchni ziemi, w tym wzrost ilości powierzchni nieprzepuszczalnych.

Gleby narażone są na procesy degradacji fizycznej (erozja, rozpyływanie gleby), chemicznej (wymywanie składników, zakwaszenie, zanieczyszczenie metalami ciężkimi) oraz biologicznej (spadek zawartości substancji organicznej). Najważniejszymi źródłami przekształcenia i degradacji powierzchni ziemi i jednocześnie zasobów glebowych są: rolnictwo, budownictwo, eksploatacja kopalin, transport samochodowy, gospodarka odpadami, erozja gleby oraz deficyt wody (susza). Erozja wodna i wietrzna gleb uwarunkowana jest m.in. poprzez nadmierną eksploatację terenów uprawowych, niewłaściwą gospodarkę rolną, wycinanie lasów, nadmierny wypas i niewłaściwą gospodarkę wodną.

Obszary najbardziej narażone na erozję wodną gleb to na terenie gminy strefy krawędziowe dolin rzek. Jednak są to procesy naturalne i nie należy postrzegać ich jako czynników degradujących powierzchnię ziemi wymagających regeneracji.

Erozja eoliczna występuje na odsłoniętej, przesuszonej powierzchni gleby rozwiniętej na podłożu piaszczystym. Erozja gleby zmniejsza jej wartość użytkową. Dlatego należy podjąć odpowiednie zabiegi w celu ochrony obszarów rolniczych przed jej ujemnymi skutkami. Jednym z podstawowych zabiegów, poza zabiegami agrotechnicznymi, jest fitomelioracja, tj. racjonalne zalesianie i zadrzewianie obszaru. Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrekultywowanych na cele rolne zobowiązany jest do przeciwdziałania degradacji gleb, w tym szczególnie erozji.

Poważnym zagrożeniem dla gleb jest ich zanieczyszczenie, którego głównymi źródłami są: przemysł, energetyka, komunikacja i rolnictwo. Zanieczyszczenie gleb w gminie występuje lokalnie, wokół lub wzdłuż źródeł emisji. Zmiany zachodzące w środowisku glebowym są kontrolowane w oparciu o sieci monitoringu: krajowego, regionalnego i lokalnego.

Zgodnie z wcześniejszymi zapisami, gleby na terenie gminy charakteryzują się ogólnie niskim stopniem zanieczyszczenia. Stan ich czystości należy określić jako naturalny i niski, a więc zapewniający zdrową produkcję roślinną. Tereny o wysokiej przydatności rolniczej powinny być chronione przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze.

Głównym źródłem degradacji wód powierzchniowych jest:

- nieuregulowana gospodarka ściekowa
- intensywna chemizacja rolnictwa przyczyniające się do eutrofizacji wód,
- zanieczyszczenia obszarowe – spływy powierzchniowe z użytków rolnych, spowodowane niewłaściwym stosowaniem nawozów sztucznych i organicznych oraz środków ochrony roślin,
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy w gospodarstwach rolnych,
- dzikie wysypiska w ciekach wodnych oraz na powierzchni terenu,
- wzrost ilości powierzchni nieprzepuszczalnych, przyspieszających odpływ wody z danej zlewni,

Stan czystości wód uzależniony jest od zanieczyszczeń punktowych i obszarowych oraz sposobu gospodarowania w poszczególnych zlewniach. Zanieczyszczenia punktowe dotyczą zaniedbań w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej bezpośrednich zrzutów ścieków do wód. Zanieczyszczenia obszarowe, powstają zwłaszcza w wyniku rolniczego wykorzystania terenu. Głównymi źródłami tego typu zanieczyszczeń są mineralne i organiczne nawozy stosowane do uprawy roślin. Związki biogenne w glebie pochodzą, poza nawożeniem, z opadów atmosferycznych oraz naturalnych procesów rozkładu materii organicznej i wietrzenia skał macierzystych gleb. Wprowadzane do wód ładunki ze zlewni rolniczych, przeważają niekiedy zanieczyszczenia trafiające wraz ze ściekami przemysłowymi lub bytowo-gospodarczymi. Istotne są także zanieczyszczenia zawarte w ściekach odprowadzanych z nieskanalizowanych terenów zabudowanych do najbliższych cieków.

Głównymi źródłami degradacji wód podziemnych są:

- nieuregulowana do końca gospodarka ściekowa i nie zawsze prawidłowa gospodarka odpadami,
- brak miejscami naturalnej izolacji pierwszego poziomu wód gruntowych,
- zanieczyszczenia obszarowe.

Na analizowanym obszarze występuje niewielki fragment głównego zbiornika wód podziemnych nr 426.

Należy podejmować działania nad ograniczaniem spływu do wód zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego (nadmiar nawozów sztucznych i środków ochrony roślin) i ich przenikaniem do gruntu i wód podziemnych. Na wszystkich terenach otwartych – użytkowanych rolniczo należy wprowadzać różne formy zieleni. Zielen ta oprócz funkcji krajobrazowej będzie pełniła funkcję izolacyjną i ochronną.

Źródła degradacji klimatu akustycznego:

- hałas komunikacyjny prowadzący do obniżenia jakości życia mieszkańców znajdujących się w zasięgu jego oddziaływania, związany z ciągami komunikacji samochodowej o znacznym natężeniu ruchu; na stopień jego uciążliwości wpływ ma słaba jakość nawierzchni dróg, nie zadowalający stanu techniczny pojazdów oraz zwiększająca się intensywność ruchu pojazdów, przy niedostatecznej jego płynności,
- hałasy punktowe.

Zagrożenie suszą

Polska zalicza się do krajów o małych zasobach wodnych. Najbardziej na susze narażone są obszary nizinne Polski. Niedobory wody mogą występować także na obszarach silnie zurbanizowanych i uprzemysłowionych na południu Polski.

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą. Plan przeciwdziałania skutkom suszy przedstawia stopień narażenia wystąpienia suszy wraz z listą zadań inwestycyjnych z Programu Planowanych Inwestycji służących zwiększeniu retencji oraz wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy. Zadania te są wyszczególnione są dla konkretnych cieków wraz z wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego za realizację (Oddział RZGW).

Susze towarzyszyły ludzkości od zawsze. Jest to zjawisko rozwijające się stopniowo. Najpierw pojawia się susza atmosferyczna wywołana brakiem opadów atmosferycznych lub niewielką ich ilością przez dłuższy czas. Susza atmosferyczna prowadzi do powstania suszy glebowej, której efektem jest niedobór wody w glebie. W przypadku dalszego wydłużania się okresu bezopadowego lub z niewielką ilością opadu dochodzi do powstania suszy hydrologicznej, która przejawia się obniżeniem poziomu wody w zbiornikach wodnych, rzekach oraz zwierciadła wód podziemnych.

W granicach Gminy Kolbuszowa stwierdzono:

Zagrożenie suszą atmosferyczną → klasa III silnie zagrożone

Zagrożenie suszą rolniczą → klasa I słabo zagrożone

Zagrożenie suszą hydrogeologiczną → klasa II umiarkowanie zagrożone i w części południowej gminy klasa III silnie zagrożone

Zagrożenie suszą hydrologiczną → południowa i centralna część gminy klasa I słabo zagrożone, niewielki fragment w północnej części gminy klasa III silnie zagrożone, pozostała część gminy klasa II umiarkowanie zagrożone

Łączne zagrożenie suszą → umiarkowanie zagrożone suszą z niewielkimi obszarami słabo zagrożonymi suszą.

Do rozwoju suszy przyczynia się niestety działalność ludzka – przemysł wydobywczy, nadmierna eksploatacja zasobów wodnych, wylesianie, osuszanie terenów podmokłych, stosowanie nieprzepuszczalnych dla wody materiałów do pokrycia podłoża.

Środowisko naturalne również odczuwa negatywne skutki długotrwałej suszy. Pogarsza się jakość wód powierzchniowych, zagrożona jest egzystencja roślin i zwierząt, zmniejsza się bioróżnorodność. W przypadku wieloletnich niedoborów opadów może dojść do zmiany formacji roślinnych. Na stepach, sawannach może dojść do zaniku szaty roślinnej i w rezultacie procesu pustyńnienia.

Bardzo niebezpiecznym zjawiskiem, do którego przyczynia się susza są pożary. Niszczą szatę roślinną i zabijają zwierzęta, spaleni ulegają obiekty stworzone przez człowieka i pojawia się nawet zagrożenie życia ludzkiego. Przyczyną pożarów w przeszło 90% przypadków jest umyślna lub nieumyślna działalność człowieka. Naturalne pożary mogą być wywołane przez piorun lub samozapłon wydobywającego się z podłoża metanu.

W celu zmniejszenia negatywnych skutków suszy konieczne jest podjęcie pilnych działań w tym zakresie, w tym w szczególności:

- zwiększenie retencji wód poprzez budowę zbiorników i obiektów służących do gromadzenia wód (w tym szczególności tzw. małej retencji możliwej do realizacji przez mieszkańców),
- realizacja prac związanych z budową lub przebudową urządzeń melioracyjnych, tak aby spełniały funkcję nawadniająco-odwadniającą,
- dostosowanie struktury upraw, agrotechniki i gatunków w rolnictwie do występującego deficytu wód i zmian temperatury powietrza oraz prowadzenie nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych,
- wprowadzenie w dokumentach regulujących zapisy urbanistyczne warunków konieczności zachowania odpowiedniej powierzchni biologicznie czynnej umożliwiającej wchłanianie nadmiaru wód i zachęcanie do retencjonowania wód opadowych i roztopowych.

Nadzwyczajne zagrożenia

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy albo klęski o charakterze naturalnym (powodzie, huragany, trzęsienia ziemi) albo katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi jak: uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp. zwane poważnymi awariami.

Cechami charakterystycznymi zdarzeń związanych z poważnymi awariami jest ich niepowtarzalność, losowość, wieloprzyczynowość i różnorodność bezpośrednich skutków. Mogą one powodować zagrożenie zdrowia i życia ludzi, degradację środowiska czy też poważne straty gospodarcze.

W ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U.2024.54 t.j.), w tytule IV „Poważne awarie” zawarte są przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii i poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz obowiązki organów administracji związane z awariami. Zgodnie z definicją zawartą w/w ustawie mówiąc o:

a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”. Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska wprowadza dwie kategorie obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- zakłady o zwiększonym ryzyku;
- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Kwalifikacja zakładu do jednej z tych kategorii związana jest z ilością substancji niebezpiecznych znajdujących się w obiekcie. Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 poz. 138).

Zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Dotyczy to np. paliw płynnych, które przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie zlokalizowane są stacje paliw płynnych. Na terenie gminy Kolbuszowa znajduje się jeden zakład zakwalifikowany do Zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR): PKN ORLEN S.A. w Płocku – Terminal Paliw nr 02 w Widelce, Widelka 869, 36-145 Widelka. Od 2018 r. PKN ORLEN S.A. w Płocku – Terminal Paliw nr 02 w Widelce, Widelka 869, 36-145 Widelka był kontrolowany przez inspektorów WIOŚ w Rzeszowie Delegatury w Tarnobrzegu trzykrotnie pod kątem spełniania wymogów bezpieczeństwa i prewencji. Były to kontrole w okresie: 16-25 października 2018 r.; 27 października – 11 listopada 2021 r. oraz 17 – 24 maja 2022 r. Kontrole

obejmujące zagadnienia w zakresie poważnych awarii pod kątem spełniania wymogów bezpieczeństwa i prewencji nie wykazały nieprawidłowości, w związku z powyższym nie wydawano żadnych decyzji administracyjnych oraz zaleceń pokontrolnych w tym obszarze.

Od 2018 r. nie wpłynęły żadne zgłoszenia o wystąpieniu na terenie gminy Kolbuszowa zdarzeń o znamionach poważnych awarii lub poważnych awarii przemysłowych, w rozumieniu art. 3 pkt 23 i 24 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54).

3. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Odporność poszczególnych elementów środowiska na degradację (rozpatrywana przez pryzmat siedlisk przyrodniczych) oraz ich zdolność do regeneracji jest bardzo zróżnicowana. Największą wrażliwością cechują się układy o charakterze stenotopowym, dla których wystąpienia niezbędne są specyficzne warunki abiotyczne.

Występujące w granicach opracowania zbiorowiska leśne można uznać za układy stosunkowo stabilne. Najmniejszą podatnością na zaburzenia, a jednocześnie największą zdolnością do regeneracji w przypadku zaburzeń i zajmowania nowych siedlisk, cechują się zbiorowiska ruderalne, dywanowe i ksenospontaniczne. Fitocenozy tego typu składają się z roślin: o zdolności do szybkiego rozprzestrzeniania się i opanowywania środowiska, dzięki dynamicznemu i wielokierunkowemu wzrostowi organów podziemnych czy obfitej produkcji nasion, wytrzymałych na suszę i wydeptywanie. Wszystkie te elementy wpływają na ich powszechność w środowisku miejskim i powiększanie zajmowanej powierzchni w miarę wzrostu w mieście udziału terenów silnie przekształconych, zabudowanych i porzuconych.

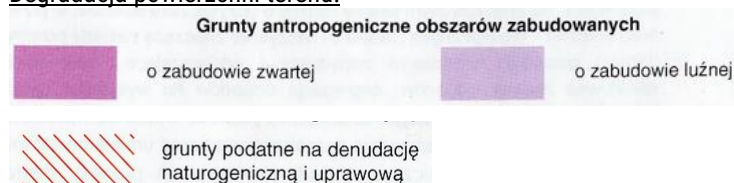
Elementy środowiska abiotycznego są ogólnie dość mocno podatne na degradację, ale w większości przypadków ich regeneracja następuje szybko po ustaniu antropopresji.

Jakość powietrza atmosferycznego ściśle koreluje z bieżącą emisją zanieczyszczeń oraz warunkami pogodowymi. Zmienia się w zależności od panujących warunków anemologicznych oraz w cyklu sezonowym. Najtrudniejsza jest regeneracja gleb. W przypadku mechanicznego zniszczenia profilu glebowego w miejsce wykształconej poprzednio gleby tworzy się gleba inicjalna. Naturalny proces ponownego wytworzenia się pełnowartościowej warstwy glebowej trwa od kilkuset do kilku tysięcy lat. W przypadku skażenia chemicznego, proces samooczyszczania trwa z reguły wiele lat. Samooczyszczanie się gleby z metali ciężkich to proces trwający ponad 100 lat. Zasób ten należy więc traktować jako słabo odnawialny, ponieważ potrzebuje długiego okresu do wytworzenia.

Istotnym źródłem danych na temat stanu środowiska jest mapa sozologiczna będąca mapą tematyczną przedstawiającą stan środowiska przyrodniczego oraz przyczyny i skutki – tak negatywnych, jak i pozytywnych – przemian zachodzących w środowisku pod wpływem różnego rodzaju procesów, w tym działalności człowieka, a także sposoby ochrony naturalnych wartości tego środowiska.

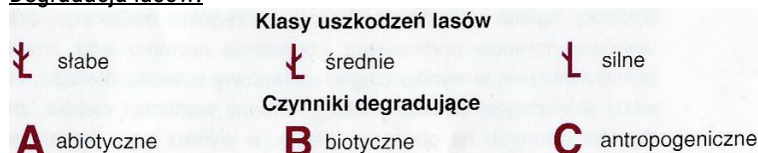
Mapa sozologiczna analizowanego terenu wskazuje na możliwość występowania tu elementów środowiska podlegających degradacji takich jak:

Degradacja powierzchni terenu:

Grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową – grunty stanowiące część użytków rolnych (głównie gruntów ornych), położonych na terenach o nachyleniu powyżej 4° (w przypadku gleb lessowych i lessowatych, pyłowych, rędzin) lub 8° (w przypadku piasków naglinowych, gleb gliniastych i ilastych, nierędzinowych gleb szkieletowych), na których występują procesy erozyjne o charakterze zmywowym, doprowadzające do wytworzenia rzeźby o cechach erozyjnych, o czym świadczą sfałowanie zboczy i powstawanie wąwozów. Na terenach leśnych znak ten należy traktować jako potencjalne zagrożenie, związane np. z wylesieniem. Jak również tereny podatne na erozję wietrzną (np. takie na których występują utwory mało spoiste jak piaski luźne i luźne pylaste, lessy).

Degradacja lasów:

Powierzchnie leśne o średnio uszkodzonym drzewostanie – powierzchnie leśne obejmujące drugi stopień (powyżej 20% do 50% uszkodzeń, czyli praktycznie 30%, 40% lub 50% uszkodzeń).

Czynniki degradujące – **C antropogeniczne**

monitoringu środowiska dopiero w ostatnich 2-3 dekadach, brak jest informacji o pełnym przebiegu wielu procesów regeneracyjnych zachodzących w środowisku przyrodniczym.

Ocena wrażliwości elementów struktury ekologicznej na oddziaływanie najpowszechniejszych zanieczyszczeń atmosferycznych

Mało odporne	Średnio odporne	Odporne
• Drzewostany leśne i parkowe: sosnowe, modrzewiowe, brzozowe, topolowe; • Ostoje rzadkich gatunków roślin i zwierząt;	• Łąki i pastwiska; • Tereny hydrogeniczne; • Drzewostany leśne i parkowe iglaste (poza sosnowymi i modrzewiowymi); • Szuwary przybrzeżne;	• Zieleń nieurządzona; • Drzewostany leśne i parkowe liściaste (poza brzozowymi i topolowymi);

Zdolność do regeneracji wszystkich elementów środowiska nie jest możliwa, na przykład w przypadku powstania nowych, trwałych obiektów kubaturowych, walory krajobrazowe zostaną utracone bezpowrotnie. Ukształtowane na analizowanym obszarze środowisko jest poddawane stałej presji antropogenicznej w wyniku działalności gospodarczej, rolniczej i wydobywczej. Dokonane dotychczas zmiany są w większości nieodwracalne. Zagospodarowanie obszaru, nie pozwala na pełną regenerację środowiska w sensie powrotu do stanu naturalnego.

Ocenę wrażliwości na degradację elementów struktury ekologicznej obszaru, przedstawiono poniżej.

Elementy środowiska przyrodniczego	ELEMENTY STRUKTURY EKOLOGICZNEJ TERENU		
	wrażliwe na degradację	średnio wrażliwe na degradację	mało wrażliwe lub niewrażliwe na degradację
ABIOTYCZNE	• warunki mezoklimatyczne, • występowanie niskich inwersji, • klimat akustyczny,	• gleby klas bonitacyjnych III - IVa, • drzewostany leśne na niewłaściwym siedlisku, • zbiorowiska zaroślowe • trwałe użytki zielone	• grunty antropogeniczne przekształcone mechanicznie i/lub chemicznie, • tereny o nachyleniu 0-5°, • pastwiska, • trwałe użytki zielone, • zieleń urządzona
BIOTYCZNE	• zbiorowiska roślinne objęte ochroną, • zwierzęta objęte ochroną gatunkową, • otoczenie gniazd ptaków chronionych, • ekosystemy wodne	• zieleń nieurządzona, • zbiorowiska segetalne (upraw rolnych) i ruderalnych,	• zbiorowiska segetalne, • roślinność synantropijna, • fauna synantropijna

Przyjmuje się, że regeneracja w środowisku następuje wyłącznie pod wpływem procesów naturalnych. W przypadkach, gdy przyroda „nie poradzi sobie sama”, celowe działania człowieka mogą znacznie przyspieszyć regenerację środowiska. Skala czasu niezbędnego dla osiągnięcia oczekiwanego efektu regeneracji stanu danego elementu środowiska przyrodniczego, jest wyraźnie zróżnicowana.

Regeneracja krótkoterminowa – do 50 lat na uzyskanie spodziewanych efektów – dotyczy:

- wód powierzchniowych,
- jakości stanu atmosfery,
- roślinności pól uprawnych i łąk,
- zadrzewień i zakrzewień dolinnych,
- roślinności spontanicznej i synantropijnej w obszarach osiedlowych.

Regeneracja długoterminowa – powyżej 50 lat – dotyczy:

- rekultywacji gleb,
- przebudowa drzewostanów,
- zalesianie gruntów porolnych,
- naturalnej sukcesji roślinnej.

Regeneracja w skali historycznej – powyżej 100 lat – dotyczy:

- samooczyszczania wód podziemnych,
- detoksykacji gleb.

W procesach regeneracji przyrodniczej, podstawowe znaczenie posiadają procesy przyrodnicze naturalne, jednak, że w przypadku większości analizowanych elementów środowiska, niezbędne jest wykorzystanie także technicznych działań człowieka. Działania takie mogą znacząco wpływać na przyspieszenie przebiegu procesów regeneracji środowiska. Regeneracja przyrodniczych elementów środowiska, rzadko pozwala osiągnąć stan w pełni identyczny z naturalnym, początkowym.

Morfologia terenu

Rzeźba terenu o ile nie jest poddawana intensywnym procesom geomorfologicznym, jest jednym z najbardziej odpornych elementów środowiska. Zasadnicze rysy rzeźby, ze względu na litologię podłoża, nie zmieniają się. W granicach gminy Kolbuszowa nie występują osuwiska oraz obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.

Do podstawowych przekształceń powierzchni gruntu na obszarze opracowania należą:

- geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu typowe dla terenów zabudowy, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej itp.;
- przekształcenia związane z infrastrukturą komunikacyjną, w tym nasypy i wykopy;
- przekształcenia związane z systemem melioracyjnym;
- przekształcenia właściwości fizykochemicznych gleb związane z zabiegami agrotechnicznymi na terenach użytkowanych rolniczo.

Gleby

Gleby wykazują stosunkowo znaczną zdolność do regeneracji pod warunkiem ustąpienia działania czynnika degradującego oraz zastosowaniu czynników wspomagających. Zanieczyszczenia zakumulowane przez glebę, w znaczniej mierze nie podlegają już migracji. Pewna ich część może zostać usunięta wraz ze spływem wód powierzchniowych bądź przemieszczać się w głąb wraz z wodami podziemnymi. Część natomiast może być związana przez rośliny i mikroorganizmy glebowe.

Odporność gleb zależy od: przyspieszenia naturalnych procesów geodynamicznych (agrotechnika, odlesianie), odwadniania gleb hydrogenicznych w dolinach, wprowadzanych do gleb zanieczyszczeń przekraczających zdolności absorpcyjne podłoża, intensywności urbanizacji. Najmniej odporne są, zatem gleby leżące w dolinach rzek oraz rejony agrocenoz.

Wody powierzchniowe i podziemne

Hydrosfera jest komponentem bardzo delikatnym i stosunkowo najbardziej narażonym na trwałe zmiany. Wynika to z warunków krążenia wody, niepełnego rozpoznania stosunków wodnych, a przede wszystkim nieświadomości zmian, które często objawiają się po bardzo długim okresie. Jednocześnie jest to element środowiska geograficznego, który szybko regeneruje się po ustaniu uciążliwości. Tempo tych procesów zależy od ładunku dostarczanych zanieczyszczeń, stopnia ich rozcieńczenia, prędkości sedymentacji zawiesin, stopnia adsorpcji i mineralizacji zanieczyszczeń przez organizmy żywe, zawartości tlenu w wodzie, pH, temperatury, warunków klimatycznych oraz charakteru rzeki. Przywrócenie, co najmniej dobrej jakości wody możliwe jest po usunięciu źródła dopływu cieków nieoczyszczonych do cieków. Stąd bardzo ważna jest prawidłowa organizacja gospodarki komunalnej.

Wody podziemne znacznie trudniej poddają się regeneracji. Procesy samooczyszczania w warstwie wodonośnej są utrudnione ze względu na bardzo długi czas wymiany wód w zbiornikach podziemnych lub ich bezprzepływowy charakter. Zachodzą one na bardzo małą skalę i w znacznym przedziale czasowym lub nie zachodzą wcale.

Powietrze

W gminie Kolbuszowa, ze względu na położenie, jakość powietrza atmosferycznego kształtuje lokalna emisja zanieczyszczeń. Warunki aerosanitarne są zdeterminowane przez tzw. emisję niską z istniejących terenów zabudowy (zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej) oraz ruchu pojazdów samochodowych i maszyn rolniczych.

Zdolność powietrza do samooczyszczania zależy od stopnia antropogenizacji obszaru, rodzaju pokrycia powierzchni szatą roślinną czy od warunków fizycznogeograficznych. Na terenach rolniczych oraz zabudowanych, stwierdza się mniejsze zdolności do regeneracji powietrza niż nad terenami leśnymi.

Stan poszczególnych komponentów środowiska w zasięgu gminy Kolbuszowa jest zróżnicowany, jednak na ogół charakteryzuje się mniejszym, w odniesieniu do województwa i kraju stopniem degradacji i zanieczyszczenia.

Odnosi się to w szczególności do:

- wysokiej różnorodności przyrodniczej (krajobrazowej, siedliskowej i gatunkowej),
- występowania wielu ekosystemów naturalnych i półnaturalnych,
- niskiego stopnia zanieczyszczenia gleb i dobrej jakości powietrza. Zachowaniu tych walorów służy m.in.:
 - stała poprawa infrastruktury służącej ochronie środowiska,
 - objęcie znacznej części obszaru gminy różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu,
 - średni poziom chemizacji środowiska,
 - mały stopień urbanizacji i mała gęstość zaludnienia.

3.2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych

Obszar Gminy Kolbuszowa pod względem stanu środowiska został szczegółowo opisany w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania. Poniżej przedstawiono ocenę stanu ochrony jego poszczególnych elementów:

Surowce naturalne:

Udokumentowane złoża kopalin powinny być chronione ze względu na ich perspektywiczną eksploatację. W obrębie gminy Kolbuszowa stwierdzono występowanie złóż ilów przydatnych do produkcji ceramiki budowlanej. Złoże ilów w Kupnie stanowi bazę dla istniejącego Zakładu Ceramiki Budowlanej. Drugie udokumentowane złożo ilów występuje w Kolbuszowej. Piaski wydumowe są lokalnie eksploatowane dla miejscowych potrzeb przez właścicieli gruntów. Złoża ich nie były dotąd przedmiotem badań surowcowych. Również dla celów lokalnych są eksploatowane płytko występujące soczewki żwirów polodowcowych. W gminie Kolbuszowa eksploatowane są złoża gazu ziemnego zgodnie z koncesją uzyskaną przez PGNiG S.A. Oddział Sanocki Górnictwa Nafty i Gazu. Dla tego złoża utworzono obszar i teren górniczy „Kupno” zgodnie z koncesją wydaną przez Ministra Środowiska nr 7/2007 z dnia 8.03.2007 r.

Zgodnie z art. 95 Prawa geologicznego i górniczego w celu ochrony udokumentowanych złóż kopalin ujawnia się je w planie ogólnym i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 125 ustawy Prawo ochrony środowiska „Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących”.

Ochrona złóż kopalin, zdaniem Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk, stanowi zespół działań zarządzania zasobami mających na celu umożliwienie jak najdłuższego i racjonalnego gospodarczo korzystania z zasobów kopalin w szczególności:

- prawidłowe określenie obszarów perspektywicznych występowania złóż kopalin oraz rozpoznanie i dokumentowanie złóż, zgodne z zasadami wiedzy geologicznej,
- zachowanie możliwości gospodarczego wykorzystania rozpoznanych zasobów kopalin, poprzez zabezpieczenie terenów złożowych dla ich eksploatacji,
- ograniczanie przeznaczania terenów występowania złóż na cele wykluczające możliwość ich eksploatacji,
- koordynacja planów zagospodarowania przestrzennego z polityką zagospodarowywania złóż,
- zapobieganie działaniom powodującym degradację złoża lub prowadzącym do utrudnienia możliwej jego eksploatacji i racjonalnego jego wykorzystania,
- oszczędną gospodarkę poszczególnymi złożami zapewniającą możliwość długotrwałego ich użytkowania prowadzoną na wszystkich etapach,
- racjonalne, możliwie najlepsze wykorzystanie kopalin, zgodnie z ich jakością,
- wykorzystanie kopalin towarzyszących.

Zasoby wodne

Wody powierzchniowe i podziemne objęte są ochroną zgodnie z Prawem wodnym na zasadach ogólnych.

Teren gminy nie należy do zasobnych w wody powierzchniowe i podziemne. Większość obszaru gminy leży w dorzeczu Łęgu, dopływu Wisły, zaś samo południe w dorzeczu Wisłoki i Wisłoka. Na terenie gminy znajduje się dział wód tych rzek oraz obszar źródłowy rzeki Tuszymki dopływu Wisłoki. Północną granicą gminy płynie Przyrwa, której dopływami są Świerczówka i Nil.

Na terenie miejscowości Widelka i Dworzysko zlokalizowane jest ujęcie wody Widelka. Pobór wody odbywa się na podstawie decyzji Starosty Kolbuszowskiego z dn. 23 lipca 2012 r. w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody z ujęcia w Widelce. Jego maksymalna wydajność to 56 m³/h. Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych o głębokości: 23,7 m (S1), 23,5 m (S2) i 21,0 m (S3). Zgodnie z Rozporządzeniem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 12 września 2016 r. dla ww. ujęcia wody podziemnej ustanowiono strefę ochronną składającą się z terenu ochrony bezpośredniej oraz pośredniej. Ponadto przedmiotowe ujęcie podłączone jest do Stacji Uzdatniania Wody znajdującej się w Widelce.

Zdolność produkcyjna ujęcia i stacji wynosi 1200 m³/d, średnio 50 m³/h.

Istotnym zasobem naturalnym analizowanego terenu są wody podziemne. W północnej części gminy znajduje się zbiornik wód podziemnych GZWP nr 426. Zagrożeniem dla zasobu są zanieczyszczenia związane z składowaniem odpadów lub wylewaniem nieczystości do gruntu, lub produkcją rolniczą związaną z nawożeniem i przemysłową hodowlą zwierząt. Zagrożeniem są także niekontrolowane użytkowanie terenu oraz niesprawne systemy sanitarne, w tym rozpraszanie zabudowy funkcjonującej poza systemem wodno-kanalizacyjnym gminy. Ochrona zasobów GZWP nr 426 wymaga niedopuszczenia do infiltracji zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego, a także zachowania właściwych warunków zasilania wód podziemnych w strefach zasilania. W strefach o bardzo wysokim i wysokim stopniu zagrożenia zanieczyszczeniem poziomu wodonośnego należy wykluczyć możliwość lokalizacji przedsięwzięć wiążących się z istotnym potencjalnym zagrożeniem dla wód podziemnych.

Fauna i flora

Flora i fauna podlegają ochronie na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o ochronie przyrody.

Ustawa o ochronie przyrody wprowadziła ochronę gatunkową w celu zabezpieczenia „dziko występujących roślin lub zwierząt oraz ich siedlisk, a w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.”

Na obszarze gminy Kolbuszowa występuje fauna charakteryzująca się dominacją gatunków nizinnych środkowoeuropejskich. Z południa i południowego wschodu wnikają tu sporadycznie przedstawiciele gatunków górskich i pontyjskich, w szczególności dotyczy to awifauny i ichtiofauny.

Grunty rolne i leśne

Grunty rolne i leśne podlegają ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ich ochrona polega m.in. na ograniczeniu przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, a także na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji oraz poddawaniu rekultywacji gleb zdegradowanych,

Na terenie opracowania grunty leśne stanowią 34,6% obszaru opracowania natomiast grunty rolne klasy III stanowią zaledwie 1,5% areалу gminy, grunty klasy I i II nie występują.

Natura 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Puszcza Sandomierska” PLB180005 na terenie gminy Kolbuszowa obejmuje jej północno - wschodnią i południowo - wschodnią część. W przeszłości teren ten został częściowo odlesiony tworząc obecnie mozaikę lasów i terenów rolniczych. Rolnictwo pozostaje tu w dużym stopniu ekstensywne ze względu na to, że dominują piaszczyste gleby bielcowe. Przez puszcę przepływają rzeki Łęg i Trześniówka, prawobrzeżne dopływy Wisły. Rzeka Łęg wraz z dopływami Przyrwą i Zyzogą zachowały w znacznej części swój naturalny charakter. Dominującym typem użytkowania ziemi są lasy i tereny rolnicze.

Walory krajobrazowe

Ochrona krajobrazu kulturowego odbywa się według takich samych zasad jak ochrona przyrody. Określona jest ustawami: o ochronie dóbr kultury, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o ochronie przyrody.

Miasto i Gmina Kolbuszowa posiada bogate zasoby związane z dziedzictwem kulturowym, w tym kaplica grobowa rodziny Tyszkiewiczów, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej przebiegająca przez Płaskowyż Kolbuszowski oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej. Posiada również bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”.

Cała gmina Kolbuszowa leży na obszarze jednej krainy geograficznej (Płaskowyż Kolbuszowski), która zamieszkiwana była przez jedną grupę etnograficzną – Lasowiaków. Miało to wpływ na stworzenie jednorodnego krajobrazu kulturowego w regionie. Ważnymi częściami składowymi krajobrazu kulturowego są założenia urbanistyczne i ruralistyczne. Układy te powstawały najczęściej w wyniku działalności planistycznej uwzględniającej istniejące ukształtowanie terenu i rozwijały się dalej w oparciu o pierwotne rozplanowanie. Jednak postępująca urbanizacja i działalność inwestycyjna powodują degradację krajobrazu kulturowego gminy i zacieranie różnic. Najsilniej i najszybciej przekształceniom ulega obszar miasta oraz tereny położone w jego sąsiedztwie.

W Gminnym Programie Opieki nad zabytkami miasta i gminy Kolbuszowa na lata 2020 – 2023 (Kolbuszowa 2019) dokonano oceny stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Ogólny stan zachowania zabytków występujących w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Kolbuszowa uznano za dobry.

W zakresie walorów krajobrazowych na szczególną uwagę zasługują:

- historycznie najstarsza część miasta z charakterystyczną zabudową rynku i dominantą wieży kościelnej, będąca najcenniejszym elementem krajobrazu kulturowego, pozwalającym zidentyfikować tożsamość miasta jak i gminy,
- zwarte kompleksy leśne będące pozostałością po puszczy sandomierskiej objęte obszarami chronionego krajobrazu: Mielecko - Kolbuszowsko - Głogowskim na południu i zachodzie gminy, Sokołowsko - Wilczowolskim w płn. - wsch. części gminy oraz będące częścią obszaru Natura 2000.

W celu zachowania i eksponowania atrakcyjności krajobrazu i środowiska kulturowego obszaru gminy należy dążyć do:

- ochrony najważniejszych wartości krajobrazu zabytkowego, obejmującą pełną ochronę treści historycznych, formy i funkcji,
- ochrony najważniejszych wartości krajobrazu kulturowego o walorach naturalnych – przestrzenie leśne obszar chronionego krajobrazu,
- ochrony archeologicznej (miejsca występowania stanowiska archeologicznych),
- zachowania regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,
- celem ochrony punktów widokowych nie należy wprowadzać w ich bezpośrednim otoczeniu zabudowy i innych barier widokowych oraz usunięcie, w przypadku, gdy istnieją, elementów dysharmonizujących. Formami szczególnie ważnymi są wszystkie kościoły występujące na terenie opracowania, kapliczki i krzyże przydrożne wraz z towarzyszącym im starodrzewem.

Lasy w tym lasy ochronne

Do cennych zasobów naturalnych analizowanego obszaru należy zaliczyć również lasy. Zagrożenie dla środowiska leśnego jest wynikiem jednoczesnego oddziaływania wielu czynników powodujących niekorzystne zjawiska i zmiany w stanie zdrowotnym lasów.

W odniesieniu do terenów leśnych analizowanego obszaru szczególną uwagę należy zwrócić przede wszystkim na wdrożenie metod zrównoważonego użytkowania lasów, tak aby pogodzić zgodnie z ideą ekorozwoju produkcyjne i ekologiczne funkcje lasu. Konieczne jest także podjęcie inicjatyw mających na celu odtworzenie i powiększenie terenów leśnych. Podstawowym warunkiem trwałości lasów i wszechstronnej użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej opartej na podstawach ekologicznych. W tym celu niezbędne jest zachowanie i przywracanie zgodności z biotopem biocenozy leśnej, pojmowanej jako całość organizmów roślinnych, zwierzęcych i mikroorganizmów, czyli ewolucyjnie zmieniającym się środowiskiem bytowania tych organizmów.

Okolica Kolbuszowej posiada dość duże skupiska leśne, rosnące na starych siedliskach Puszczy Sandomierskiej. Tworzą one kilkukilometrowej szerokości pierścien otaczający centralną część Płaskowyżu Kolbuszowskiego. Są to lasy przeważnie sosnowe, pochodzące z XIX i XX- wiecznych nasadzeń. Większa część terenów leśnych znajduje się w granicach Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Przyjmuje się następujący stan siedlisk leśnych:

w granicach nadleśnictwa Kolbuszowa:

naturalne i w stanie zbliżonym do naturalnego → 69,85%

zniekształcone → 23,85%

w granicach nadleśnictwa Głogów:

naturalne i w stanie zbliżonym do naturalnego → 57,77%

zniekształcone → 42%

siedliska silnie zniekształcone, zdegradowane i zdewastowane, → (0,23%).

Drzewostany silnie zniekształcone, zdegradowane i zdewastowane zlokalizowane są w miejscach byłych odwiertów gazowych oraz wyrobiskach piasku.

W Gminie Kolbuszowa występują następujące kategorie ochronności:

- lasy wodochronne – u źródeł rzek i potoków, w tym lasy położone między brzegami wód i najbliższymi liniami naturalnymi w terenie,
- lasy trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- lasy obronne.

Lasy stanowią wartość gospodarczą i turystyczno-rekreacyjną. Ponadto chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, stabilizują stoki, chroniąc je przed ruchami masowymi. Regulują stosunki wodne na najbardziej zagrożonych odcinkach, a więc u źródeł rzek i potoków, na wododziałach oraz na brzegach rzek. Pełnią funkcję filtracyjną, oczyszczając wodę z substancji toksycznych i mikroorganizmów szkodliwych dla zdrowia. Spełniają ważną funkcję retencjonowania wód podziemnych i powierzchniowych, zmniejszając spływ wód powierzchniowych.

Ustawa o lasach określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową.

Powietrze

Powietrze jest zasobem rozumianym głównie jako źródło tlenu atmosferycznego, którym człowiek oddycha i który może zostać wykorzystany w procesach technologicznych oraz jako wiatr będący odnawialnym źródłem energii.

Powietrze na terenie gminy nie jest zanieczyszczone w ponadnormatywnym stopniu, a nawet można uznać, że teren gminy należy do obszarów stosunkowo „czystych”, pod tym względem.

Jednakże konieczne jest dalsze zintensyfikowanie działań zmierzających do wprowadzenia proekologicznych systemów grzewczych do ogrzewania zabudowy indywidualnej. Pozwoli to na ograniczenie emisji niskiej, szczególnie uciążliwej w okresach grzewczych.

Stan ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej oraz stan zachowania walorów krajobrazowych w obrębie Gminy Kolbuszowa ocenia się jako właściwy. Łączy on zarówno potrzeby rozwoju społecznego, ekonomicznego jak i ochrony środowiska przyrodniczego.

Ochroną prawną objęte jest całe środowisko terenu w oparciu o przepisy ustaw: Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, Prawo geologiczne i górnicze oraz Ustawy o ochronie przyrody i Ustawy o lasach.

3.3. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Politykę przestrzenną w gminie określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa uchwalone uchwałą X/110/2024 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 11.12.2024 r.

Celem strategicznym określonym w Studium jest rozwój struktur przestrzennych umożliwiający rozwój gminy w powiązaniu z rozwojem powiatu i województwa. Działania te należy realizować w oparciu o zrównoważony rozwój gminy, który został uznany za jeden z celów strategicznych o najszerszym spektrum operacyjnym i zadaniowym.

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną na opisywanym obszarze tworzą:

- strefy otwartych terenów rolnych,
- strefa ekologiczna – zachodnia i południowa część gminy obejmująca dolinę Przyrwy i Nilu oraz zwarte kompleksy leśne,
- jednostki osadnicze z dominującą rolą miasta Kolbuszowa zapewniające obsługę mieszkaniowo – usługową,
- układ komunikacyjny, który tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Gospodarczo gmina ma charakter typowo rolniczy, dzięki wykorzystaniu naturalnych korzystnych warunków glebowo – klimatycznych.

Należy stwierdzić, że obecne użytkowanie i zagospodarowanie jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi:

- gleby korzystne dla prowadzenia produkcji rolniczej w klasach bonitacyjnych podlegających ochronie prawnej przed zmianą użytkowania, wykorzystywane są do intensywnej gospodarki rolnej,
- użytki zielone w dolinach cieków pełnią funkcje przewietrzające i utrzymują właściwe stosunki wodne,
- kompleksy leśne występują na glebach o stosunkowo niskich klasach bonitacyjnych lub w terenach o płytko położonych wodach gruntowych,
- tereny zainwestowane znajdują się w większości na obszarach o korzystnych dla zabudowy warunkach gruntowo – wodnych i klimatycznych.

W gminie nie występują obiekty i funkcje powodujące szczególne zagrożenie dla środowiska. Istniejące niewielkie obiekty produkcyjne związane są głównie branżą budowlaną, handlem hurtowym i detalicznym oraz przetwórstwem rolno – spożywczym i skupiają się w mieście Kolbuszowa. Obecny sposób zagospodarowania rozpatrywanego obszaru można uznać za optymalny, tworzący układ zrównoważony i podlegający bardzo powolnym zmianom przyrodniczym. Te zmiany zależą będą od intensyfikacji produkcji rolniczej oraz stosowanych technik i technologii tej produkcji.

3.4. Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku

Współczesne środowisko od wielu wieków znajduje się pod nasilającą się antropopresją spowodowaną rozwojem gospodarczym. Zmiany w środowisku gminy Kolbuszowa zachodzą w sposób powolny. Ich głównym kierunkiem jest rozwój zabudowy mieszkaniowej. Proces kształtowania się obecnej struktury gminy przebiegał powoli i polegał głównie na rozwoju funkcji rolniczych i leśnych. Ze względu na bardzo dobry stan gleb rolnicza przestrzeń produkcyjna pozostaje bez zmian, co jest pozytywnym zjawiskiem, biorąc pod uwagę fakt częstego odłogowania gruntów rolnych widoczny w wielu miejscach.

W poprzednich rozdziałach scharakteryzowano stan poszczególnych komponentów środowiska oraz zasygnalizowano występowanie zjawisk, mechanizmów i procesów antropogennych, które wywołują różnorodne skutki negatywne.

Obecnie sformułowane zostaną ogólne wnioski, wynikające z przeprowadzonych analiz:

- tereny w większości wykorzystywane są rolniczo zgodnie z predyspozycjami przyrodniczymi,
- stan jakościowy wód powierzchniowych zależy od gospodarki wodno – ściekowej prowadzonej w gminie; należy wyeliminować bezpośrednie zrzuty ścieków nieoczyszczonych i ograniczyć tzw. spływy obszarowe biogenów z obszarów rolniczych i zabudowanych,
- należy prowadzić strefowania zagospodarowania, czyli funkcji terenu, zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi i naczelną zasadą podnoszenia warunków życia mieszkańców (koncentracja zabudowy mieszkaniowej, obsługi infrastrukturalnej, działalności gospodarczej i terenów biologicznie czynnych różnorodnych typów, skupianie przemysłu z dala od zabudowy mieszkaniowej),
- należy harmonizować zagospodarowanie przestrzenne z warunkami przyrodniczymi.

Stan środowiska opisywanego obszaru, stanowiący punkt wyjścia do dalszych etapów prac planistycznych jest korzystny dla wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju. Przekształcenia gminy są ograniczone przestrzennie a stopień intensywności zmian niewielki. Ponadto istnieją warunki ograniczenia uciążliwości i poprawy stanu środowiska do standardów ekorozwoju (stosunków wodnych, lesistości, relacji terenów zabudowanych do biologicznie czynnych).

3.5. Ocena stanu środowiska, zagrożeń i możliwości ich ograniczenia

Stan środowiska został opisany i oceniony powyżej. Można uznać za dość dobry pozostający w równowadze. Nie występują tu szczególne zagrożenia środowiska, które wymagałyby natychmiastowej interwencji.

Pewne ograniczenie lub nawet eliminacja części zagrożeń środowiska jest możliwe przez realizację określonych przedsięwzięć. Znaczne ograniczenie stężenia zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych i gruntowych będzie przynosić istniejąca już kanalizacja oraz jej dalsza rozbudowa, która jest nieustannie prowadzona. Powinien być respektowany zakaz zrzucania ścieków z gospodarstw domowych bezpośrednio do wód powierzchniowych na terenach, do których doprowadzenie kanalizacji nie jest możliwe.

Ograniczenie stosowania nawozów mineralnych, które przedostając się do wód płynących są przyczyną ich nadmiernej eutrofizacji, zależy od kultury rolnej i sposobu użytkowania gruntów. Zaleca się wprowadzenie wzdłuż cieków wolnych od upraw polowych pasów pokrytych naturalną roślinnością, która zatrzymywać będzie część zanieczyszczeń spływających z pól uprawnych.

W celu ograniczenia lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza należy dążyć do wprowadzania systemów i paliw proekologicznych. Dla województwa Podkarpackiego obowiązuje uchwała antysmogowa od 2018 roku, która nakłada obowiązek wymiany starych pozaklasowych kotłów na węgiel i drewno (poniżej 3 lub 4 klasy wg normy PN-EN 303-5:2012).

Ochrona przed hałasem jest przedsięwzięciem trudnym i często wykraczającym poza narzędzia planowania przestrzennego. W przyszłym planowaniu terenów zabudowanych istotne będzie sytuowanie zabudowy wrażliwej na hałas (terenów mieszkaniowych, szkół i przedszkoli) poza zasięgiem szkodliwego hałasu drogowego i kolejowego.

4. PROGNOZA DALSZYCH ZMIAN W ŚRODOWISKU POD WPŁYWEM DOTYCHCZASOWEGO UŻYTKOWANIA

Środowisko przyrodnicze jest elementem podlegającym nieustannym zmianom. Natężenie przekształceń szczególnie wyraźnie zaznacza się na obszarach zurbanizowanych, gdzie poza naturalnymi czynnikami ważną rolę odgrywają oddziaływania antropogeniczne. Prognozując dalsze zmiany zachodzące w środowisku należy założyć postępujący wzrost presji człowieka na środowisko. Nawet przy uwzględnieniu realizacji rozwoju w zgodzie z ideą rozwoju zrównoważonego, wzrost gospodarczy i urbanistyczny będzie wiązał się z ciągłymi zmianami, w tym zmianami o charakterze negatywnym. Na analizowanym obszarze utrwalenie się istniejącego układu funkcjonalno-przestrzennego będzie miało wpływ na dalsze zmiany w środowisku, które będą zachodziły bardzo powoli. Pewne nadzieje na zahamowanie procesów degradacji środowiska wiązać należy z wprowadzaniem norm i przepisów odnośnie do ochrony środowiska i jego zasobów. Dotrzymanie dopuszczalnych norm w zakresie ochrony środowiska spowoduje odwrócenie niekorzystnych tendencji w przeobrażeniu środowiska przyrodniczego. Dotyczy to szczególnie zanieczyszczenia powietrza.

Dalsze zmiany będą w pewnym stopniu stanowić kontynuację dotychczasowych tendencji. Pozostawienie obecnego zagospodarowania terenu prawdopodobnie skutkować będzie przede wszystkim zachowaniem otwartego charakteru gminy Kolbuszowa, z dobrze rozwiniętą siecią powiązań przyrodniczych. Zachowanie rolniczego charakteru gminy, będzie wiązać się z niskim stopniem bioróżnorodności na obszarach rolnych. Antropopresja związana z intensywnym użytkowaniem gleb przyczyniać się będzie do powszechnego występowania gleb o słabym lub średnim stopniu zerodowania oraz gleb wykazujących cechy fizycznej degradacji. Na terenach porolnych pojawi się sukcesja wtórna polegająca na stopniowym odtwarzaniu się naturalnych zbiorowisk roślinnych krzewów i drzew. Lasy na gruntach porolnych są wyjątkowo mało odporne na działanie szkodników (owadów), które znajdują tam dobre warunki do rozwoju. Nieprawidłowo realizowany proces zalesiania gruntów użytkowanych rolniczo nie sprzyja rozwojowi lasu jako ekosystemu naturalnego. Z kolei uprawy na działkach rolnych sąsiadujących z działkami zalesionymi narażone są m.in. na spadek plonów powodowany przez ocienianie, konkurencję korzeniową, przenoszenie chorób roślin, zachwaszczenie i opóźnione dojrzewanie.

Zachowanie dotychczasowego, niskiego stopnia zabudowy w Gminie Kolbuszowa, sprzyjać będzie zachowaniu powiązań przyrodniczych zarówno wewnątrz gminy, jak i powiązań z otoczeniem.

5. PRZYRODNICZE PREDYSPOZYCJE DO KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Przy określaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru należy przyjąć założenie, iż cała działalność gospodarcza człowieka prowadzona na każdym obszarze możliwa jest i opiera się na zasobach powstałych dzięki procesom naturalnym. Stąd dla zapewnienia dalszego długookresowego rozwoju obszaru konieczne jest przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju, dzięki której możliwy będzie dalszy rozwój procesów naturalnych w środowisku i ograniczenie w nim presji antropogenicznej związanej z bytowaniem i działalnością gospodarczą człowieka. Należy także zwrócić uwagę, iż na obszarze Gminy Kolbuszowa nie ma znaczących obszarów, dla których możliwe jest przyjęcie tylko funkcji przyrodniczych, przy istniejących powiązaniach ekosystemów z działalnością gospodarczą. Można przyjąć, co najwyżej, pewien stopień gradacji elementów (obszarów), które przy istniejącym użytkowaniu mogą spełniać także istotne funkcje przyrodnicze.

Przedstawione wyżej cechy poszczególnych elementów środowiska obszaru i ich wzajemnych powiązań pozwalają na przyjęcie i utrwalenie dotychczas istniejącej struktury przyrodniczej, jako podstawy dalszego rozwoju przestrzennego Miasta i Gminy Kolbuszowa. Należy przy tym uwzględnić i objąć ochroną tereny i zasoby, które są podstawą dalszego rozwoju gminy i regionu. Do takich należą:

- zasoby wód podziemnych i powierzchniowych;
- zasoby przyrody ożywionej (kompleksy leśne, leśno-łąkowe).

Najważniejsze funkcje przyrodnicze w gminie pełnią tereny otwarte, niezabudowane, które tworzą powiązany funkcjonalnie i strukturalnie system korytarzy ekologicznych. Główną rolą korytarzy ekologicznych jest umożliwienie przemieszczania się organizmów. Stanowią one również centra bioróżnorodności. Funkcje te są szczególnie istotne ze względu na generowaną przez działalność człowieka fragmentację siedlisk i populacji. Wywołuje to szereg negatywnych skutków w różnorodności biologicznej, począwszy od zmniejszenia zróżnicowania genetycznego w wyniku braku przepływu genów i występowania dryfu genetycznego, aż do zanikania populacji i całych gatunków. Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej oraz prawidłowego funkcjonowania środowiska na terenie gminy należy dolina Przyrwy i Nilu pełniące funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym. Południową część obszaru Gminy Kolbuszowa położona jest w granicach Głównego Korytarza Południowego, w części GKPd-5A (*Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie*), wyznaczonego celem zapewnienia łączności ekologicznej, zarówno w skali całego kraju, jak i w skali europejskiej. Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej oraz prawidłowego funkcjonowania środowiska na terenie gminy należą przede wszystkim obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska jak również, Mielecko-Kolbuszowsko-

Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Sokołowski- Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat Zabłocie, oraz kompleksy lasów w tym lasów ochronnych.

Wspomagające funkcje przyrodnicze pełnią również pozostałe tereny otwarte, w tym:

- tereny rolne,
- tereny łąk i mokradeł,
- zieleń urządzone (cmentarze, parki, tereny sportowe),
- zieleń izolacyjna, zadrzewienia i zakrzewienia m.in. wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

6. OCENA PRZYDATNOŚCI ŚRODOWISKA DLA RÓŻNYCH RODZAJÓW UŻYTKOWANIA I FORM ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU

Decydujący wpływ na wyznaczenie terenów korzystnych i niekorzystnych do zabudowy będą miały przede wszystkim takie czynniki jak: ukształtowanie terenu, poziom wód gruntowych, rodzaj gruntów, ewentualnie zagrożenie procesami geodynamicznymi oraz klimat.

Zgodnie ze strukturą przyrodniczą Miasta i Gminy Kolbuszowa przydatność środowiska do różnych celów kształtuje się następująco:

Tereny predysponowane do pełnienia funkcji mieszkaniowych i usługowych:

- tereny już zabudowane (dogęszczenie zabudowy, luki budowlane),
- tereny w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy,
- tereny posiadające już uzbrojenie techniczne oraz dostęp z dróg publicznych (zminimalizowanie kosztów uzbrojenia terenu),
- nieużytki jak również użytki rolne o najniższych klasach bonitacyjnych, z wyłączeniem gruntów organicznych,
- wyższe klasy bonitacyjne mogą być przeznaczane pod zabudowę jedynie na powiększenie istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę lub w przypadku braku rozwiązań alternatywnych,
- grunty o spadkach do 5%.
- tereny występowania wód gruntowych poniżej 1 m p.p.t.
- tereny poza systemem przyrodniczym gminy,
- tereny o korzystnym topoklimacie (w obszarach wysoczyznowych, na łagodnych stokach o ekspozycji południowej i południowo-zachodniej),
- tereny poza dnami dolin charakteryzującymi się niekorzystnym topoklimatem, zaburzeniami spływu mas powietrza i przewietrzania dolin, zagrożeniami podtopień wodami opadowymi i roztopowymi.

Tereny predysponowane do pełnienia funkcji gospodarczych/usługowych/przemysłowych:

Tereny przeznaczone pod zakłady produkcyjne, bazy, składy i magazyny powinny być wyznaczane:

- w rejonie istniejących już terenów o funkcjach produkcyjno-usługowych tj. w centralnej i wschodniej części miasta oraz centralnych częściach poszczególnych wsi.

Tereny predysponowane do pełnienia funkcji rolniczych i leśnych (z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej rozproszonej).

Znaczna część gminy znajduje się obecnie w użytkowaniu rolnym. Ze względu na wysoką jakość gruntów, jest to na chwilę obecną zalecany sposób ich użytkowania.

Czynnikami sprzyjającymi rozwojowi funkcji rolniczej gminy są:

- korzystna struktura przyrodnicza odznaczająca się wysokim udziałem użytków rolnych,
- duży udział gleb dobrych klas bonitacyjnych,
- korzystny agroklimat,
- dobra jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Z funkcji rolniczej można wyłączyć użytki rolne o znaczeniu marginalnym dla rolnictwa tj. V i VI klasy bonitacyjnej, z wysokim poziomem wód gruntowych, zdegradowane oraz na stromych stokach. Grunty te, z wyjątkiem torfowisk, łąk dolinnych i śródleśnych należy przeznaczyć pod zalesienia. Pod zalesienia można przeznaczyć również wyższe klasy bonitacyjne w obszarach wymagających pilnych działań przeciwozyjnych.

Ochrona zasobów rolnych i leśnych jest podstawowym warunkiem właściwego wykorzystania rolno-leśnej przestrzeni produkcyjnej zgodnym z jej naturalnym potencjałem. Z punktu widzenia przyrodniczego pożądane jest dalsze utrzymywanie, z wyjątkiem gruntów przeznaczonych do zalesień, w dotychczasowym użytkowaniu gruntów rolnych, gdyż są one otwartymi terenami aktywnymi biologicznie o ważnych funkcjach ekologicznych. Konieczne jest również dalsze utrzymywanie w kulturze leśnej dotychczasowych gruntów leśnych, pełniących zarówno funkcje gospodarcze jak i ekologiczne oraz pożądane jest zalesianie w pierwszej kolejności gruntów nieleśnych położonych w obrębie korytarzy ekologicznych.

Prawidłowe i optymalne wykorzystania rolnej przestrzeni produkcyjnej powinno:

- porządkować przestrzeń poprzez zmianę struktury upraw i wyznaczenie granicy rolno-leśnej,
- zachować, w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej, grunty najbardziej wartościowe dla produkcji rolniczej, do gruntów podlegających szczególnej ochronie należy zaliczyć:
 - zwarte kompleksy klasy III i IV,

- podnosić jakość gruntów rolnych poprzez: regulację stosunków wodnych, wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, scalanie, rekultywację terenów zdegradowanych,
- monitorować poziom zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi w celu doboru właściwych upraw.

Gospodarka leśna - działania ograniczające degradację powierzchni ziemi w obszarze o stosunkowo niskim poziomie lesistości:

- na terenach zalesionych: preferowanie w gospodarce leśnej naturalnych, ekologicznych kierunków gospodarowania zasobami poprzez kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej zgodnie z warunkami siedliskowymi, powiększanie różnorodności biologicznej i zachowanie jej trwałości, ustalenie etatów cięć wg potrzeb hodowlanych, uznanie wszystkich lasów za ochronne (wodo- i glebochronne),
- dopuszcza się zwiększanie poziomu lesistości analizowanego terenu poprzez zalesienie przede wszystkim terenów stanowiących trzon systemu przyrodniczego tj. stanowiących część korytarzy ekologicznych oraz w szczególności terenów zlokalizowanych w północnej i wschodniej części obszaru opracowania stanowiących naturalną strefę buforową oddzielającą tereny eksploatacji od terenów zabudowy,
- zalesianiu powinny podlegać w pierwszej kolejności tereny gleb niższych klas bonitacyjnych. Zwiększanie zalesień na glebach o niskiej przydatności rolniczej, na których wyniki ekonomiczne produkcji nie uzasadniają najczęściej dalszej uprawy. Natomiast użytkowanie leśne, w dłuższej perspektywie czasowej może być rozwiązaniem bardziej ekonomicznie korzystnym. Wprowadzenie zalesień jest również istotne z uwagi na poprawę retencji gruntowej i glebowej. Zalesienia i zadrzewienia sprzyjają infiltracji i ograniczają parowanie z powierzchni gruntu, przyczyniając się do poprawy retencji. Wprowadzenie tego rozwiązania jest korzystne z ekologicznego punktu widzenia, ponieważ obecnie podstawowe wytyczne do zagospodarowania wód opadowych i roztopowych to zatrzymywanie ich w terenie, spowolnienie tempa spływu do odbiornika oraz ich naturalne metody oczyszczania przed przedostaniem się do odbiornika wód. Obecność pokrywy roślinnej sprzyja retencjonowaniu wód poprzez ich wolniejsze przesiąkanie do gruntu, a co za tym idzie zapobiega obniżaniu się zwierciadła wód gruntowych na danym terenie. Tereny zalesione, o zwartej pokrywie roślinnej znacznie skuteczniej zapobiegają erozji wodnej i wietrznej, która w rejonie gleb niskich klas bonitacji jest szczególnie częstym zagrożeniem. Ponadto użytkowanie leśne w dłuższej perspektywie czasowej przyczynia się do wzbogacenia warstwy próchnicznej gleb i sprzyja procesom glebotwórczym.
- W przypadku kompleksów leśnych istotne jest utrzymanie ich w dobrym stanie poprzez realizowanie zadań zawartych w Planie Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Kolbuszowa i Głogów oraz całkowite wykluczenie z zabudowy, zmiana sposobu użytkowania powinna być dopuszczona jedynie w uzasadnionych przypadkach. Należy także dążyć do tworzenia skomplikowanej i różnorodnej granicy polno-leśnej, która minimalizuje negatywny wpływ produkcji rolniczej oraz zabezpiecza przeciwpożarowo wnętrze lasu.

Tereny predysponowane do pełnienia funkcji przyrodniczych (leśnych, ekologicznych i krajobrazowych).

Są to obszary, których użytkowanie i zagospodarowanie z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rolę w strukturze przyrodniczej, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej. Jednocześnie na obszarach tych istotne będzie ograniczenie zainwestowania osadniczego lub zainwestowanie to powinno mieć charakter ściśle związany z podstawową funkcją przyrodniczą. Najcenniejsze elementy struktury przestrzennej Gminy Kolbuszowa tworzy obejmujący południową i północnwschodnią część gminy obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska oraz Obszary Chronionego Krajobrazu oraz obejmujący znaczną część obszaru gminy korytarz ekologiczny Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie (kod GKPd-5A), będący częścią Głównego Korytarza Południowego, wyznaczonego celem zapewnienia łączności ekologicznej, zarówno w skali całego kraju, jak i w skali europejskiej.

Tereny predysponowane do pełnienia funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej

Miasto i Gmina Kolbuszowa posiada bogate zasoby związane z dziedzictwem kulturowym, w tym kaplica grobowa rodziny Tyszkiewiczów, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej przebiegająca przez Płaskowyż Kolbuszowski oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej jak również bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie” sprzyjające wykorzystaniu ich dla potrzeb rekreacji i wypoczynku;

Kształtowanie funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej może być realizowane przez lokalizację obiektów turystycznych, głównie kwatery prywatnych (pensjonaty, agroturystyka), ale także pól biwakowych, namiotowych, zabudowy lotniskowej w obrębie istniejącej zabudowy, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz urządzeń wspomagających turystykę (ścieżki rowerowe, trasy spacerowe, trasy konne, urządzenia sportowe, punkty widokowe itp.).

Czynnikami sprzyjającymi rozwojowi funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej są m.in.:

- Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- Możliwość stworzenia bazy noclegowo-gastronomicznej dla potrzeb turystyki krajoznawczej oraz bazy rekreacyjno-sportowej dla potrzeb codziennego i weekendowego wypoczynku,
- Możliwość wyznaczenia tras spacerowych, szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych oraz punktów widokowych,

Nowe tereny pod zabudowę turystyczną powinny być wyznaczone w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy osadniczej. Realizacja zabudowy powinna stanowić kontynuację istniejącego układu urbanistycznego.

Tereny predysponowane dla funkcji komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- system komunikacyjny gminy jest dobrze rozwinięty,
- potrzeba ograniczenia uciążliwości akustycznych poprzez realizację obwodnicy w Kolbuszowej w ciągu DK9

- modernizację ciągów komunikacyjnych zgodnie z bieżącymi potrzebami i zadaniami polityki rozwoju gminy,
- realizacja systemu powiązań ścieżkami rowerowymi całego obszaru gminy zapewniająca wzrost standardu i przemiana modelu życia w gminie oraz wzrost atrakcyjności jej obszaru dla uprawiania aktywnych form turystyki przez mieszkańców gminy i osoby przyjezdne. Realizowane ścieżki mogą przebiegać istniejącym układem dróg publicznych lub utwardzonymi traktami poza systemem drogowym.
- kontynuacja działań służących porządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej i odpadami stałymi na terenie gminy,
- w energetyce cieplnej dążenie do wykorzystywania nośników i technologii minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko (gaz, prąd, olej opałowy), zwiększając wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna, wiatrowa, biopaliwa, ciepło geotermalne) oraz poprawy termoizolacyjności obiektów, stosowanie segregacji odpadów, w następstwie którego dążyć do recyklingu w celu gospodarczego wykorzystania odpadów zamiast ich bezużytecznego składowania,
- kontrola systemowa stanu technicznego istniejącej infrastruktury technicznej w celu wyeliminowania poważnych awarii.

Przedstawione powyżej predyspozycje terenów do pełnienia w przestrzeni poszczególnych funkcji uwzględniają przesłanki wynikające z przeprowadzonych analiz przyrodniczych, co oznacza, że we wskazywanej strefie istnieją potencjały i możliwości do lokalizacji (rozwoju) konkretnej funkcji czy działalności, uwarunkowane przyrodniczo. Ostateczną decyzję na etapie sporządzania planu ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy podjąć biorąc pod uwagę również inne uwarunkowania, w tym społeczne i ekonomiczne. Wyodrębnione funkcje przedstawiają możliwości zaplanowania dominującego przeznaczenia terenu jak np. zabudowa mieszkaniowa, które musi zostać uzupełnione o elementy związane z infrastrukturą techniczną i komunikacją.

7. OKREŚLENIE UWARUNKOWAŃ EKOFIZJOGRAFICZNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI ROZWOJU DLA RÓŻNYCH FUNKCJI (RODZAJÓW) UŻYTKOWANIA TERENU

Plany ogólne określają przeznaczenie terenu w postaci stref planistycznych oraz gminne standardy urbanistyczne, uwzględniając przy tym uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności politykę przestrzenną gminy oraz uwarunkowania przyrodnicze istniejące na danym terenie. Funkcje określone w planie ogólnym, struktura oraz intensywność zagospodarowania powinny być dostosowane do tych uwarunkowań w sposób, który zapewnia trwałość procesów przyrodniczych, a także umożliwia likwidację lub ograniczenie zagrożeń i negatywnego oddziaływania na środowisko. Obszar objęty opracowaniem, jak również jego sąsiedztwo, charakteryzuje się jednostkami przyrodniczymi i przestrzennymi, które poprzez uwarunkowania geomorfologiczne wyróżniają się ściśle określonymi warunkami gruntowymi, glebowymi, wodnymi i siedliskowymi. Przeprowadzenie kompleksowej oceny podstawowych cech przyrodniczych prowadzi do skwalifikowania danego obszaru pod względem możliwości zagospodarowania przestrzennego. Istotne w projekcie planu ogólnego jest określenie chłonności terenów niezabudowanych, co przełoży się na późniejszą intensywność zagospodarowania i tym samym, wielkość powierzchni biologicznie czynnych. Najważniejszymi uwarunkowaniami ekofizjograficznymi dla rozwoju funkcji przyrodniczych w gminie są występujące na terenie formy ochrony przyrody, których status określony przepisami odrębnymi ogranicza negatywne oddziaływania na środowisko istniejących i planowanych funkcji użytkowych w obszarze gminy. Formy ochrony przyrody, występujące na terenie gminy oraz powierzchnie biologicznie czynne pełnią rolę środowiskotwórczą – m.in. pozwalają na utrzymywanie odpowiedniej retencji wód na danym obszarze, poprawiają walory estetyczne i rekreacyjne krajobrazu oraz pozwalają na zachowanie trwałości procesów biologicznych. Gminne standardy urbanistyczne planu ogólnego w odniesieniu do uwarunkowań ekofizjograficznych powinny wytyczać drogę do racjonalnego zarządzania glebami i wodami, stosunkami klimatycznymi oraz geologiczno-gruntowymi oraz określać zasady ochrony fauny i flory występującej w obszarze gminy oraz jej powiązania z obszarami sąsiednimi. Sugeruje się również zapewnienie możliwości korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Wskazania ekofizjograficzne formułowane dla potrzeb przyszłych zmian w planie ogólnym jak również w planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych, uwzględniają:

- 1) określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju różnych funkcji użytkowych (mieszkaniowej, przemysłowej, wypoczynkowo-rekreacyjnej, rolniczej, leśnej itp.);
- 2) wskazanie terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej;
- 3) określenie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska oraz wskazanie obszarów, na których ograniczenia te występują.

Przeprowadzona analiza ekofizjograficzna obszaru Miasta i Gminy Kolbuszowa pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

A. Dalszy rozwój obszaru powinien odbywać się w oparciu o istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy:

- funkcja mieszkaniowa powinna być realizowana w obrębie obszarów dotychczas zainwestowanych i zabudowanych;
- konieczność zachowania zwartego charakteru zabudowy oraz miejscami uporządkowania istniejącej zabudowy, preferowany kierunek przekształceń – dogęszczanie istniejącej zabudowy,

- dopuszczenie modernizacji i uzupełniania istniejącej oraz wprowadzania nowej zabudowy wyłącznie w ciągu istniejących dróg,
- zachowanie strefowania funkcji tj. rozdzielenie funkcji produkcyjnych od mieszkaniowych, oddzielenie terenów o różnej funkcji strefami zieleni izolacyjnej,
- stosowanie tradycyjnych form architektonicznych, materiałów i kolorystyki zharmonizowanej z otaczającą zabudową i krajobrazem, jednak nie jest wykluczona lokalizacja obiektów o nowoczesnych kształtach i detalu architektonicznym, ale wyłącznie w wybranych, szczególnych rejonach gminy, w sposób niekolidujący z istniejącą zabudową.
- wykształcenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych spełniających potrzeby mieszkańców w zakresie wypoczynku i rekreacji.
- zachowanie terenów zieleni urządzonej (tj. zieleńców, placów zabaw dla dzieci, cmentarzy),
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej, celem eliminacji zagrożenia wód pitnych zanieczyszczeniami chemicznymi i bakterijnymi,

B. Potrzebie zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej powinny być podporządkowane:

- tereny leśne, na których należy ograniczyć przejmowanie gruntów na inne cele niż związane z gospodarką leśną;
- wprowadzanie i ochrona zadrzewień towarzyszących drogom i ciekom
- zwrócenie szczególnej uwagi na zagospodarowanie dolin rzecznych w celu zachowania istniejących tu ekstensywnych użytków zielonych i zadrzewień
- należy dążyć do uzyskania jak największej ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych, przebiegających w granicach gminy (skoncentrowanie w tym rejonie zalesień i zadrzewień wzmocni ekologiczne powiązania ekosystemów leśnych),
- obowiązek kształtowania lokalnych powiązań przyrodniczych oraz ostoju dla drobnej zwierzyny, w postaci zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień przydrożnych,
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów łąk w dolinach rzecznych oraz na terenach podmokłych,
- zachowanie gruntów o najkorzystniejszych warunkach glebowych pod podstawowe użytkowanie rolnicze (ochrona gruntów rolnych III i IV klasy bonitacji ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów),
- ochrona użytków zielonych przed osuszaniem i zarastaniem prowadzącym do utraty siedlisk i zanikania tych obszarów,

C. Ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska:

- w planie ogólnym jak również w planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić zgodnie z Prawem geologicznym i górniczym udokumentowane złoża surowców ujęte w bilansie krajowym.
- w celu ochrony powietrza należy na całym obszarze Gminy wprowadzić zasadę stosowania systemów grzewczych opartych o:
 - indywidualne systemy grzewcze wykorzystujące źródła energii takie jak: gaz, energia elektryczna, paliwo olejowe,
 - systemy wykorzystujące odnawialne źródła energii;
- ograniczyć ze względów zdrowotnych lokalizację zabudowy mieszkaniowej w niekorzystnych warunkach topoklimatycznych (dna dolin, tereny wilgotne)
- dla ochrony wód powierzchniowych - wprowadzić zakaz zrzucania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód powierzchniowych;
- dla ochrony wód gruntowych – wyeliminować źródła ich zagrożeń (nieszczelne zbiorniki bezodpływowe) oraz rozwój sieci kanalizacji sanitarnej,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami obszarowymi - ograniczenie stosowania wysokotoksycznych środków nawożenia oraz ochrony roślin w strefach brzegowych cieków wodnych, ograniczenie infiltracji i spływów powierzchniowych zanieczyszczonych wód opadowych - właściwe składowanie odpadów stałych, przechowywanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz obornika i gnojowicy;
- ograniczyć meliorowanie terenów podmokłych w obrębie gruntów ornych, łąk i powierzchni leśnych
- zadania melioracyjne poprzedzić ekspertyzami ekologicznymi wskazującymi optymalne rozwiązania zabezpieczające ekosystemy leśne, torfowiskowe, miejsca łęgowe;
- położenie Miasta i Gminy Kolbuszowa częściowo na obszarze zbiornika wód podziemnych GZWP nr 426 powoduje konieczność uwzględnienia możliwości wprowadzenia szeregu ograniczeń dla ochrony tych wód;
- ochrona ujęć wód podziemnych na cele publiczne – ustanowienie stref ochronnych i przestrzeganie przepisów dotyczących zasad zagospodarowania w strefach, w tym likwidację istniejących źródeł zanieczyszczeń i niedopuszczenie do powstawania nowych,
- optymalizacja zużycia wody do celów różnych dziedzin gospodarki - zbilansowanie zapotrzebowania wody i racjonalnego jej używania,

- obowiązek przechowywania nawozów sztucznych i obornika na nieprzepuszczalnych płytach ze ścianami bocznymi oraz gnojowicy w szczelnych zbiornikach, celem zabezpieczenia przed wyciekami agresywnych zanieczyszczeń do gruntu i przedostawania się ich do wód podziemnych,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód oraz poprawa stanu sanitarnego i cieków wodnych do zakładanych klas czystości – porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zabudowanych (budowa lokalnych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych i zagrodowych);
- ograniczyć wprowadzanie zabudowy na terenach, gdzie poziom wód gruntowych zalega płycej niż 1 m (obszary ograniczone hydroizobatą 1 m);
- ograniczyć przejmowanie położonych w dolinach powierzchni gleb pochodzenia organicznego (gleby torfowe i mułowo-torfowe) na cele inne niż rolnicze; objęte ochroną prawną,
- wprowadzić zakaz osuszania (meliorowania) gleb pochodzenia organicznego
- ograniczyć przejmowanie powierzchni gleb klas III, IIIa, IIIb, IV, IVa i IVb na cele inne niż rolnicze,
- uwzględnić odpowiednie działania ochronne wskazane w *Planie Ochrony Obszaru Natura 2000* (po jego wejściu w życie).

Strefy planistyczne – ocena możliwości wyznaczenia stref na terenie Gminy Kolbuszowa

SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, • teren usług, • teren komunikacji, • teren zieleni urządzonej, • teren infrastruktury technicznej	• teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • teren handlu wielkopowierzchniowego, • teren zieleni naturalnej, • teren ogrodów działkowych, • teren lasu, teren wód	30%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; • zasoby związane z dziedzictwem kulturowym, w tym kaplica grobowa rodziny Tyszkiewiczów, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej przebiegająca przez Płaskowyż Kolbuszowski oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej; • bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie” – sprzyjają wykorzystaniu ich dla potrzeb rekreacji i wypoczynku; • warunki do uprawiania turystyki rowerowej, występowanie ścieżek edukacyjnoprzyrodniczych: Białkówka i Świerczówka; • atrakcyjność inwestycyjna gminy; • dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej; • położenie w bliskiej odległości od miast: Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola.	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; W odniesieniu do zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej powyższe obszary nakładają przede wszystkim wymóg koncentracji zabudowy wokół istniejącego swartego osadnictwa, unikanie rozpraszania zabudowy i wyposażanie jej w odpowiednią infrastrukturę;	• istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	• teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej	30%

• teren usług • teren komunikacji • teren zieleni urządzonej • teren infrastruktury technicznej	• teren zieleni naturalnej • teren ogrodów działkowych • teren lasu • teren wód	
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; • zasoby związane z dziedzictwem kulturowym, w tym kaplica grobowa rodziny Tyszkiewiczów, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej przebiegająca przez Płaskowyż Kolbuszowski oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej; • bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie” – sprzyjają wykorzystaniu ich dla potrzeb rekreacji i wypoczynku; • warunki do uprawiania turystyki rowerowej, występowanie ścieżek edukacyjnoprzyrodniczych: Białkówka i Świerczówka; • atrakcyjność inwestycyjna gminy; • dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej; • położenie w bliskiej odległości od miast: Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola.	• zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”;	• istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren zabudowy zagrodowej • teren produkcji w gospodarstwach rolnych • teren akwakultury i obsługi rybactwa • teren komunikacji • teren zieleni urządzonej • teren infrastruktury technicznej	• teren wielkotowarowej produkcji rolnej • teren rolnictwa z zakazem zabudowy • teren biogazowni • teren usług • teren zieleni naturalnej • teren lasu • teren wód	30%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• niskie uprzemysłowienie gminy, co wiąże się z mniejszym zanieczyszczeniem wód i powietrza; • korzystna struktura przyrodnicza odznaczająca się wysokim udziałem użytków rolnych; • korzystne ukształtowanie terenu; • rozwinięta infrastruktura; • ukształtowany rynek zbytu; • dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; • brak zidentyfikowanych większych obszarów dotkniętych zanieczyszczeniami gleb metalami ciężkimi; • gmina posiada potencjalne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. • dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody,	• istniejące tereny zabudowy zagrodowej oraz tereny produkcji w gospodarstwach rolnych, • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)

komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej; • położenie w bliskiej odległości od miast: Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola.	użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	
---	--	--

SU - strefa usługowa		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren usług • teren komunikacji • teren zieleni urządzonej • teren infrastruktury technicznej	• teren składów i magazynów • teren elektrowni słonecznej • teren zieleni naturalnej • teren lasu • teren wód	30%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• zapotrzebowanie na usługi społeczne, publiczne, oświaty, sportu i rekreacji, turystyki, drobne usługi handlowe	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	• istniejące tereny zabudowy usługowej wraz z towarzyszącymi terenami komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren handlu wielkopowierzchniowego, • teren komunikacji, • teren zieleni urządzonej, • teren infrastruktury technicznej	• teren usług, • teren składów i magazynów, • teren elektrowni słonecznej, • teren zieleni naturalnej, • teren lasu, teren wód	30%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
—	• zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”;	• w rejonie istniejących już terenów o funkcjach handlowo-usługowych tj. w centralnej i wschodniej części miasta oraz centralnych częściach poszczególnych wsi.

SP - strefa gospodarcza		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren produkcji • teren komunikacji • teren zieleni urządzonej • teren infrastruktury technicznej	• teren usług • teren zieleni naturalnej • teren lasu • teren wód	–
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• dobre połączenie z Rzeszowem związane ze zwiększeniem dostępności komunikacyjnej Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej; • położenie w bliskiej odległości od miast: Rzeszów, Mielec, Dębica, Tarnobrzeg i Stalowa Wola. • położenie w obrębie Kolbuszowskiej Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – Park Mielec • dostęp do dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowej; • bliskie sąsiedztwo autostrady A4	• ochrona terenów o największym potencjale ekologicznym (o największej bioróżnorodności); • znaczna część terenu gminy objęta siecią Natura 2000, w obrębie której zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000	• istniejące tereny zabudowy produkcyjnej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej; • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej

SR - strefa produkcji rolniczej		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren produkcji w gospodarstwach rolnych • teren wielkotowarowej produkcji rolnej • teren akwakultury i obsługi rybactwa • teren komunikacji • teren infrastruktury technicznej	• teren rolnictwa z zakazem zabudowy • teren biogazowni • teren elektrowni słonecznej • teren elektrowni wiatrowej • teren elektrowni wodnej • teren zieleni urządzonej • teren zieleni naturalnej • teren lasu • teren wód	30%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• niskie uprzemysłowienie gminy, co wiąże się z mniejszym zanieczyszczeniem wód i powietrza; • korzystna struktura przyrodnicza odznaczająca się wysokim udziałem użytków rolnych; • korzystne ukształtowanie terenu; • rozwinięta infrastruktura; • ukształtowany rynek zbytu; • dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; • brak zidentyfikowanych większych obszarów dotkniętych zanieczyszczeniami gleb metalami ciężkimi; • gmina posiada potencjalne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego.	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	• istniejące tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)

SI - strefa infrastrukturalna		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	

• teren infrastruktury technicznej • teren komunikacji	• teren usług • teren produkcji • teren zieleni urządzonej • teren zieleni naturalnej • teren lasu • teren wód	20%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
—	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	• istniejące tereny infrastruktury technicznej, • tereny komunikacji, • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

SN - strefa zieleni i rekreacji		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren zieleni urządzonej • teren plaży • teren wód • teren komunikacji • teren infrastruktury technicznej	• teren usług sportu i rekreacji • teren usług kultury i rozrywki • teren usług handlu detalicznego • teren usług gastronomii • teren usług turystyki • teren usług nauki • teren usług edukacji • teren usług zdrowia i pomocy społecznej • teren ogródków działkowych • teren zieleni naturalnej • teren lasu	50%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• Wysokie walory krajobrazowe; • stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; • bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie” – sprzyjają wykorzystaniu ich dla potrzeb rekreacji i wypoczynku; • zasoby związane z dziedzictwem kulturowym, w tym kaplica grobowa rodziny Tyszkiewiczów, Pałac Tyszkiewiczów w Weryni, IX trasa Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej przebiegająca	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody,	• istniejące tereny zieleni urządzonej wraz z towarzyszącymi terenami komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej, • tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych, • realizacja zabudowy powinna stanowić kontynuację istniejącego układu urbanistycznego.

przez Płaskowyż Kolbuszowski oraz Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej; • potencjał turystyczny związany z funkcjonowaniem skansenu; • warunki do uprawiania turystyki rowerowej, występowanie ścieżek edukacyjno-przyrodniczych: Białkówka i Świerczówka; • bogata fauna;	użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	
---	--	--

SC - strefa cmentarzy		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren cmentarza • teren komunikacji • teren zieleni urządzonej • teren infrastruktury technicznej	• teren usług kultu religijnego • teren usług handlu detalicznego • teren zieleni naturalnej • teren lasu • teren wód	30%
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
–	wymagania dotyczące realizacji terenów cmentarnych określają: – ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576); – rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52 poz. 315); – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz. U. z 2008 r. Nr 48 poz. 284); – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz. U. z 2011 r. Nr 75 poz. 405); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych;	• istniejące tereny cmentarne wraz z towarzyszącymi terenami usług, komunikacji oraz infrastruktury technicznej • tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest poszerzenie istniejących cmentarzy bądź realizacja nowych, przy uwzględnieniu wymagań dotyczących realizacji terenów cmentarnych i ograniczeń środowiskowych

SG - strefa górnictwa		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren górnictwa i wydobywania, • teren komunikacji, • teren infrastruktury technicznej	• teren produkcji, • teren usług handlu, • teren usług rzemieślniczych, • teren usług gastronomii, • teren usług biurowych i administracji, • teren usług nauki, • teren zieleni urządzonej, • teren zieleni naturalnej, • teren lasu, • teren wód	–
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	• znaczna część terenu gminy objęta siecią Natura 2000, w obrębie której zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami,	• tereny, na których udokumentowano złoża kopalin wraz z terenami towarzyszącymi eksploatacji

• obszary prognostyczne i perspektywiczne złóż kopalin;	znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000	• tereny, na których planuje się wydobyć, co umożliwi uzyskanie, po udokumentowaniu złoża, pozwolenia na wydobyć (koncesji)
---	---	---

S0 - strefa otwarta		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren rolnictwa z zakazem zabudowy • teren lasu • teren zieleni naturalnej • teren wód • teren komunikacji • teren infrastruktury technicznej	• teren elektrowni wiatrowej • teren elektrowni słonecznej • teren elektrowni geotermalnej • teren elektrowni wodnej • teren biogazowni • teren zieleni urządzonej	–
mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• Wysokie walory krajobrazowe; • stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; • bogate zasoby środowiska przyrodniczego obejmujące kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie” – sprzyjają wykorzystaniu ich dla potrzeb rekreacji i wypoczynku; • warunki do uprawiania turystyki rowerowej, występowanie ścieżek edukacyjno-przyrodniczych: Białkówka i Świerczówka; • bogata fauna;	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426); • występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; • potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; • potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; • udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	• tereny aktywne przyrodniczo wraz z towarzyszącymi terenami komunikacji i infrastruktury technicznej • realizacja OZE przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

SK – strefa komunikacyjna		
profil funkcjonalny strefy planistycznej		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
podstawowy	dodatkowy	
• teren autostrady • teren drogi ekspresowej • teren drogi głównej ruchu przyspieszonego • teren drogi głównej • teren komunikacji kolejowej i szynowej • teren komunikacji kolei linowej • teren komunikacji wodnej • teren komunikacji lotniczej • teren obsługi komunikacji • teren infrastruktury technicznej	• teren drogi zbiorczej • teren usług handlu detalicznego • teren usług gastronomii • teren usług turystyki • teren zieleni urządzonej • teren zieleni naturalnej • teren wód	–
mocne strony/potrzeby	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
• potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych; • potrzeba ograniczenia uciążliwości akustycznych poprzez realizację obwodnicy w Kolbuszowej w ciągu DK9 • inwestycje wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa podkarpackiego	• liczne ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych • zwarte kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (w znacznej części pełniące funkcje ochronne); • występowanie obszarów zagrożonych powodzią od wód gruntowych (podtopienia) - doliny rzeczne; • położenie w obszarze GZWP (nr 426);	• istniejące tereny komunikacyjne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, infrastruktury technicznej oraz tereny aktywne przyrodniczo, na których planuje się poszerzenie istniejących bądź realizację nowych ciągów komunikacyjnych, przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

	- występowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych; - potrzeba ochrony przed nadmierną zabudową korytarzy ekologicznych; - potrzeba ochrony zasobów środowiska przyrodniczego obejmującego kompleksy leśne i łąkowe, różnorodną florę i faunę, obszar Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerwat przyrody „Zabłocie”; - udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	
--	---	--

8. WYKORZYSTANE OPRACOWANIA I MATERIAŁY

- GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA I GMINY KOLBUSZOWA NA LATA 2020 – 2023
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kolbuszowa na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa uchwalone uchwałą X/110/2024 Rady Miejskiej w Kolbuszowej z dnia 11.12.2024 r.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1478);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 82.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 530, z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1130);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1292.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1475);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2020 poz. 2279);
- Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 kwietnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2021 poz. 845);
- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. 2014 poz. 1713);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie sposobu ustalenia i ewidencjonowania przebiegu granic obszarów dorzeczy, regionów wodnych oraz zlewni (Dz.U. 2017 poz. 2505);
- Rozporządzenie Wojewody Rzeszowskiego nr 35/92 z 14 lipca 1992 (Dz. U. Woj. Rzeszowskiego nr 7 z roku 1992, poz. 74) „w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. rzeszowskiego”.
- ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005
- PLAN URZĄDZENIA LASU OGÓLNY OPIS LASÓW NADLEŚNICTWA KOLBUSZOWA na lata 2021 – 2030
- PLAN URZĄDZENIA LASU PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA KOLBUSZOWA Na lata 2021 - 2030
- PLAN URZĄDZENIA LASU OGÓLNY OPIS LASÓW NADLEŚNICTWA GŁOGÓW na lata 2021 – 2030
- PLAN URZĄDZENIA LASU PROGRAM OCHRONY PRZYRODY DLA NADLEŚNICTWA GŁOGÓW Na lata 2021 – 2030
- PLAN GOSPODARKI NISKOemisyjnej dla Gminy Kolbuszowa na lata 2023-2028